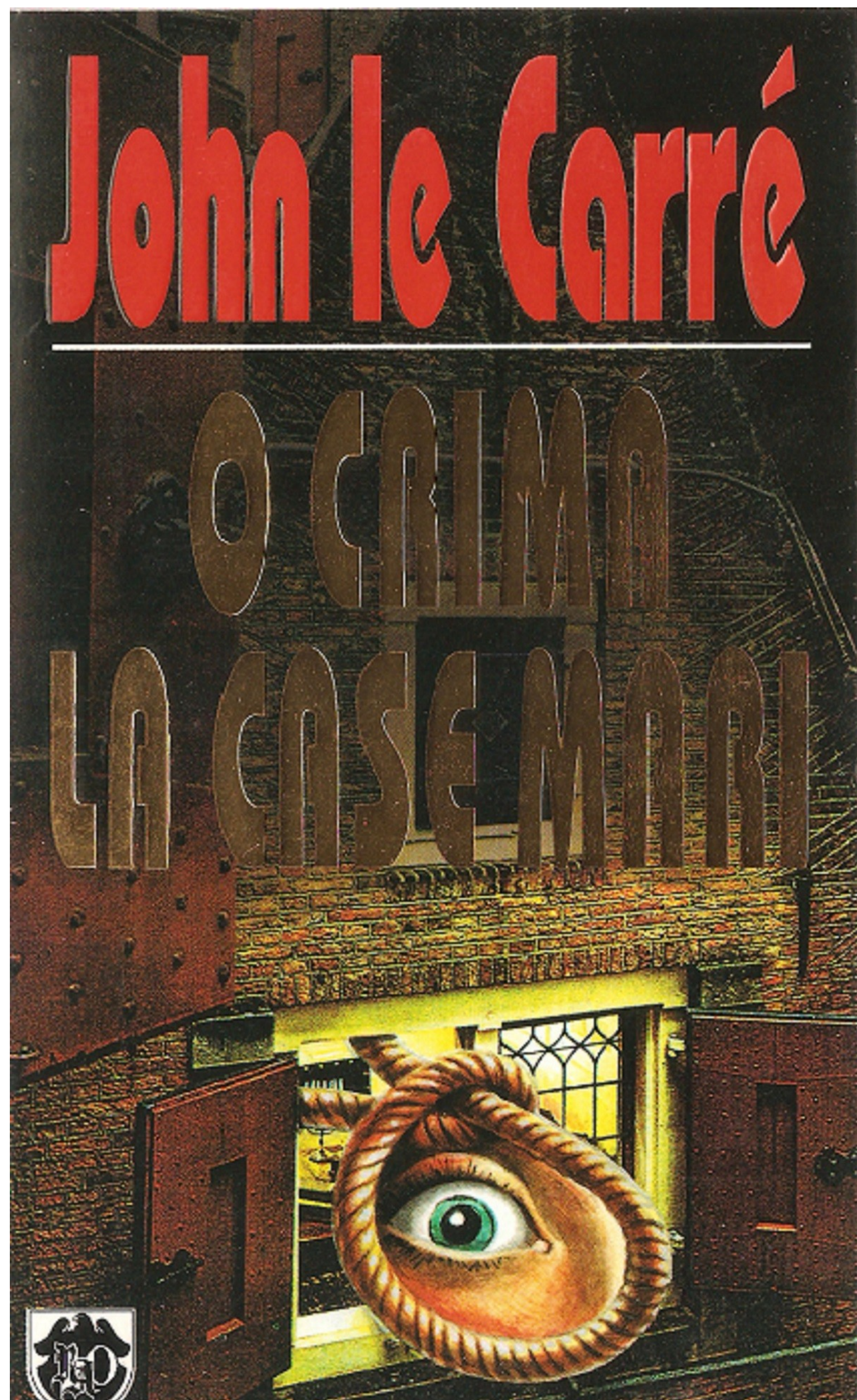

John le Carré
O CRIMĂ
LA CASE MARI

John le Carré

O CRIMĂ LA CASE MARI

Traducere din limba engleză RALUCA MIHAIL
Coperta DONE STAN

1997 RAO International Publishing Company S.A.

John le Carré, pe adevăratul său nume David Cornwell, s-a născut în 1931, în Poole, Dorset. A urmat cursurile universităţilor din Berna şi Oxford, a predat la Eton şi a lucrat cinci ani, între 1959–1964, pentru British Foreign Service, mai întâi ca secretar 2 la Ambasada Marii Britanii de la Bonn şi apoi drept consul pe probleme de politicã în Hamburg.

În 1961 a început să scrie romane sub pseudonimul care l-a consacrat. Cea de-a treia carte a sa, Spionul care a ieşit din joc (The Spy who Came in from the Cold), i-a asigurat o reputaţie internaţională.

„O nouă structură arhetipală a romanului poliţist plăsmuită de un corifeu necontestat.“

New Fiction

„Dacă există o tendinţă numită victorianism enigmistic, această carte o întruchipează cu desăvârşire.“

Melvyn Bragg, Sunday Today

„Lui Maigret, Arsene Lupin, Hercule Poirot şi domnişoarei Marple li se adaugă un nou detectiv antierou: se numeşte George Smiley şi e încântător.“

The Listener

Pentru Ann

PREAMBUL

Există, probabil, câteva şcoli de mare tradiţie despre care se va pretinde cu convingere că sunt întruchipate de cea de la Carne. Dar cel ce va căuta în cancelariile acestora vreun D'Arcy, Fielding, sau Hecht, va căuta în zadar.

John le Carré

Capitolul 1

LUMÂNĂRI NEGRE

Măreţia şcolii din Carne a fost în unanimitate pusă pe seama regelui Eduard al IV-lea, al cărui zel educaţional trebuie atribuit Ducelui de Somerset. Dar Carne preferă politicii discutabile a consilierului său respectabilitatea monarhului, bazându-se pe convingerea că marile şcoli, -asemenea regilor din dinastia Tudor, au fost desemnate în ceruri.

Şi, într-adevăr, faima sa este aproape un miracol, întemeiată de călugări obscuri, înzestrată de un rege care nu era decât un băieţandru bolnăvicios şi scoasă din uitare de un tiran victorian, Carne şi-a ridicat capul, s-a dezbărat de apucăturile ţărăneşti şi s-a înfăţişat strălucitoare la curţile secolului douăzeci. Şi, cât ai clipi din ochi, ţopârlanul din Dorset a devenit favoritul Londrei: era vremea lui Dick Whittington[1]. Carne deţinea pergamente în latină, sigilii de ceară şi domenii mănăstireşti unde se celebra aşa-numita Lammas[2]. Carne avea proprietăţi, mănăstiri şi carii care scobeau în lemn, un stâlp al infamiei şi un înscris în

---

1 Richard (Dick) Whittington (1358-1423) - comerciant şi filantrop englez, primar al Londrei (n.tr.).

2 Lammas - sărbătoare în Anglia, de 1 august, în care se binecuvântează pâinea făcută din prima recoltă de grâu (n.tr.).

Doomsday Book[3] - de ce altceva ar mai fi avut nevoie ca să facă educaţie fiilor de bogătaşi?

Şi aceştia veneau: veneau în fiecare semestru, aşa încât, în decursul unei întregi după-amieze, trenurile descărcau pe peron grupuri triste de băieţi în haine negre. Veneau în maşini mari, strălucind de o curăţenie îndoliată. Veneau să-l îngroape pe bietul rege Eduard, rostogolindu-şi cărucioarele cu bagaje pe străzile pietruite, sau cărând cufere ca nişte mici sicrie. Unii purtau pelerine şi, când mergeau, arătau ca nişte ciori sau ca nişte îngeri negri veniţi la înmormântare. Alţii apăreau singuri, ca angajaţii de la pompe funebre, şi puteai să le auzi tropăitul ghetelor când treceau. La Carne toţi erau într-un doliu perpetuu: băieţii mici pentru că trebuiau să rămână, cei mari pentru că trebuiau să plece, iar profesorii pentru că respectabilitatea era prost plătită; şi acum, când semestrul Postului Mare (cum era numit semestrul Paştilor) se apropia de sfârşit, atmosfera mohorâtă se instalase mai stăruitor ca niciodată peste turnurile cenuşii de la Carne.

*

Tristeţe şi frig. Frigul era dur şi ascuţit precum cremenea. Le tăia feţele băieţilor care veneau alene de pe terenurile părăsite după meciul dintre clase. Le pătrundea prin pardesiele negre şi le transforma gulerele ţepene şi ascuţite în inele de gheaţă în jurul gâtului. Degeraţi, se târau de pe teren spre drumul lung, mărginit de ziduri, care ducea în oraş şi la cea mai mare cofetărie, şirul de băieţi risipindu-se încet-încet, în grupuri, iar grupurile în perechi. Doi băieţi, care păreau chiar mai îngheţaţi decât restul, trecură strada şi-şi croiră drum pe o potecă îngustă care ducea spre o altă cofetărie, mai îndepărtată, dar mai puţin aglomerată.

— Mor dacă mai trebuie să mă mai uit vreodată la un asemenea meci bestial de rugby. Hărmălaia e cruntă, spuse unul.

Era înalt şi blond şi-l chema Caley.

---

3 Doomsday Book - registru al terenurilor în Anglia, întocmit din ordinul lui William Cuceritorul în jurul anului 1086, care consemna proprietarul, întinderea şi valoarea proprietăţilor (n.tr.).

— Tipii strigă numai fiindcă se uită profesorii din pavilion, răspunse celălalt. De-aia fiecare clasă trebuie să stea buluc. Pentru ca profesorii să se laude cu cât de tare urlă clasele lor.

— Atunci ce zici de Rode? De ce stă cu noi şi ne pune să strigăm? Doar nu-i profesor titular, ci doar un pârlit de suplinitor.

— Îi perie tot timpul pe profesori. Uită-te la el în curtea interioară în recreaţii cum bâzâie pe lângă barosani. Toţi profii tineri fac la fel.

Însoţitorul lui Caley era un roşcovan plictisit pe nume Perkins, şef în clasa profesorului Fielding.

— Am fost la ceai la Rode, spuse Caley.

— Rode e groaznic. Poartă ghete maro. Cum a fost ceaiul?

— Deprimant. E nostim cum îi dă de gol ceaiul. Deşi doamna Rode e ca lumea - fără pretenţii, stilul plebeu: şerveţele croşetate şi păsărele de porţelan. Mâncarea e bună; ca la Institutul Femeilor, dar bună.

— Semestrul ăsta Rode ţine pregătirea premilitară. Asta o să pună capac la toate. E extrem de entuziast şi se fuduleşte tot timpul. Îţi dai seama că nu e un gentleman. Ştii unde a făcut şcoala?

— Nu.

— Şcoala de stat din Branxome. Fielding i-a spus mamei mele când a venit din Singapore semestrul trecut.

— Dumnezeule! Unde-i Branxome ăsta?

— Pe coastă. Lângă Bornemouth. Eu n-am fost la nimeni la ceai, numai la Fielding.

Perkins adăugă după o mică pauză:

— Servesc castane coapte şi gogoşi. Şi ştii, n-ai voie să-i mulţumeşti. Zice că sentimentalismele sunt doar pentru oamenii simpli. Tipic pentru Fielding. E altfel decât restul profesorilor. Cred că băieţii îl plictisesc. Toată şcoala merge la el la ceai o dată pe semestru, ne ia pe rând, câte patru, şi conversaţia lui se reduce cam la ce ţi-am zis.

Îşi continuară drumul în tăcere un timp, apoi Perkins spuse:

— Fielding mai dă o petrecere diseară.

— O ţine în chefuri de la o vreme, răspunse Caley dezaprobator. Bănuiesc că mâncarea la voi e mai rea ca niciodată, nu?

— E ultimul lui semestru înainte să plece. Îi cheamă în vizită separat pe fiecare profesor cu nevasta, până la sfârşitul semestrului. În fiecare seară aprinde lumânări negre. Doliu, adică. Al naibii de extravagant.

— Da. Bănuiesc că-i o chestie demonstrativă.

— Tatăl meu spune că-i un excentric.

Traversară drumul şi dispărură în cofetărie, continuând să discute problemele importante ale domnului Terence Fielding, până când, fără tragere de inimă, Perkins puse capăt întâlnirii. Mergea slab la ştiinţele exacte şi de aceea era nevoit, din păcate, să facă meditaţii.

*

Petrecerea la care se referise Perkins în după-amiaza aceea era pe sfârşite. Domnul Terence Fielding, director de colegiu la Carne, îşi mai turnă nişte vin de Porto şi împinse plictisit carafa în stânga. Era propriul lui vin de Porto, cel mai bun pe care îl avea. Era destul ca să-i ajungă întreg semestrul – şi după aceea, putea să se aleagă praful. Se simţea puţin obosit după ce privise meciul, cam ameţit de băutură şi cam plictisit de Shane Hecht şi de soţul ei. Shane era hidoasă. Masivă şi dominatoare, ca o Valkirie fanată. O claie de păr negru. Ar fi trebuit să invite pe altcineva. Pe soţii Snow, de exemplu, dar el prea făcea pe deşteptul. Sau pe Felix D’Arcy, dar ăsta avea obiceiul prost să-l întrerupă când vorbea. În fine, nu mai putea dura mult până când Charles Hecht va fi suficient de sâcâit ca să se bosumfle şi să plece mai devreme.

Hecht nu-şi găsea locul, vrând să-şi aprindă pipa, dar lui Fielding nici nu-i trecea prin gând să-l invite. Hecht putea să fumeze un trabuc dacă ţinea neapărat. Dar pipa avea să-i rămână în buzunarul sacoului de seară, unde-i era - sau nu-i era - locul, fără să-i împodobească profilul de sportiv.

— Doreşti un trabuc, Hecht?

— Nu, mulţumesc, Fielding. Te deranjează dacă…

— Îţi recomand trabucurile. Tânărul Havelake le-a trimis

de la Havana. Tatăl lui e ambasador acolo.

— Da, dragă, spuse Shane tolerantă, Vivian Havelake a fost în detaşamentul lui Charles când Charles era comandantul cadeţilor.

— Havelake e un băiat bun, remarcă Hecht, strângând din buze pentru a arăta că era un judecător riguros.

— E nostim să constaţi cum s-au schimbat lucrurile.

Shane Hecht rosti cuvintele repede, cu un zâmbet împietrit, ca şi cum în realitate nu era nimic nostim.

— Trăim într-o lume atât de cenuşie în zilele astea. Îmi amintesc înainte de război, continuă ea, când Charles inspecta pe un cal alb trupele din subordine. Lucrul ăsta nu se mai face acum, nu? Nu am nimic împotriva domnului Iredale pe post de comandant, absolut nimic. Care era regimentul lui, mai ştii, Terence? Sunt sigură că face faţă ca instructor la pregătirea militară, deşi nu mai poate fi acelaşi lucru. Se înţelege bine cu băieţii, nu? Soţia lui e o femeie tare cumsecade. Mă întreb de ce nu reuşesc să-şi ţină servitorii. Am auzit că semestrul viitor domnul Rode va ajuta la pregătirea militară.

— Bietul Rode, rosti Fielding rar, se agită ca un căţeluş care se străduieşte să-şi merite osul. Îşi dă toată silinţa: l-ai văzut făcând galerie la meciurile şcolii? Înainte de a veni aici nici nu văzuse vreun meci de rugby. La şcolile de stat nu se joacă rugby - numai fotbal. Ţi-l aminteşti când a sosit aici, Charles? A fost captivant. La început era foarte retras şi absorbea ca un burete tot ce ţinea de felul nostru de a fi: jocurile, vocabularul, comportamentul. Apoi, într-o zi, parcă a dobândit brusc darul vorbirii şi a început să se exprime pe limba noastră. A fost uluitor, ca o operaţie estetică. Desigur, a fost opera lui Felix D’Arcy - n-am mai pomenit aşa ceva.

— Sărmana doamnă Rode, spuse Shane Hecht cu vocea aceea abstractă şi imprecisă pe care o păstra pentru sentinţele cele mai veninoase. O drăguţă, în simplitatea ei, nu vi se pare? De pildă, cine s-ar fi gândit să atârne răţuştele alea de porţelan pe perete? Cele mari în frunte şi cele mici la coadă. Fermecător, nu? Ca într-o ceainărie. Mă întreb de unde le-a cumpărat. Trebuie s-o întreb. Am auzit că tatăl ei

locuieşte lângă Bornemouth. Bănuiesc că se simte tare singur, nu credeţi? Într-un loc atât de primitiv, n-ai cu cine schimba o vorbă.

Fielding se lăsă pe spate în scaun şi cuprinse cu privirea masa întinsă. Argintăria era o frumuseţe. Cea mai elegantă din Carne, după cum auzise şi înclina să creadă. Semestrul ăsta folosise numai lumânări negre. Era un lucru care-i făcea pe oameni să-şi amintească de tine după ce plecai: „Ce om de treabă, Terence - şi ce gazdă minunată. Vă amintiţi, în ultimul semestru pe care l-a petrecut aici a invitat la cină tot personalul, cu tot cu neveste. Masă cu dichis, lumânări negre, impresionant. I se rupea inima că pleacă din şcoală.“ Dar ţinea să-l agaseze pe Hecht. Shane gusta treaba asta. Shane îl aţâţa să facă asta pentru că îl ura pe Charles, pentru că pe cât era de mătăhăloasă, pe atât era de perfidă, ca un şarpe.

Fielding îl privi pe Hecht, apoi pe nevasta lui Hecht, iar aceasta îi răspunse cu un zâmbet lasciv şi depravat de târfă. Pentru o clipă, Fielding şi-l imagină pe Hecht înfruptându-se din trupul acela abundent: era o scenă care-i amintea de Lautrec… da, întocmai! Un Charles fudul, cu joben, aşezat ţeapăn pe cuvertura de pluş; ea, masivă, revărsată şi plictisită. Imaginea îi făcu plăcere: ca şi perversitatea de a-l transplanta pe netotul acela de Hecht din puritatea spartană a mediului de la Carne în bordelurile din Parisul secolului al nouăsprezecelea…

Fielding începu să vorbească, pe un ton sentenţios, cu un aer de obiectivitate amabilă, care ştia că avea să-l irite pe Hecht.

— Când mă uit înapoi la cei treizeci de ani pe care i-am petrecut la Carne, îmi dau seama că n-am realizat nici cât un măturător de stradă.

Amândoi îl priveau atent, iar el continuă:

— Pe vremuri consideram că un măturător îmi este inferior. Am ajuns să mă îndoiesc. El face dintr-un lucru murdar unul curat şi lumea mai face un pas înainte. Dar eu - eu ce am făcut? Am întărit o clasă conducătoare care nu se distinge nici prin talent, nici prin cultură, nici prin

inteligenţă; am înviat pentru încă o generaţie însemnele unei epoci apuse.

Charles Hecht, care nu învăţase dibăcia de a nu-i da atenţie lui Fielding, se făcu purpuriu şi începu să se agite la celălalt capăt al mesei.

— Dar nu facem şcoală cu ei, Fielding? Nu te gândeşti la succesele noastre, la burse?

— Eu n-am învăţat nimic, pe niciun băiat, niciodată, Charles. De obicei pentru că băieţii nu au fost suficient de deştepţi; de câteva ori, pentru că eu n-am fost. Vezi tu, la cei mai mulţi băieţi capacitatea de percepţie dispare o dată cu pubertatea. La câţiva rămâne, dar noi, la Carne, când o dibuim, avem mare grijă s-o nimicim. Dacă supravieţuieşte în ciuda eforturilor noastre, băiatul câştigă o bursă… Ai răbdare cu mine, Shane: este ultimul meu semestru.

— Ce-are a face că-i ultimul semestru? Vorbeşti prostii, Fielding, spuse Hecht furios.

— Asta e tradiţia la Carne. Succesele astea, cum le spui tu, sunt rateurile, puţinii băieţi care nu s-au dat pe brazdă la Carne. Cei care au ignorat cultul mediocrităţii. Nu putem face nimic pentru ei. Dar pentru ceilalţi, pentru micii clerici îmbrobodiţi şi soldăţeii orbi, pentru ei Carne este primul pas spre dezastru, iar copiii ăştia ne urăsc.

Hecht râse forţat.

— Dacă ne urăsc aşa tare, de ce mai vin atâţia? De ce ne ţin minte şi se întorc să ne mai vadă?

— Pentru că noi, dragă Charles, suntem premoniţia dezastrului. Suntem lecţia de la Carne pe care n-o vor uita niciodată. Pe noi vin să ne citească, nu înţelegi? De la noi au învăţat secretul vieţii: să îmbătrâneşti fără să devii mai înţelept. Şi-au dat seama că nu se schimbă nimic o dată ce înaintezi în vârstă: nu te orbeşte vreo revelaţie pe drumul spre Damasc, şi nici nu te trezeşti dintr-o dată matur.

Fielding îşi lăsă capul pe spate şi ţintui cu privirea ornamentul victorian stângaci din tavan şi aura de praf din jurul rozetei de lumină.

— Am îmbătrânit puţin, atâta tot. Aceleaşi poante, aceleaşi gânduri, aceleaşi dorinţe. Anii au trecut peste noi, Hecht, dar

am rămas aceiaşi oameni. Nu suntem nici mai buni, nici mai înţelepţi; n-am schimbat o idee originală în cincizeci de ani de viaţă. Şi copiii şi-au dat seama că suntem o scamatorie, şi şcoala, şi noi: învelişul nostru academic, poantele noastre universitare, porţile pe care le-am deschis pentru ei. Şi de-asta vin înapoi în fiecare an din viaţa aceea debusolată şi lipsită de sens, ca să se holbeze fascinaţi la tine şi la mine, Hecht, precum copiii la un mormânt, căutând secretul vieţii şi al morţii. O, da, asta au învăţat de la noi.

Hecht îl privi pe Fielding un moment în tăcere.

— Vrei să mai sorbi şi altceva decât cuvintele mele, Hecht? zise Fielding cu un ton uşor împăciuitor, dar Hecht nu-şi luă ochii de la el.

— Dacă asta-i o glumă... începu el, iar soţia lui remarcă satisfăcută că era destul de furios.

— Şi eu aş vrea să ştiu, Charles, răspunse Fielding, cu vădită gravitate. Ce n-aş da să ştiu. Pe vremuri mi se părea o chestie deşteaptă să confunzi comedia cu tragedia. Acum mi-aş dori să le pot distinge.

Îi plăcu cum sunase această ultimă poantă.

Îşi băură cafeaua în salon, unde Fielding o dădu pe bârfă, dar Hecht nu se lăsă atras. Fielding aproape regreta că nu-l lăsase să-şi aprindă pipa. Apoi şi-l imagină iar pe Hecht la Paris şi-şi reveni. În seara asta fusese demn de admiraţie. Avea momente când se convingea chiar şi pe sine însuşi.

În timp ce Shane se ducea să-şi ia paltonul, cei doi bărbaţi rămaseră împreună pe hol, dar niciunul nu scoase o vorbă. Shane se întoarse purtând un guler de hermină îngălbenit de ani, drapat pe umerii ei albi şi masivi. Îşi înclină capul spre dreapta, zâmbi şi-i întinse palma întoarsă lui Fielding.

— Dragă Terence, spuse el, în timp ce Fielding îi săruta degetele grase, ai fost atât de amabil. Şi e ultimul semestru pe care-l petreci cu noi. Trebuie să vii la noi la masă înainte de a pleca. Ce trist. Am rămas atât de puţini.

Zâmbi din nou, închizând pleoapele pe jumătate ca să arate cât era de tulburată, apoi ieşi după soţul ei pe stradă. Era un frig aspru şi mirosea a zăpadă.

Fielding închise uşa după ei, trase zăvorul cu grijă - poate

mai grăbit decât ar fi impus buna-cuviinţă - şi se întoarse în sufragerie. Paharul cu vin de Porto al lui Hecht era aproape pe jumătate plin. Fielding îl ridică şi-l turnă cu grijă înapoi în carafă. Spera ca Hecht să nu se fi supărat prea tare, - nu putea suferi ca oamenii să-l antipatizeze. Suflă în lumînările negre şi apoi le umezi fitilele între degete. Aprinse lumina, luă de pe bufet un carnet ieftin şi-l deschise. Conţinea lista de invitaţi pe care urma să-i mai cheme la masă până la sfârşitul semestrului. Bifă cu grijă numele lui Hecht cu stiloul. Terminase cu ei. Miercuri urmau să vină soţii Rode. El era o persoană de bună calitate, dar ea era îngrozitoare… Deşi asta nu se întâmpla de regulă în cuplurile căsătorite. Soţiile de obicei erau mult mai simpatice.

Deschise bufetul şi scoase din el o sticlă de coniac şi un pahar fără picior. Ţinându-le pe amândouă într-o mână, se întoarse în sufragerie, târşâindu-şi picioarele şi sprijinindu-se cu cealaltă mână de perete. Doamne! Se simţi dintr-o dată bătrân; durerea uşoară din piept, greutatea din picioare. Era un mare efort să te afli în compania cuiva - veşnic pe scenă. Nu suporta să stea singur, dar, în acelaşi timp, oamenii îl sâcâiau. Singurătatea era ca atunci când eşti obosit, dar nu poţi dormi. Un poet german spusese asta; îl şi citase odată: „Tu poţi dormi, dar eu trebuie să dansez“. Ceva în genul ăsta.

„Ăsta sunt“, medită Fielding. „Cam asta este şi Carne: un satir bătrân care dansează pe muzică.“ Muzica era tot mai rapidă, iar ei tot mai bătrâni, dar trebuiau să continue să danseze - tinerii aşteptau în culise. Pe vremuri era distractiv să dansezi un vals de demult într-o lume nouă. Îşi mai turnă coniac. Într-un fel se bucura că pleacă, deşi trebuia s-o ia de la capăt cu predatul în altă parte.

Dar Carne avea frumuseţea sa… primăvara în curtea catedralei… siluetele de flamingo ale băieţilor aşteptând ritualul slujbei… fluxul şi refluxul copiilor, ca anotimpurile anului, şi cei în vârstă care mureau în mijlocul lor. Şi-ar fi dorit să poată picta; ar fi pictat spectacolul oferit de Carne toamna, cu toate nuanţele galben-roşietice şi maronii… Ce păcat, se gândi Fielding, că o minte atât de sensibilă la

frumos nu avea niciun talent creativ.

Se uită la ceasul de la mână. Douăsprezece fără un sfert. Era aproape timpul să plece… trebuia să danseze, nu putea să doarmă.

Capitolul 2

SENTIMENTUL DE JOI

Era joi seara şi *Christian Voice* abia fusese tipărită. Pe Fleet Street acest lucru nu era tocmai un eveniment istoric. Puştiul cu faţa plină de coşuri de la serviciul expediţii care luase grămada dezordonată de probe de tipar le mânuia cu mai mult respect decât ar fi fost strict necesar dacă s-ar fi gândit numai la o eventuală primă de Crăciun. În această privinţă experienţa îl învăţase că ziarele laice de la Unipress erau mai grijulii cu milosteniile palpabile decât *Christian Voice*, caritatea fiind direct proporţională cu tirajul.

Domnişoara Brimley, editorul revistei, îşi potrivi la spate perna umflată şi îşi aprinse o ţigară. Secretara sa, care era în acelaşi timp redactor-şef - postul implica ambele funcţii — căscă, îşi băgă flaconul cu aspirine în poşetă, îşi pieptănă părul roşcat şi-i ură domnişoarei Brimley noapte bună, lăsând în urmă-i, ca de obicei, mirosul de pudră puternic aromată şi o cutie goală de şerveţele. Domnişoara Brimley ascultă mulţumită ecoul paşilor care se pierdeau pe coridor. Îi făcea plăcere să rămână, în sfârşit, singură, să savureze relaxarea. Era o surpriză continuă pentru ea faptul că în fiecare joi dimineaţa simţea aceeaşi uşoară încordare când intra în clădirea vastă de la Unipress şi aştepta să urce scările rulante, una după alta, simţindu-se puţin caraghioasă, ca un pachet modest pe un transatlantic de lux. Cerul îi era martor, condusese *Christian Voice* timp de paisprezece ani şi nu puţini spuneau că editarea acestei reviste era cea mai bună treabă pe care o făcea Unipress. Şi cu toate acestea, sentimentul de joi nu o părăsise niciodată, nelinişteа

pătrunzătoare că într-o zi, poate chiar azi, va veni băiatul de la expediţii şi ziarul nu va fi gata. Adeseori se întrebase ce s-ar fi întâmplat atunci. Auzise de astfel de eşecuri în vastul combinat al presei, de articole respinse şi imputate personalului. Oricum, i se părea un mister de ce continuau să accepte *Christian Voice* cu biroul scump de la etajul 7 şi cu tirajul despre care chiar domnişoara Brimley, cât de puţin s-ar fi priceput, putea să-şi dea seama că abia scotea preţul clamelor de hârtie. *Christian Voice* fusese înfiinţată la începutul secolului de bătrânul Lord Landsbury, laolaltă cu un cotidian al nonconformistului şi cu *Temperance Gazette*. Dar *Gazette* şi cotidianul îşi dăduseră de mult obştescul sfârşit, iar fiul lui Landsbury se trezise într-o dimineaţă, nu cu mult timp în urmă, că afacerea lui, cu tot cu personal, mobilier, până la ultima picătură de cerneală, şpalturi şi clame de hârtie, fuseseră cumpărate de colosul din umbră Unipress.

Asta se petrecuse cu trei ani în urmă şi, de atunci, în fiecare zi se aşteptase să fie concediată. Dar nu se întâmplase aşa; nicio indicaţie, nicio întrebare, niciun cuvânt. Aşa că, femeie cu judecată, îşi continuase munca la fel ca şi până atunci şi încetase să se mai minuneze.

Se bucura de felul cum mergeau lucrurile. Era uşor să îţi baţi joc de *Christian Voice*. Revista oferea în fiecare săptămână, umil şi fără tam-tam, dovezi despre intervenţia lui Dumnezeu în mersul lumii, povestea în termeni simpli şi nu tocmai ştiinţifici istoria veche a evreilor şi dădea sfaturi materne, sub un nume fictiv, oricui scria şi le solicita. *Christian Voice* nu se prea ocupa de cei cincizeci şi ceva de milioane de oameni care nici nu auziseră de ea. Revista aparţinea unei comunităţi şi, în loc să-i muştruluiască pe cei care nu erau membrii săi, se străduia să le fie de folos celor care erau. Pentru aceştia revista era plină de optimism, blândeţe şi informaţii. Dacă în India mureau un milion de copii de ciumă, puteai fi sigur că editorialul săptămânii descria salvarea miraculoasă dintr-un incendiu a unei familii metodiste din Kent. *Christian Voice* nu te sfătuia cum să-ţi atenuezi ridurile din jurul ochilor sau cum să-ţi menţii

silueta; nu-ţi făcea sânge rău, dacă erai o persoană în vârstă, cu tinereţea ei nepieritoare. Revista însăşi era între două vârste şi de condiţie socială medie, propovăduia prudenţa pentru fete şi milostivirea pentru toţi. Nonconformismul este obiceiul cel mai conservator şi familiile care cumpăraseră Christian Voice în 1903 o cumpărau şi în 1960.

Domnişoara Brimley nu era tocmai întruchiparea revistei. Capriciile sorţii în timpul războiului şi neprevăzutul muncii în Serviciul de Informaţii o aduseseră alături de tânărul Lord Landsbury şi, timp de şase ani, în război, lucraseră împreună, pe cât de eficient, pe atât de discret, într-o clădire anonimă din Knightsbridge. Capriciile sorţii pe timp de pace îi lăsaseră pe amândoi şomeri, dar Landsbury avusese decenţa şi generozitatea de a-i oferi domnişoarei Brimley o slujbă. *Christian Voice* îşi încetase apariţia în timpul războiului şi nimeni nu păruse nerăbdător să o reia. La început domnişoara Brimley se simţise puţin încurcată că trebuia să pună pe picioare şi să tipărească o revistă care exprima exact opusul concepţiilor ei teiste, care erau oricum destul de vagi, dar curând, pe măsură ce prinseseră să sosească scrisori înduioşătoare, iar tirajul se mai înviorase, începuse să prindă drag de munca ei, de cititori, şi îşi depăşi îndoielile iniţiale. *Christian Voice* devenise viaţa ei, iar cititorii, preocuparea de căpătâi. Se zbătea să le răspundă la întrebările stranii şi chinuite, consulta alte persoane dacă nu putea da ea însăşi răspunsul şi, cu timpul, în spatele unei jumătăţi de duzină de pseudonime, ajunsese, dacă nu filosoful lor, cel puţin îndrumătoarea, prietena şi mătuşa tuturor.

Domnişoara Brimley stinse ţigara, puse în ordine acele, clamele de hârtie, foarfecele şi lipiciul în sertarul din dreapta sus al biroului ei, cu un aer absent, şi strânse corespondenţa venită cu poşta de după-amiază în caseta ei, pe care, întrucât era joi, o lăsase neatinsă. Erau câteva scrisori adresate Barbarei Fellowship, nume sub care *Christian Voice* răspunsese, chiar de la înfiinţarea ei, la nenumărate probleme ale corespondenţilor săi, atât în particular, cât şi în paginile revistei. Puteau să aştepte până mâine. Îi făcea

plăcere să se ocupe de „poşta redacţiei”, dar ei îi dedica vinerea dimineaţa. Deschise un fişier mic de lângă ea şi dădu drumul scrisorilor într-o cutie aflată chiar în faţă. Una din scrisori căzu pe spate şi observă cu surprindere că partea sigilată a plicului era imprimată cu un elegant delfin albastru. Scoase plicul din fişier şi îl privi curioasă, întorcându-l pe toate părţile. Era din hârtie gri pal, cu dungi foarte estompate. Scump - poate făcut de mână. Sub delfin era un rulou minuscul pe care abia putea distinge înscrisul: *Regem defendere diem videre.* Ştampila poştei era din Carne, Dorset. Aceea probabil că era emblema şcolii. Dar de ce Carne îi suna familiar? Domnişoara Brimley se mândrea cu memoria ei excelentă şi găsi supărător faptul că acum nu reuşea să-şi aducă aminte. În cele din urmă deschise scrisoarea cu cuţitaşul de fildeş tocit de vreme şi o citi.

Dragă domnişoară Fellowship,

Nu ştiu dacă sunteţi o persoană în carne şi oase, dar asta nu are importanţă, atâta timp cât daţi întotdeauna răspunsuri aşa de pline de bunătate şi amabilitate. Eu sunt cea care v-a scris în iunie trecut despre aluatul de prăjituri. Nu sunt nebună, dar ştiu că soţul meu încearcă să mă omoare. Aş putea, vă rog, să vin să vă văd cât mai curând cu putinţă? Sunt sigură că-mi veţi da crezare şi vă veţi convinge că sunt o persoană normală. Dacă nu vă supăraţi, cât mai repede posibil. Vă rog, mă înspăimântă nopţile lungi. Nu ştiu cui altcuiva să-i cer ajutor. Aş putea încerca la domnul Cardew de la casa de rugăciuni, dar nu m-ar crede, iar tata este prea raţional. Sfaturile lor nu m-ar ajuta să mă feresc de moarte. Este ceva în neregulă cu soţul meu. Uneori noaptea, când crede că dorm, stă şi se holbează în gol pe întuneric. Ştiu că nu e bine să avem gânduri păcătoase şi să nutrim spaima în inimă, dar n-am încotro.

Sper să nu primiţi multe scrisori din acestea.

A dumneavoastră,
Stella Rode née Glaston

Pentru o clipă domnişoara Brimley rămase nemişcată la biroul ei, uitându-se la adresa imprimată cu frumoase litere albastre în susul paginii: „North Fields. Şcoala Carne, Dorset”. În acea secundă de şoc şi uluire, în minte îi reveni cu pregnanţă o propoziţie: „Valoarea inteligenţei depinde de educaţie”. Era dictonul favorit al lui John Landsbury. Până ce nu cunoşti obârşia informaţiei nu poţi evalua vestea. Da, astea erau vorbele lui: „Noi nu suntem democratici. Noi trântim uşa în nas oricărei persoane inteligente, dar care nu are un arbore genealogic”, la care ea îi răspundea: „Bine, John, dar chiar şi cele mai bune familii au nişte începuturi”.

Dar Stella Rode era de familie. Îşi aminti deodată. Era fata familiei Glaston. Fata a cărei căsătorie făcuse subiectul editorialului, fata care câştigase concursul din vară; fiica lui Samuel Glaston din Branxome. Domnişoara Brimley avea fişa ei în index.

Brusc se ridică în picioare, ţinând încă scrisoarea în mână, şi merse la fereastra fără perdele. Chiar în faţa ei se găsea o jardinieră din benzi de metal alb împletite. Ciudat, reflectă ea, niciodată nu reuşise să crească ceva în jardiniera asta. Privi jos în stradă, la o siluetă subţire, puţin aplecată în faţă, care se distingea decupată în ceaţa fosforescentă de afară; ceaţa cu irizări galbene, furate de la luminile de pe străzile Londrei. Abia putea să zărească lămpile de stradă, acolo jos, palide şi posace. Simţi deodată nevoia de aer proaspăt şi, cu o mişcare bruscă, străină de calmul ei obişnuit, deschise larg fereastra. Frigul aprig şi valul de sunete furioase îi răbufniră în faţă, urmate de ceaţa insidioasă. Gălăgia traficului era constantă, aşa că pentru o clipă i se păru că era doar o maşină mare care întorcea. Apoi, pe deasupra hărmălaiei neîntrerupte, îi auzi pe vânzătorii de ziare. Strigătele lor erau asemenea ţipetelor pescăruşilor într-o furtună dezlănţuită. Îi putea vedea acum, ca pe nişte santinele

printre umbrele grăbite.

Ar fi putut să fie adevărat. Întotdeauna asta fusese partea dificilă. De-a lungul întregului război fusese vorba de aceeaşi căutare fără tihnă. Ar fi putut să fie adevărat. Nu avea niciun sens să apreciezi gradul de probabilitate al unei ştiri dacă nu aveai o informaţie de bază de la care să porneşti. Îşi aminti de primele informaţii primite din Franţa despre bombele zburătoare - relatări înnebunitoare despre nişte piste de beton în adâncul unei păduri. Trebuia să rezişti la senzaţional, trebuia să i te opui. Şi, cu toate astea, ar fi putut să fie adevărat. Mâine, poimâine, vânzătorii de ziare de jos ar fi putut s-o strige în gura mare, iar Stella Rode, născută Glaston, ar fi putut să fie moartă. Şi dacă s-ar fi întâmplat asta, dacă ar fi existat cea mai vagă posibilitate ca acest om să pună la cale uciderea acestei femei, atunci ea, Ailsa Brimley, trebuia să facă tot ce-i stătea în putinţă ca să împiedice crima. În plus, dacă cineva putea să revendice dreptul de a primi ajutor din partea ei, atunci Stella Glaston era aceea: atât tatăl, cât şi bunicul ei fuseseră abonaţi la *Christian Voice* şi, când Stella se căsătorise acum cinci ani, domnişoara Brimley menţionase evenimentul în câteva rânduri în articolul de fond. Familia Glaston îi trimitea o felicitare de Crăciun în fiecare an. Era printre primele familii care se abonaseră…

Era frig la fereastră, dar rămase acolo, fascinată încă de umbrele pe jumătate ascunse care se întâlneau şi se despărţeau jos şi de inutilele lămpi care ardeau dureros printre ele. Începu să şi-l imagineze pe soţul Stellei, întruchipat într-una din acele umbre, împingând şi îmbrâncind, precum şi ochii lui de asasin cu orbitele pline de întuneric. Şi dintr-o dată i se făcu frică şi simţi nevoia de ajutor.

Dar nu va anunţa poliţia, nu încă. Dacă Stella Rode ar fi dorit asta, ea însăşi i-ar fi înştiinţat. De ce nu o făcuse? Din dragoste? De teamă să nu pară caraghioasă? Din cauză că instinctul nu conta ca probă? Ei aveau nevoie de dovezi concrete. Dar dovada concretă a crimei era moartea. Era oare necesar să aştepte până atunci?

Cine ar fi putut s-o ajute? Se gândi automat la Landsbury, dar el era plecat la ferma lui din Rhodesia. Cine mai lucrase alături de ei în război? Fielding şi Jebedee muriseră. Steed-Asprey dispăruse. Smiley - pe unde o fi? George Smiley, cel mai deştept şi poate cel mai bizar dintre toţi. Desigur, îşi aminti domnişoara Brimley, se căsătorise cu cine nu se aşteptase nimeni şi se înapoiase la Oxford, într-un centru de cercetare. Dar nu rămăsese acolo… Căsătoria eşuase… Oare ce mai făcuse după aceea?

Se întoarse la birou şi luă cartea de telefoane, volumul de la S la Z. Zece minute mai târziu era într-un taxi cu destinaţia Sloane Square. În mâinile adăpostite în mănuşi elegante ţinea o mapă de carton conţinând fişa Stellei Rode din index şi corespondenţa dintre ele din timpul concursului din vară. Ajunsese aproape de Piccadilly când îşi aminti că lăsase fereastra biroului deschisă. Nu i se păru ceva important.

*

— Fiecare cu pasiunea lui. Unii cresc pisici persane sau joacă golf. Eu am *Christian Voice* şi cititorii mei. Sunt o fată bătrână şi ridicolă, recunosc, dar asta este. Nu mă duc la poliţie până nu încerc ceva, George.

— Şi te-ai gândit să mă încerci pe mine?

— Da.

Stătea în camera de lucru a lui George Smiley, acasă la acesta, în Bywater Street; singura lumină din încăpere provenea de la lampa cu un design încâlcit de pe birou, un păianjen negru care lucea deasupra notiţelor scrise de mână care acopereau masa.

— Deci, ai plecat din Serviciu? întrebă ea.

— Da, da, am plecat.

Dădu din cap cu putere, ca şi cum s-ar fi asigurat din nou că o experienţă dezgustătoare se sfârşise într-adevăr, şi o servi pe domnişoara Brimley cu un whisky cu sifon.

— Am mai lucrat acolo o perioadă scurtă după… Oxford, continuă el. Ştii, pe timp de pace lucrurile stau cu totul altfel.

Domnişoara Brimley încuviinţă din cap.

— Îmi închipui. Ai mai mult timp să fii veninos.

Smiley nu răspunse, îşi aprinse doar o ţigară şi se aşeză în faţa ei.

— Şi oamenii s-au schimbat. Fielding, Steed, Jebedee. S-au dus cu toţii.

Spuse asta pe un ton neutru, în timp ce scotea din poşeta ei mare şi încăpătoare scrisoarea Stellei Rode.

— Asta-i scrisoarea, George.

După ce o citi, el o ridică puţin în dreptul lămpii, iar faţa lui rotundă căpătă în lumină o expresie de gravitate aproape comică. Observându-l, domnişoara Brimley se întrebă ce impresie putea să lase acelora care nu-l cunoşteau bine. Ei i se părea cel mai şters om pe care-l întâlnise vreodată; scund şi îndesat, cu ochelari cu lentile groase şi părul rărit; la prima vedere, era prototipul burlacului fără trecere la femei, de vârstă mijlocie, cu o ocupaţie sedentară. Lipsa lui de încredere în sine în mai toate aspectele practice se oglindea în felul cum se îmbrăca, cu costume scumpe, dar care nu i se potriveau; se lăsa fără să crâcnească pe mâna croitorului său, care îl jecmănea fără ruşine.

— Cealaltă scrisoare pe care ţi-a trimis-o, Brim, unde este?

Ea îi întinse mapa. El o deschise şi, o clipă mai târziu, citi cu voce tare cealaltă scrisoare a Stellei Rode:

> Dragă domnişoară Fellowship,
>
> Aş dori să vă trimit următoarea sugestie pentru concursul dumneavoastră „Sfaturi în bucătărie”.
>
> Frământaţi o dată pe lună o cantitate de aluat pentru prăjituri. Frecaţi cantităţi egale de untură şi zahăr până devine o cremă şi adăugaţi un ou pentru fiecare 150 de grame de amestec. Pentru budinci şi prăjituri, adăugaţi făină la cantitatea necesară de aluat de bază.
>
> Se păstrează bine timp de o lună.
>
> Alăturat vă trimit adresa mea.
>
> A dumneavoastră,
>
> Stella Rode (née Glaston)

P. S. Apropo, buretele de sârmă se ţine într-un borcan cu soluţie de apă cu săpun, ca să nu ruginească. Avem voie să participăm cu două sfaturi? Dacă da, se poate ca acesta să fie al doilea, vă rog?

— A câştigat concursul, remarcă domnişoara Brimley, dar asta este irelevant. Uite ce vreau să-ţi spun, George. Fata e din familia Glaston, care sunt cititori ai revistei de la primul ei număr. Bunicul Stellei era bătrânul Rufus Glaston, regele neîncoronat al ceramicii de Lancashire; împreună cu tatăl lui John Landsbury, au construit biserici şi case de rugăciuni în mai toate satele din Midlands. Când a murit Rufus, *Christian Voice* a scos o ediţie omagială şi însuşi bătrânul Landsbury a scris ferparul. Samuel Glaston a preluat afacerile tatălui său, dar a fost nevoit să se mute în sud din motive de sănătate. S-a stabilit în cele din urmă lângă Bornemouth, văduv, cu o fiică, Stella. Ea este ultimul descendent al familiei. Sunt oameni cu picioarele pe pământ toţi, inclusiv Stella, cred. Nu-mi închipui că vreunul poate să sufere de mania persecuţiei.

Smiley o privi uluit.

— Dragă Brim, m-ai băgat în ceaţă. De unde naiba ştii toate astea?

Domnişoara Brimley zâmbi conciliant.

— Familia Glaston e ca o carte deschisă - aproape că face parte din revistă. Ne trimit felicitări de Crăciun şi cutii de bomboane la aniversările revistei. Avem cam cinci sute de familii care formează ceea ce numesc eu biserica noastră. Au făcut parte din existenţa lui *Christian Voice* de la început şi sunt mereu prezenţi. Oamenii ăştia ne scriu, George; dacă au griji, ne scriu şi ne spun; dacă se căsătoresc, se mută, se pensionează, dacă sunt bolnavi, trişti sau supăraţi, nouă ne scriu. Dumnezeu mi-e martor că nu întrec măsura, dar ne scriu destul de des.

— Cum de-i ţii minte pe toţi?

— Nu pot să-i ţin minte. Am un fişier. Le răspund întotdeauna… numai că…

— Da?

Domnişoara Brimley îl privi cu gravitate.

— Este pentru prima oară că-mi scrie cineva pentru că îi este frică.

— Cu ce te pot ajuta?

— Până acum mi-a venit o singură idee bună. Parcă îmi amintesc că Adrian Fielding avea un frate profesor la Carne…

— E director acolo, dacă nu s-o fi pensionat.

— Nu, semestrul ăsta iese la pensie - am citit acum câteva săptămâni în *The Times*, la rubrica aia scurtă din pagina informativă, unde cei din Carne dau mereu anunţuri. Suna cam aşa: „Liceul Carne se redeschide astăzi pentru începutul semestrului de Paşti. Domnul Terence Fielding va ieşi la pensie la sfârşitul acestui semestru, după ce şi-a încheiat mandatul statutar de 15 ani în postul de director”.

Smiley izbucni în râs.

— Pe cinstea mea, Brim, memoria ta e de domeniul absurdului!

— Când am citit numele de Fielding… în orice caz, m-am gândit că ai putea să-i dai un telefon. Bănuiesc că-l cunoşti.

— Da, da. Îl cunosc. Adică l-am întâlnit o dată la dineul oferit cu ocazia lui Magdalen High Table, la Universitate. Dar…

Smiley se îmbujoră puţin.

— Dar ce, George?

— Mde, ştii, e din alt aluat decât frate-său.

— Nici n-ar putea să semene, răspunse domnişoara Brimley cam brusc. Dar poate să ne spună ceva despre Stella Rode. Şi despre soţul ei.

— Nu cred că putem discuta asta la telefon. Mai degrabă mă duc să-i fac o vizită. Dar ce te împiedică pe tine s-o suni pe Stella Rode?

— Păi, în seara asta oricum nu mai pot, nu? Bărbatu-său trebuie să fie acasă. Mă gândeam să-i scriu o scrisoare, să-i spun că poate să vină la mine oricând şi să i-o trimit în seara asta. Dar, continuă ea, bâţâind uşor şi cu nerăbdare din picior, vreau să fac ceva acum, George.

Smiley încuviinţă din cap şi se duse la telefon. Sună la informaţii şi ceru numărul lui Terence Fielding. După un lung răstimp i se spuse să sune la centrala Liceului Carne, care urma să-i facă legătura cu oricine ar fi dorit. Privindu-l, domnişoara Brimley se gândi că ar fi dorit să-l cunoască mai bine pe George Smiley, să-şi dea seama în ce măsură lipsa lui de încredere în sine era simulată, sau cât de vulnerabil era.

„E cel mai bun“, spusese Adrian. „Cel mai puternic şi cel mai bun.“

Dar atâţia bărbaţi se deprinseseră cu puterea în timpul războiului şi învăţaseră lucruri oribile, de care se dezvăţaseră cutremuraţi când războiul se sfârşise.

Acum telefonul sună. Auzi tonul şi preţ de o clipă fu invadată de teamă. Pentru prima dată îi fu frică să nu se facă de râs, să nu se încurce în explicaţii neverosimile în faţa unor oameni rigizi şi suspicioşi.

— Cu domnul Terence Fielding, vă rog.

Urmă o pauză.

— Bună seara, domnule Fielding. Numele meu este George Smiley; l-am cunoscut îndeaproape pe fratele dumneavoastră în război. De fapt, şi noi am făcut cunoştinţă… Da, da, exact - la dineu, nu-i aşa, acum două veri? Spuneţi-mi, aş putea să vin să vă văd în legătură cu o chestiune personală… mi-e cam greu să discut la telefon. O prietenă de-a mea a primit o scrisoare tulburătoare de la soţia unui profesor de la Carne… Ştiţi, eu - Rode, Stella Rode; soţul ei…

Înţepeni deodată şi domnişoara Brimley, nedezlipindu-şi ochii de pe chipul lui, intră în panică văzând cum faţa lui durdulie se dizolvă într-o expresie de durere şi dezgust. Nu mai auzea ce spunea. Era conştientă numai de transformarea înspăimântătoare de pe faţa lui, de încheieturile degetelor care se albiseră, strângând din răsputeri receptorul. Şi acum o privea pe ea şi spunea ceva… era prea târziu. Stella Rode murise. Fusese ucisă miercuri noaptea. În seara în care se întâmplase fuseseră amândoi la masă la Fielding.

Capitolul 3

NOAPTEA CRIMEI

Trenul de cinci fără şase minute de la Gara Waterloo spre Yeovil nu se bucură de afluenţă de călători, cu toate că în el se serveşte un mic dejun excelent. Smiley găsi fără dificultate un compartiment de clasa întâi unde rămase singur. Era o zi cumplit de friguroasă şi întunecată, iar cerul parcă atârna de greutatea zăpezii. Şedea cuibărit într-un palton amplu, confecţionat pe continent, ţinând în mâinile înmănuşate nişte ziare din ziua aceea. Era un om punctual şi nu-i plăcea să fie zorit, aşa încât ajunsese cu o jumătate de oră înainte de plecarea trenului. Obosit încă după emoţiile din noaptea precedentă, când stătuse de vorbă cu Ailsa Brimley până la Dumnezeu ştie ce oră, nu avea chef să citească. Privi pe fereastră la gara aproape pustie şi nu mică îi fu surprinderea când o zări pe domnişoara Brimley croindu-şi drum pe peron, cercetând ferestrele, cu o valijoară sub braţ. Lăsă în jos fereastra compartimentului şi o strigă.

— Brim, dragă, ce cauţi aici la ora asta criminală? Ar trebui să fii în pat.

Ea se aşeză pe bancheta din faţa lui şi începu să despacheteze din bagajul ei, întinzându-i lui conţinutul: un termos, sandvişuri şi ciocolată.

— Nu ştiam dacă au vagon restaurant, îi explică ea; şi în plus, am vrut să vin să te conduc. Eşti un drăguţ, George, şi tare aş fi vrut să te însoţesc, dar ăia de la Unipress ar face spume dacă aş pleca. Îşi dau seama că exişti numai când lipseşti.

— N-ai citit ziarele? întrebă el.

— Am aruncat doar o privire, pe drum. Se pare că n-ar fi fost soţul, ci vreun maniac…

— Ştiu, Brim. Aşa a spus Fielding, nu?

Urmă un moment de linişte stânjenitoare.

— George, sunt o nesimţită că te las să pleci aşa, nu? Azi-noapte eram foarte sigură, dar acum mă întreb…

— După ce-ai plecat l-am sunat pe Ben Sparrow de la Brigada Specială. Îl ţii minte? A fost cu noi în timpul războiului. I-am povestit şi lui toată tărăşenia.

— George! La trei dimineaţa?

— Da. Îl sună pe şeful secţiei de la Carne. O să-i spună despre scrisoare şi o să-l anunţe de venirea mea. Ben crede că de caz se ocupă un tip, Rigby, care i-a fost coleg la şcoala de poliţie.

Se uită o clipă la ea cu blândeţe.

— În plus, continuă el, viaţa mea e prea tihnită, Brim. Schimbarea asta o să mă învioreze.

— Domnul să te binecuvânteze, George, spuse domnişoara Brimley, care, ca orice femeie, îl crezu.

Se ridică să plece, iar Smiley îi spuse:

— Brim, dacă se întâmplă să mai ai nevoie de ajutor, sau de orice altceva, şi nu dai de mine, îl cauţi pe un tip Mendel, din Mitcham, un inspector de poliţie pensionat. Îi găseşti în cartea de telefoane. Dacă dai de el şi îi zici că vii din partea mea, o să facă tot ce poate pentru tine. Mi-am reţinut o cameră la Sawley Arms.

Rămas din nou singur, Smiley cercetă mâncarea şi băutura pe care i le adusese domnişoara Brimley. Îşi promisese că se va desfăta cu micul dejun în vagonul restaurant. Cel mai bine ar fi fost să păstreze sandvişurile şi cafeaua pentru mai târziu, poate la prânz. Avea să ia un mic dejun după toate regulile.

În vagonul restaurant, Smiley se apucă să citească mai întâi reportajele mai temperate despre moartea Stellei Rode. Se părea că miercuri seara domnul şi doamna Rode fuseseră invitaţi la cină de domnul Terence Fielding, director-adjunct la Carne şi fratele răposatului Adrian Fielding, ilustrul specialist în franceză care dispăruse în timpul războiului, pe când era agent special al Ministerului de Război. Cei doi soţi plecaseră împreună de la domnul Fielding pe la unsprezece fără zece şi parcurseseră pe jos jumătatea de milă din centrul oraşului până la ei acasă, o clădire singuratică la marginea celebrelor terenuri de sport din Carne. Când ajunseseră acasă, domnul Rode îşi amintise că lăsase la

domnul Fielding nişte lucrări de control care trebuiau corectate de urgenţă, în noaptea aceea (în momentul acela Smiley îşi aminti la rândul lui că nu-şi pusese în bagaj haine de seară şi că Fielding îl va invita mai mult ca sigur la cină). În consecinţă, Rode hotărâse să se întoarcă pe jos acasă la Fielding şi să ia lucrările şi pornise înapoi pe la unsprezece şi cinci. Se pare că doamna Rode îşi făcuse o ceaşcă de ceai şi rămăsese în salon să-l aştepte.

Lipită de peretele din spate al casei se găsea o seră, a cărei uşă interioară dădea în salon. Acolo îşi găsise Rode soţia în cele din urmă, când se întorsese. Erau semne că avusese loc o încleştare şi de pe cadavru fuseseră furate câteva bijuterii ieftine. În seră era o zăpăceală de nedescris. Noroc că miercuri după-amiază ninsese şi joi dimineaţa, devreme, detectivii din Dorchester se apucaseră să examineze urmele de paşi şi celelalte semne. Domnul Rode fusese dus în stare de şoc la Spitalul Central din Dorchester şi primise îngrijiri. Poliţia voia să interogheze o femeie din Pylle, satul din apropiere, cunoscută în împrejurimi sub numele de „Janie nebuna”, o singuratică cu obiceiuri bizare. Se pare că doamna Rode, binecunoscută în Carne pentru activitatea energică depusă în slujba Anului Internaţional al Refugiaţilor, se interesase în mod caritabil de soarta ei, iar aceasta dispăruse fără urmă în noaptea crimei. Poliţia credea în prezent că ucigaşul o zărise pe doamna Rode prin fereastra salonului (nu trăsese perdelele) şi că doamna Rode îi deschisese uşa din faţă crezând că era soţul ei, întors de la domnul Fielding. Medicului legist de la Ministerul de Interne i se ceruse să facă o autopsie.

Celelalte reportaje nu erau scrise la fel de potolit: „O crimă abominabilă pângăreşte veneratele terenuri de sport de la Carne” era începutul unui articol, iar altul titra: „Profesoral de ştiinţe îşi descoperă soţia măcelărită în sera împroşcată cu sânge”. Un al treilea urla: „Nebuna căutată pentru crima de la Carne”. Cu o grimasă de dezgust, Smiley făcu sul ziarele şi le azvârli în plasa de bagaje, păstrând numai *Guardian* şi *The Times*.

La Yeovil schimbă trenul cu o cursă locală spre

Sturminster, Okeford şi Carne. Era trecut de unsprezece când în sfârşit coborî pe peronul gării din Carne.

*

Dădu un telefon din gară si-şi trimise bagajul înainte cu un taxi. Hotelul Sawley Arms era plin numai de Ziua Comemorării[4] şi de Sfântul Andrei. În cea mai mare parte a anului era gol; era o clădire ca o cucoană afectată din epoca victoriană, cu acoperişul de ţiglă profilat în lumina violacee a zorilor, pe pajiştea neîngrijită dintre gară şi catedrala din Carne.

Zăpada nu se topise, dar ziua se anunţa frumoasă şi uscată, iar Smiley se hotărî să meargă pe jos în oraş şi să fixeze o întâlnire cu ofiţerul care conducea investigaţiile asupra crimei. Părăsi gara, cu atmosfera ei de austeritate victoriană, şi păşi pe şoseaua mărginită de copaci despuiaţi care ducea la impresionantul turn al catedralei, o siluetă neagră şi turtită pe cerul decolorat de iarnă. Traversă piaţa catedralei, cu casele medievale, senine şi frumos aliniate, cu acoperişurile ninse, cu peluzele albe străpunse ici-colo de fire de iarbă. Când trecu prin faţa porţii dinspre vest a catedralei, cu zăpada moale scârţâindu-i sub paşi, ceasul din turlă sună jumătatea de oră şi două figurine înfăţişând cavaleri călări ieşiră din castelele lor de jucărie de deasupra uşii, ridicând uşor lăncile în semn de salut. Apoi, ca şi cum ar fi făcut parte din acelaşi mecanism al ceasului, se deschiseră alte uşi pretutindeni în piaţă şi pe ele năvăliră roiuri de băieţi îmbrăcaţi în haine negre, care o zbughiră prin zăpadă către catedrală. Unul din ei trecu atât de aproape, încât pelerina lui se şterse de mâneca lui Smiley. Acesta strigă după el:

— Hei, ce se întâmplă?

— Sexta![5] îi aruncă băiatul şi dispăru.

Trecu de intrarea principală a şcolii şi se trezi în centrul civic al oraşului, un decor din poveştile lugubre de secol al nouăsprezecelea, cu clădiri construite din piatra de prin partea locului, unite de o broderie de coşuri în stil gotic şi

---

4 Sărbătorirea anului academic în universităţi şi şcoli de tradiţie, (n.tr.).

5 Slujba orei a şasea, oficiată la prânz. (n.tr.).

ferestre crenelate. Aici era primăria, iar alături, cu steagul Sfântului Gheorghe fluturând pe catarg, sediul poliţiei din Carne, construit cu nouăzeci de ani în urmă ca să reziste atacurilor barbare ale arcaşilor şi berbecilor de dărâmat ziduri.

Îşi spuse numele sergentului de serviciu şi ceru să-l vadă pe ofiţerul care investiga moartea doamnei Rode. Sergentul, un bărbat în vârstă şi cu o faţă impenetrabilă, vorbi la telefon, arborând o atitudine ceremonioasă, ca şi cum era pe cale să execute un număr dificil de magie. Spre surpriza lui Smiley, i se spuse că inspectorul Rigby îl primeşte cu plăcere imediat, iar un elev de la şcoala de poliţie fu chemat să-i arate drumul. Fu condus cu pas vioi pe scara spaţioasă din mijlocul holului şi în câteva clipe se trezi în faţa inspectorului.

Era un bărbat foarte scund şi foarte masiv. L-ai fi putut lua drept un miner galez de la minele de cositor din Cornwall sau de la cele de cărbuni din Ţara Galilor. Părul cenuşiu şi foarte scurt i se aduna către un punct din frunte, ca un cozoroc. Avea mâini mari şi puternice, bustul şi ţinuta unui luptător, dar vorbea încet, cu o voce blândă, graseind precum cei din Dorset. Smiley băgă de seamă numaidecât că avea o calitate rară la oamenii mici de statură: francheţea. Cu toate că ochii îi erau întunecaţi şi strălucitori, iar mişcările rapide, răspândea în jur o impresie de onestitate şi corectitudine.

— M-a sunat Ben Sparrow azi-dimineaţă, domnule. Îmi pare bine că aţi venit. Ştiu că aveţi o scrisoare pentru mine.

Rigby îl privi pe Smiley scrutător peste birou şi decise că omul îi plăcea. În timpul războiului circulase şi el prin diferite medii şi auzise câte ceva, chiar dacă foarte puţin, despre lucrurile cu care se ocupau cei din Serviciul lui George Smiley. Dacă Ben spunea că Smiley era un tip de treabă, pentru el era de ajuns - sau aproape. Dar Ben spusese mai mult decât atât.

„Arată ca un broscoi, pune pe el nişte ţoale ca de conţopist, dar are o minte brici, eu mi-aş da mâna dreaptă să am capul lui. Pentru el războiul a fost oribil. Crunt.“

Comparaţia cu un broscoi se dovedi adecvată. Smiley era scund şi butucănos, cu ochelari cu lentile fund de sifon care-i făceau nişte ochi cât toate zilele. Şi chiar era îmbrăcat aiurea. Deşi purta haine scumpe, se vedea de la o poştă. Bunăoară, sacoul îi făcea cute acolo unde n-ar fi trebuit să facă. Ceea ce îl surprinse într-adevăr pe Rigby fu timiditatea omului. Inspectorul se aşteptase la o persoană cu aere de superioritate şi prea subtilă pentru cei din Carne, în vreme ce Smiley se comporta cu o sinceritate care-i era pe plac lui Rigby, om cu gusturi conservatoare.

Smiley scoase scrisoarea din portofel şi i-o puse pe birou, în timp ce Rigby dădu la iveală o pereche de ochelari antici cu ramele de aur dintr-un etui de metal laminat şi şi-i potrivi cu atenţie pe nas.

— Nu ştiu dacă Ben v-a explicat, spuse Smiley, dar această scrisoare a fost trimisă la serviciul corespondenţă al unei mici reviste religioase a unui cult protestant, la care doamna Rode era abonată.

— Şi domnişoara Fellowship v-a adus scrisoarea dumneavoastră?

— Nu, numele ei este Brimley. Este editorul revistei. Fellowship este un pseudonim pentru rubrica de corespondenţă.

Ochii căprui îl studiară un moment.

— Când a primit scrisoarea asta?

— Ieri, pe şaptesprezece. Joi e ziua când se tipăreşte revista, ziua lor cea mai încărcată. Poşta de după-amiază se citeşte de obicei abia seara. Asta cred că a fost deschisă pe la şase.

— Şi a adus-o direct la dumneavoastră?

— Da.

— De ce?

— În timpul războiului a lucrat în secţia mea. N-a vrut să meargă direct la poliţie - iar eu eram singura persoană la care s-a gândit şi care nu era poliţist, adăugă el. Adică singurul care putea s-o ajute, încercă el să atenueze gafa făcută.

— Îmi permiteţi să vă întreb cu ce vă ocupaţi?

— Nu fac mare lucru. Studiez în particular istoria Germaniei în secolul al şaptesprezecelea.

Răspunsul suna prostesc. Rigby nu păru să ia în seamă.

— Ce-i cu scrisoarea cealaltă de care pomeneşte?

Smiley îi întinse al doilea plic şi din nou mâna mare, pătrăţoasă, o înşfăcă.

— Se pare că a câştigat concursul ăsta, îi explică Smiley. Acesta a fost articolul cu care a câştigat. Am înţeles că face parte dintr-o familie care a fost abonată la revistă de când s-a înfiinţat. De aceea domnişoara Brimley a socotit că scrisoarea nu putea fi o farsă. Nu că ar fi avut vreo legătură una cu alta.

— Nu ar fi avut legătură?

— Vreau să spun, faptul că familia ei a fost abonată la revistă timp de cincizeci de ani nu are vreo consecinţă logică asupra posibilităţii ca ea să fi fost dezechilibrată mintal.

Rigby dădu din cap, ca şi cum ar fi înţeles, dar Smiley avu o bănuială jenantă că de fapt nu înţelesese.

— Aha, spuse Rigby, zâmbind uşor. Aşa-s femeile, nu?

Complet dezorientat, Smiley râse scurt. Rigby se uită la el gânditor.

— Cunoaşteţi pe cineva la şcoală, nu, domnule?

— Numai pe domnul Terence Fielding. Ne-am cunoscut la o reuniune la Oxford acum câtva timp. M-am gândit să trec să-l văd. L-am cunoscut bine pe fratele lui.

Rigby păru să se îmbăţoşeze puţin la auzul numelui lui Fielding, dar nu spuse nimic şi Smiley continuă:

— Pe Fielding l-am sunat când domnişoara Brimley mi-a adus scrisoarea. El mi-a dat vestea. Aseară.

— Înţeleg.

Se priviră din nou în tăcere. Smiley era deconcertat şi puţin caraghios, iar Rigby îl cântări, întrebându-se până unde să meargă cu dezvăluirile.

— Cât timp rămâneţi? zise el în cele din urmă.

— Nu ştiu. Domnişoara Brimley a vrut să vină chiar ea, dar trebuie să se ocupe de revistă. Înţelegeţi, pentru ea e deosebit de important să facă tot ce-i stă în putinţă pentru doamna Rode, cu toate că e moartă. Asta din cauză că a fost

abonată. I-am promis să am grijă ca scrisoarea să ajungă repede la cine trebuie. Nu cred că mai pot face mare lucru. Probabil că am să rămân o zi-două, ca să stau niţel de vorbă cu Fielding… poate o să merg la înmormântare. Mi-am luat o cameră la Sawley Arms.

— E un hotel bun.

Rigby îşi puse cu grijă ochelarii într-un etui căruia îi dădu drumul într-un sertar.

— Carne e un loc cam ciudat. E o mare diferenţă între cei de la şcoală şi restul populaţiei; nici nu se cunosc, nici nu se plac unii pe alţii. E şi teamă şi necunoaştere la mijloc. Asta îngreunează lucrurile într-un caz ca ăsta. Sigur, pot să mă duc la domnul Fielding sau la domnul D'Arcy, o să-mi dea bună-ziua şi o ceaşcă de ceai la bucătărie, dar nu pot pătrunde în societatea lor. Au propriile lor cercuri în care se învârtesc, înţelegeţi, şi cei din afară nu pot pătrunde. Nu ne întâlnim la cârciumă ca să trăncănim una, alta, nu avem nicio legătură, nimic… doar îmi dau câte o ceaşcă de ceai şi o bucată de prăjitură, şi-mi spun „domnule sergent".

Rigby izbucni brusc în râs, iar Smiley râse şi el, simţind o uşurare.

— Aş vrea să-i întreb o grămadă de lucruri, urmă inspectorul, o grămadă: cine erau amicii soţilor Rode şi cine nu, dacă domnul Rode e un profesor bun şi dacă nevasta lui se integrase în mediul lor. Cunosc toate faptele, dar nu şi detaliile care să le lege.

ÎI privi pe Smiley întrebător. Urmă o lungă tăcere.

— Dacă aţi vrea să vă dau o mână de ajutor, aş fi încântat, spuse Smiley în cele din urmă. Dar mai întâi trebuie să ştiu ce s-a întâmplat.

— Stella Rode a fost ucisă cam între unsprezece şi zece şi douăsprezece fără un sfert, în noaptea de miercuri, pe şaisprezece. A fost probabil lovită de cincisprezece, douăzeci de ori, cu un ciomag sau o bucată de ţeavă. A fost o crimă oribilă… oribilă. Avea semne pe tot corpul. Aş zice că a venit din salon la uşa din faţă, probabil ca să răspundă la sonerie, şi când a deschis uşa a fost lovită şi târâtă în seră. Uşa serei era descuiată, înţelegeţi?

— Înţeleg… Nu vi se pare straniu că ucigaşul a ştiut asta?

— E posibil ca el să fi fost deja ascuns acolo; nu ne putem da seama după amprentele găsite. Purta cizme - cizme Wellington, măsura 10 şi jumătate. Putem deduce după distanţa dintre urmele paşilor că era înalt cam de un metru nouăzeci. Când a dus-o în seră, probabil că a lovit-o de mai multe ori - mai ales în cap. În seră e un şuvoi de sânge, cum spunem noi, adică sângele ţâşnit dintr-o arteră deschisă. Nicăieri în altă parte n-am mai găsit aşa ceva.

— Şi nicio urmă de sânge pe soţul ei?

— Ajung şi la asta, dar, ca să vă răspund pe scurt, nu.

Se opri un moment, apoi continuă:

— Deci, ziceam că erau urme de paşi şi chiar erau. Criminalul a venit prin grădina din spate. De unde a venit şi încotro s-a dus, numai Dumnezeu ştie. Vedeţi, nu există urme de paşi care să ne arate că ar fi plecat - nici urme de cizme Wellington. Niciuna. Sigur, e posibil ca urmele paşilor care pleacă să fi fost pe potecă spre poarta din faţă şi să se fi pierdut mai târziu în noaptea aceea, când toată lumea a umblat încoace şi încolo. Dar nici atunci nu cred că nu le-am fi observat. Şi-a uitat ceva în seră - un cordon textil vechi, bleumarin, de la un palton ieftin, după cum arată. Pe ăsta îl cercetăm acum.

— Doamna Rode… a fost jefuită sau…?

— Niciun semn că ar fi opus rezistenţă. Purta la gât un şirag de mărgele verzi, care a dispărut, şi se pare că ucigaşul a vrut să-i smulgă inelele de pe degete, dar erau prea strimte.

Se opri şi făcu o pauză, iar apoi vorbi din nou:

— Nu e nevoie să vă spun că am cerut rapoarte din toate colţurile ţării despre bărbaţii înalţi, cu paltoane albastre şi cizme de cauciuc. Dar, din câte ştiu, niciunul nu putea să aibă aripi. Sau cizme de şapte poşte, ca să sară din seră în stradă.

Se opriră când un elev de la şcoala de poliţie aduse o tavă cu ceai. O puse pe un birou, se uită cu coada ochiului la Smiley şi hotărî că era mai bine să-l lase pe inspector să toarne. Întoarse ceainicul astfel încât toarta să-i fie la

îndemână lui Rigby şi se retrase. Smiley fu încântat de curăţenia desăvârşită a şervetului de pe tavă, de ceştile şi strecurătoarea asortată pe care elevul le aşezase în faţa lor cu mâinile lui enorme. Rigby turnă ceaiul şi câteva clipe băură în tăcere. Smiley se gândi că Rigby demonstra o competenţă fără cusur. Atât omul, cât şi încăperea pe care o locuia se suprapuneau până la identificare, prin caracterul lor banal, societăţii pe care o apăra. Mobila lipsită de orice stil, fişierele de lemn, pereţii goi, telefonul antic cu receptorul separat, friza maronie de jur împrejurul pereţilor şi uşa vopsită în maro, linoleumul lucios şi izul de acid fenic, plita cu gaz care sfârâia şi calendarul prudenţial erau tot atâtea dovezi de corectitudine şi de moderaţie: austeritatea obiectelor inspira liniştea şi siguranţa. Rigby continuă:

— Rode s-a întors acasă la Fielding după lucrările de control. Fielding a confirmat, desigur. A ajuns la locuinţa lui pe la unsprezece şi jumătate, cam atât îşi aminteşte Fielding că era ceasul. N-a stat mai deloc - numai la uşă, cât şi-a luat lucrările; erau într-o servietă pentru hârtii în care-şi ducea manualele. Nu-şi aduce aminte dacă a văzut pe cineva pe stradă. Bănuieşte că l-ar fi depăşit o bicicletă, dar nu e sigur. Dacă-l credem pe cuvânt, Rode s-a dus direct acasă. Când a ajuns, a sunat. Era îmbrăcat în costum de seară şi nu avea cheile la el. Sugestia e că nevastă-sa aştepta ca el să sune. Asta-i partea proastă. Reţineţi, era o noapte cu lună, pe jos zăpadă, deci se vedea până hăt departe. A strigat-o, dar ea nu a răspuns. Apoi a văzut urme de paşi care înconjurau casa. Şi nu doar urme de paşi, ci şi urme de sânge şi zăpadă răscolită pe unde corpul fusese târât spre seră. Dar în lumina lunii nu şi-a dat seama că e sânge, se vedeau doar nişte pete întunecate. Şi mai târziu a declarat că şi-a închipuit că este apă murdară din rigolă, care s-a scurs pe zăpadă. A mers pe urmele paşilor până a ajuns la seră. Acolo era mai întuneric şi a bâjbâit după întrerupător, dar acesta nu funcţiona.

— A aprins vreun chibrit?

— Nu, n-avea la el niciunul. E nefumător. Nevastă-sa nu suporta fumatul. De la uşă a făcut câţiva paşi. Pereţii serei sunt în cea mai mare parte din sticlă, cu excepţia porţiunii

de jos, de aproape un metru, dar acoperişul e din ţiglă. Luna era sus pe cer şi înăuntru nu pătrundea prea multă lumină, doar prin fereastra despărţitoare dintre salon şi seră - dar ea aprinsese numai veioza de pe masa din salon. Aşa că a mers pe dibuite, fără să se grăbească, vorbind tot timpul şi strigând-o pe Stella, nevasta lui. La un moment dat s-a împiedicat de ceva şi aproape că a căzut. A îngenuncheat şi a pipăit cu mâinile, descoperindu-i trupul. Şi-a dat seama că se umpluse de sânge pe mâini. După aceea nu-şi mai aminteşte mare lucru, dar un profesor titular care locuieşte o sută de metri mai sus pe aceeaşi stradă - îl cheamă domnul D'Arcy, locuieşte împreună cu sora lui - l-a auzit ţipând. D'Arcy s-a dus la el. Rode era plin de sânge pe mâini şi pe faţă şi părea ieşit din minţi. D'Arcy a telefonat la poliţie, iar eu am ajuns acolo pe la unu noaptea. Am văzut destule lucruri urâte în meseria mea, dar ăsta a fost oribil. Peste tot sânge. Criminalul trebuie să fi fost scăldat din cap până în picioare. Afară e un robinet, pe peretele serei. Fusese deschis, probabil că şi-a clătit mâinile. Criminaliştii au găsit urme de sânge în zăpada de dedesubt, înţeleg că Rode căptuşise robinetul nu de mult timp…

— Ceva amprente? întrebă Smiley.

— Peste tot erau cele ale domnului Rode. Pe podea, pe pereţi şi ferestre, pe cadavru chiar. Dar mai erau şi alte amprente; mânjituri de sânge, făcute cu o mână înmănuşată.

— Ale criminalului?

— Au fost făcute *înainte* de cele ale lui Rode. În unele locuri, amprentele lui se suprapuneau parţial urmelor făcute de mănuşi.

Smiley rămase tăcut un moment.

— Mă gândesc la lucrările alea de control pentru care s-a întors Rode. Erau chiar aşa de importante?

— Da, socotesc că erau. Cel puţin într-o anumită măsură. Notele trebuiau comunicate domnului D'Arcy până vineri la prânz.

— Dar de fapt de ce le-a dus la Fielding?

— Nu le-a dus. Toată după-amiaza supraveghease elevii care dădeau examen şi lucrările i-au fost încredinţate la ora

şase. Le-a pus în servietă şi i le-a dat unui băiat să le ducă la Fielding - un băiat cu grad de căpitan din clasa domnului Fielding, pe nume Perkins. Rode a fost de serviciu la biserică săptămâna trecută, aşa că n-a avut timp să ajungă acasă înainte de masa de seară.

— Atunci unde s-a schimbat?

— În garderoba profesorilor, lângă cancelarie. Acolo sunt unele amenajări, mai ales pentru profesorii de sport care locuiesc departe de Carne.

— Cine este băiatul ăsta care a dus mapa acasă la Fielding?

— Mai mult decât v-am spus deja, nu ştiu. Îl cheamă Perkins; e şeful clasei domnului Fielding. Fielding a vorbit cu el şi a confirmat declaraţia lui Rode; profesorii îndrumători sunt foarte posesivi când e vorba de băieţii lor, ştiţi… nu le place să-i lase să vorbească unor poliţişti necioplişi.

Rigby părea să fie cam indispus.

— Înţeleg, spuse Smiley în cele din urmă, fără să-l poată consola. Dar cum vă explicaţi scrisoarea?

— Sunt mai multe lucruri de explicat.

Smiley îl săgetă cu privirea.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Vreau să spun, rosti Rigby rar, că doamna Rode a făcut mai multe lucruri destul de stranii în ultimele câteva săptămâni.

Capitolul 4

ŞCOALA ŞI ORAŞUL

— Doamna Rode era, bineînţeles, protestantă, continuă Rigby, iar la Carne avem o comunitate apreciabilă. Ca să spun drept, adăugă el cu un zâmbet uşor, şi soţia mea e protestantă. Acum vreo două săptămâni, pastorul nostru a venit să mă vadă. Era seara, pe la şase şi jumătate, cred. Tocmai mă gândeam să mă duc acasă. A intrat şi s-a aşezat

unde staţi dumneavoastră acum. E un tip solid, pastorul, un bărbat chipeş; e din nord, de unde era şi doamna Rode. Îl cheamă Cardew.

— Domnul Cardew din scrisoare?

— Exact. El cunoştea foarte bine familia doamnei Rode chiar înainte ca soţii să vină încoace. Glaston e un nume cu reputaţie în nordul ţării şi domnul Cardew s-a bucurat când a auzit că Stella Rode era fiica domnului Glaston; s-a bucurat chiar foarte mult. Doamna Rode mergea la casa de rugăciuni absolut regulat, vă puteţi imagina, şi pe aici ăsta e un lucru apreciat. Nevastă-mea se bucura ca un copil, ce să vă mai spun. Era prima oara, cred, când cineva din cadrul şcolii făcea treaba asta. Cei mai mulţi dintre protestanţii de aici sunt micii negustori - localnicii. Şcoala şi oraşul îşi văd fiecare de treaba lor, ca să zic aşa. Aşa-i la noi.

— Dar soţul ei? Tot protestant?

— Ce să zic, a fost, aşa i-a zis ea domnului Cardew. Domnul Rode a fost născut şi crescut în Branxome şi toată familia lui era protestantă. Am înţeles că aşa s-au şi cunoscut, domnul şi doamna Rode - la casa de rugăciuni din Branxome. Aţi fost pe acolo, nu-i aşa? Au o biserică frumoasă la Branxome, sus pe deal, cu vederea spre mare.

Smiley clătină din cap şi pentru o clipă Rigby îl privi lung şi gânditor cu ochii lui mari şi căprui.

— Merită, spuse el, merită să mergeţi s-o vedeţi. Se pare că domnul Rode a trecut la biserica anglicană când a venit la Carne. Chiar a încercat s-o convingă şi pe soţia lui să facă acelaşi lucru. La şcoală au o influenţă foarte mare. De fapt, asta am auzit-o de la nevastă-mea. De regulă nu-i permit să bârfească, doar e soţie de poliţist, dar chiar domnul Cardew i-a spus asta.

— Înţeleg, spuse Smiley.

— Aşa deci, Cardew a venit să mă vadă. Era tare îngrijorat şi supărat pe el însuşi. Nu ştia ce să creadă, însă voia să stea de vorbă cu mine ca prieten, nu ca poliţist.

Expresia de pe faţa lui Rigby era acră.

— Când cineva îmi spune chestia asta, continuă el, ştiu întotdeauna că de fapt vor să-i vorbească poliţistului. Apoi

mi-a povestit. În după-amiaza aceea venise să-l vadă doamna Rode. El fusese în vizită la nevasta unui fermier la Okeford şi nu ajunsese acasă decât pe la cinci şi jumătate, aşa că doamna Cardew a trebuit să o ţină de vorbă şi să întreţină atmosfera până când a venit pastorul acasă. Doamna Rode era albă ca hârtia şi stătea nemişcată lângă foc. De îndată ce a venit pastorul, doamna Cardew i-a lăsat singuri, iar Stella Rode a prins să-i vorbească despre soţul ei.

Se opri ca să-şi dreagă vocea.

— I-a spus că domnul Rode avea de gând s-o omoare. Într-o noapte lungă. Se pare că avea o idee fixă cum că urma să fie ucisă într-o noapte lungă. La început Cardew nu prea a luat-o în serios, dar, stând şi cugetând după aceea, s-a hotărât să mă înştiinţeze.

Smiley îl străpunse cu privirea.

— Nu pricepea ce voia ea să spună. Credea că a luat-o razna. Vedeţi, el e un om cu picioarele pe pământ, cu toate că este pastor. Cred că s-a purtat puţin cam dur cu ea. A întrebat-o de unde i-a venit gândul ăsta înfiorător, iar ea a început să plângă. Fără istericale, doar plângea încet. El a încercat s-o liniştească, i-a promis că o va ajuta cât îi va sta în putinţă şi a întrebat-o din nou de unde i-a venit ideea asta. Ea a clătinat din cap şi s-a ridicat, s-a dus la uşă, clătinând mai departe din cap cu disperare. S-a întors către el şi pastorul a crezut că voia să spună ceva, dar n-a scos nicio vorbă. Pur şi simplu a plecat.

— Foarte ciudat, remarcă Smiley, în scrisoare a minţit în legătură cu asta. A vrut cu tot dinadinsul să sublinieze că nu i-a spus lui Cardew.

Rigby ridică din umeri lui masivi.

— Să mă scuzaţi, zise el, dar sunt într-o situaţie afurisit de penibilă. Şeful de post mai curând şi-ar tăia gâtul decât să-i cheme pe cei de la Scotland Yard. Vrea să arestăm pe cineva, şi asta urgent. Avem ordin să stăm şi-n cap: urme de paşi, ora crimei, indicii despre îmbrăcămintea criminalului şi nici mai mult, nici mai puţin decât arma crimei.

Smiley îl privi cu surprindere.

— Deci, aţi găsit arma.

Rigby ezită.

— Da, am găsit-o. Vă rog să reţineţi, domnule, că nu ştie nimeni asta. Am găsit-o în dimineaţa de după crimă, la patru mile nord de Carne, pe drumul către Okeford, aruncată într-un şanţ. E ceea ce se numeşte un cablu coaxial de optsprezece. Cred că ştiţi cum arată. Se fabrică la diverse dimensiuni, dar bucata asta are cam patra centimetri diametru. Are o tijă de cupru în mijloc şi o izolaţie de plastic între tijă şi învelişul exterior. Era sânge pe el; grupa de sânge a Stellei Rode şi fire de păr din capul ei, lipite cu sânge. Asta o ţinem cum nu se poate mai secret. Dumnezeu s-a milostivit şi a găsit-o unul din oamenii noştri. Ne indică exact direcţia în care a plecat ucigaşul.

— Bănuiesc că nu aveţi nicio îndoială asupra faptului că asta este arma crimei, întrebă Smiley cu stângăcie.

— Am găsit particule de cupru în rănile cadavrului.

— E un lucra neobişnuit, nu-i aşa, ca ucigaşul să fi cărat arma la o distanţă atât de mare, înainte de a se descotorosi de ea. Mai ales că a mers pe jos. Era firesc să scape de ea cât mai curând cu putinţă.

— Este ciudat. Foarte ciudat. Drumul spre Okeford merge de-a lungul canalului pe o distanţă de două mile; ar fi putut să arunce cablul oriunde în canal. Nu ne-am fi dat seama niciodată.

— Era un cablu vechi?

— Nu cine ştie ce. Tipul standard. Ar putea proveni de oriunde.

Rigby ezită câteva secunde, apoi izbucni:

— Uitaţi ce vreau să vă spun, domnule. Circumstanţele acestui caz necesită un anumit fel de investigaţie: cercetări extinse, lucru amănunţit în laborator, interogatorii numeroase. Asta vrea şeful şi are dreptate. Nu avem nici dovadă împotriva soţului şi, ca să fiu cinstit, nu ne prea este de niciun folos. Omul pare pierdut, aerian, se contrazice în legătură cu amănunte fără importanţă, cum ar fi data căsătoriei sau numele doctorului care-l tratează. Din cauza şocului, bineînţeles, am mai văzut situaţii din astea. Ştiu ce spune scrisoarea pe care mi-aţi adus-o, domnule, şi e al

naibii de ciudată, dar, dacă mă puteţi lămuri prin ce scamatorie a scos cizmele Wellington şi le-a făcut să dispară după aceea, cum de şi-a măcelărit soţia fără să se umple de sânge şi cum a dus arma la patru mile de scena crimei, toate astea în zece minute, după ce trecuse pe la locuinţa lui Fielding, v-aş fi recunoscător. Căutăm un străin înalt de unu nouăzeci, încălţat cu cizme noi Wellington, mărimea 10 şi jumătate, cu mănuşi de piele şi un palton vechi şi albastru pătat cu sânge. Un bărbat care călătoreşte pe jos, care a fost în North Fields între orele unsprezece şi zece şi douăsprezece fără un sfert în noaptea crimei, care a plecat în direcţia Okeford, ducând cu el un cablu coaxial, un şirag de mărgele verzi şi o broşă imitaţie de diamant evaluată la 23,6 lire. Căutăm un maniac, un om care omoară din plăcere sau din te miri ce motiv.

Rigby se opri, zâmbi dus pe gânduri şi adăugă:

— Cine poate să zboare prin aer peste cincisprezece metri? Dar ce facem cu datele de care dispunem? Ce altceva să căutăm? Nu pot să-mi pun oamenii să vâneze umbre, dar asta e de făcut.

— Vă înţeleg.

— Dar, domnule Smiley, eu sunt poliţist bătrân şi la mine una şi cu una fac două. Nu-mi place să caut persoane care nu cred că există şi nu-mi place să n-am acces la martori. Eu vreau să stau de vorbă cu oamenii, faţă în faţă, să-mi bag nasul ici-colo, să cunosc locul. Dar la şcoală nu se poate aşa ceva. Nu ştiu dacă mă înţelegeţi. Bun, ne bazăm pe rezultatele de laborator, câini antrenaţi şi investigaţii la scară naţională, dar flerul meu îmi spune că aici e vorba de altceva.

— Am citit în ziar despre o femeie, una Janie, nebuna…

— Ajung şi la ea. Doamna Rode era o femeie bună la suflet, deschisă. Cel puţin eu aşa am considerat-o întotdeauna. Unele din femeile din biserică n-o prea înghiţeau, dar ştiţi cum sunt femeile. Se pare că s-a purtat prietenos cu individa asta. Janie cerşea, vindea ierburi şi amulete prin locuri dosnice, ştiţi ce vreau să spun. E sărită, vorbeşte cu păsările şi alte aiureli. Stă într-o biserică părăsită, mai sus de Pylle.

Stella Rode îi dădea mâncare şi haine - amărâta era adeseori hămesită. Acum Janie a dispărut. A fost văzută miercuri seara devreme pe aleea dinspre North Fields şi de atunci parcă a intrat în pământ. Asta poate să nu însemne nimic. Oamenii de genul ăsta vin şi pleacă după cum le trăsneşte. Te loveşti de ei peste tot ani de zile şi dintr-o dată dispar ca un fulg de zăpadă în foc. Uneori mor prin şanţuri sau se îmbolnăvesc şi se furişează undeva ca pisicile. Janie nu e singura ţicnită de prin împrejurimi. Am mai găsit nişte urme de paşi care merg de-a lungul lizierei de copaci de la marginea grădinii şi e o întreagă tevatură pe tema asta. Par să fie paşi de femeie şi la un moment dat se apropie destul de mult de seră. Ar putea fi o ţigancă sau o cerşetoare. Ar putea fi oricine altcineva, dar mi se pare destul de sigur că e Janie. Să ne ajute Dumnezeu să fi fost ea, domnule; avem nevoie ca de aer de un martor ocular, chiar de unul nebun.

Smiley se ridică. Îşi dădură mâna şi Rigby spuse:

— La revedere, domnule. Sunaţi-mă oricând, absolut la orice oră.

Mâzgăli un număr de telefon pe carneţelul din faţa lui, rupse foaia şi i-o dădu lui Smiley.

— Ăsta e numărul meu de acasă.

Îl conduse până la uşă, păru să ezite, iar apoi spuse:

— Nu cumva sunteţi original din Carne, domnule, nu?

— Doamne păzeşte, nicidecum.

Din nou Rigby şovăi.

— Şeful nostru de post e din partea locului. Fost ofiţer de armată în India. Brigadierul Havelock, e ultimul lui an în activitate. Cazul ăsta îl interesează enorm. Nu mă lasă să-mi bag nasul prin şcoală. Nici nu vrea să audă.

— Înţeleg.

— Vrea să arestez pe cineva urgent.

— Pe cineva care nu e din Carne, nu-i aşa?

— La revedere, domnule Smiley. Nu uitaţi să-mi daţi telefon. A, încă ceva ce-ar fi trebuit să vă spun. Bucata aia de cablu…

— Ce-i cu ea?

— Domnul Rode a folosit una asemănătoare la o lecţie

demonstrativă de electronică elementară. A rătăcit-o acum vreo trei săptămâni.

Smiley merse încet pe jos până la hotel.

Dragă Brim,

De îndată ce am ajuns i-am dat scrisoarea ta omului de la poliţie, secţia investigaţii, care se ocupă de caz - e vorba de Rigby, aşa cum a bănuit Ben; arată ca o combinaţie între Humpty-Dumpty şi un spiriduş din Cornwall - foarte scund şi îndesat şi nu cred că-l poate duce nimeni de nas.

Ca să încep de la mijloc - scrisoarea noastră nu prea a avut efectul scontat; categoric, Stella Rode i-a spus lui Cardew, pastoral baptist de aici, acum două săptămâni, că soţul ei caută s-o omoare în nopţile lungi, ce-o mai fi însemnând şi asta. Cât despre împrejurările în care a fost comisă crima - relatarea din *Guardian* este în bună măsură corectă.

De fapt, cu cât Rigby îmi dădea mai multe amănunte, cu atât mi se părea mai puţin probabil ca soţul să fie ucigaşul. Aproape toate faptele indică altceva. Lăsând la o parte mobilul crimei, e vorba de locul unde a fost găsită arma, de urmele paşilor în zăpadă (care indică un bărbat înalt cu cizme Wellington), de prezenţa unor urme de mănuşi neidentificate în seră. Adaug la toate astea argumentul cel mai puternic din toate: cel care a omorât-o trebuie să fie stropit de sânge din cap până-n picioare - Rigby mi-a spus că în seră era o privelişte înspăimântătoare. Desigur, Rode era pătat de sânge când l-a găsit colegul lui pe alee, dar numai mânjit ici-colo, ceea ce i s-ar fi putut trage de la faptul că s-a împiedicat de cadavru în întuneric. Apropo, urmele de paşi intră în grădină, dar nu mai ies.

Aşa cum stau lucrurile în momentul de faţă, există, după cum evidenţiază Rigby, o singură interpretare - criminalul a fost un străin, un vagabond, probabil un nebun, care a omorât-o din plăcere sau pentru bijuterii (fără nicio valoare, de altfel), după care a pornit-o pe drumul spre Okeford, aruncând arma într-un şanţ (Dar de ce s-o fi cărat patru mile şi de ce să n-o fi aruncat-o în canalul de dincolo de şanţ? Drumul spre Okeford e traversat de Okemoor, care e înţesată de diguri transversale ca să nu provoace inundaţii). Dacă această interpretare e corectă, cred că putem atribui scrisoarea Stellei şi întrevederea ei cu Cardew unei minţi bântuite de mania persecuţiei, sau de presimţirea morţii, după cum suntem, sau nu, superstiţioşi. Dacă se dovedeşte a fi aşa, ar fi cea mai monstruoasă coincidenţă de care am auzit vreodată. Şi astfel ajung la ultima problemă.

Am dedus, din ceea ce *nu* mi-a spus Rigby, că acest şef de post îl cam calcă pe coadă, făcând presiuni asupra lui să cutreiere ţara în căutare de cerşetori în halate albastre pătate de sânge (îţi aminteşti de cordon). Bineînţeles, Rigby nu are altă soluţie decât să se ia după urme şi să se conformeze cerinţelor şefului, dar există în mod clar ceva care nu-i dă pace - fie ceva despre care nu mi-a pomenit, fie ceva ce doar miroase. Cred că a fost sincer când m-a rugat să-i comunic orice aflu de la şcoală - despre soţii Rode, despre cum se integraseră şi aşa mai departe. Lui i se pare că zidurile de mănăstire ale şcolii sunt impenetrabile…

Aşa că am să tatonez puţin terenul, cred, ca să văd ce se întâmplă. L-am sunat pe Fielding când m-am întors de la postul de poliţie şi m-a invitat la masă diseară. Am să-ţi scriu de îndată

ce am noutăţi.

George

După ce lipi precaut plicul, apăsând cu degetele mari pe colţuri, Smiley ieşi şi porni în jos pe scara lată de marmură, călcând cu grijă pe preşul sărăcăcios cu model de palmieri care cobora spre centrul ei. În hol era o cutie roşie din lemn, pentru uzul celor care locuiau în hotel, dar Smiley, prudent, o evită. Merse până la cutia poştală de la colţul străzii, vârî scrisoarea înăuntru şi începu să se gândească la masa de prânz. Avea sandvişurile şi cafeaua de la domnişoara Brimley, dar… Fără tragere de inimă, se întoarse la hotel. Pretutindeni mişunau ziarişti, iar Smiley nu-i putea suferi. Pe deasupra, era frig, iar el nu suporta frigul. Unde mai pui că i se părea că mâncase numai sandvişuri în camere de hotel de când lumea.

Capitolul 5

CÂINELE ŞI PISICA

Puţin după ora şapte în aceeaşi seară, George Smiley urcă treptele care duceau la uşa din faţă a locuinţei lui Terence Fielding. Sună şi o femeie scundă şi durdulie, sărită de cincizeci de ani, îi deschise. În dreapta ardea un foc molcom de buşteni, peste o grămăjoară de cenuşă, iar deasupra întrezări o serie de portrete şi o scară de mahon care se înălţa în spirală spre etaj. În lumina iradiată de foc, Smiley văzu pe pereţii din jur o mulţime de picturi în diferite stiluri şi din diferite perioade, iar placa de deasupra căminului era încărcată cu tot felul de *objets d’art.* Cu un fior involuntar, observă că nici focul, nici tablourile nu reuşeau să alunge mirosul slab, specific internatelor şcolare - de palux cumpărat în vrac, de cacao şi bucătărie folosită în comun. Din holul de la intrare porneau mai multe coridoare, iar Smiley observă că partea de jos a pereţilor era vopsită în

maro sau verde închis, conform regulilor inflexibile ale arhitecţilor de şcoli. De pe unul din aceste coridoare răsări statura impozantă a domnului Terence Fielding.

Înaintă către Smiley, masiv şi binevoitor, cu coama lui splendidă de păr cărunt care-i cădea pe frunte şi poalele hainei de seară fluturându-i în spate.

— Smiley? Ah! Ai făcut cunoştinţă cu True, domnişoara Truebody, menajera mea? Ce zăpadă încântătoare, nu ţi se pare? Coborâtă din tablourile lui Bruegel! I-ai văzut pe băieţii care patinează la Eyot? Ce privelişte minunată! Haine negre, fulare colorate, soarele palid; un Bruegel autentic. Admirabil!

Îi luă paltonul lui Smiley şi-l aruncă pe un scaun uzat din lemn de brad cu fundul din trestie, aflat într-un colţ al holului.

— Îţi place scaunul ăla — îl recunoşti?

— Nu cred, răspunse Smiley, dezorientat.

— Ar fi cazul, să ştii. Un tâmplar pe care-l cunosc mi l-a făcut în Provence, înainte de război. Acum îţi dai seama de unde-l ştii? E o copie după scaunul galben al lui Van Gogh; unii îl recunosc.

Îl conduse pe un coridor până într-un birou spaţios şi confortabil, decorat cu plăci de teracotă, statuete mici în stil renascentist, bronzuri misterioase, căţei de porţelan şi vaze emailate; plus Fielding însuşi, dominându-le măreţ.

În calitate de director la Carne, Fielding purta, în locul obişnuitului costum tipic pentru profesori, un veşmânt arătos, alcătuit dintr-o robă neagră cu pulpane lungi şi un pieptar de magistrat, ca un călugăr în haine de gală. Haina îi conferea un aer de austeritate monahală, în contrast flagrant cu temperamentul său vivace. Conştient în mod evident de acest lucru, încerca să contrasteze solemnitatea uniformei sale cu accente ale propriei personalităţi, împodobind-o cu flori alese cu grijă din grădina lui. Scandalizase croitorii din Carne, pe cei cu ateliere cu ferestre mate, purtând emblema casei regale, comandând robe cu butoniere în care înfigea, în funcţie de dispoziţie, orice floare, de la hibernia la clopoţei. În seara aceea purta un trandafir, iar Smiley deduse din

prospeţimea lui că îl comandase special şi îl pusese chiar atunci.

— Vin de Xeres sau Madeira?

— Un pahar de Xeres, mulţumesc.

— Madeira e băutura femeilor uşoare, decretă Fielding, turnând din carafă, dar băieţilor le place. Poate tocmai de aceea. Sunt de o cochetărie nemaiîntâlnită.

Îi întinse un pahar lui Smiley şi adăugă, cu o schimbare dramatică de voce:

— Suntem cu toţii copleşiţi de întâmplarea asta cutremurătoare. Aşa ceva nu s-a mai petrecut aici. Te-ai uitat în ziarele de seară?

— Mă tem că nu. Dar, bineînţeles, la Sawley Arms mişună ziariştii.

— Au mobilizat tot ce mişcă. În Hampshire au adus armata cu detectoare de mine. Dumnezeu ştie ce se aşteaptă să găsească.

— Cum au reacţionat elevii?

— Le place la nebunie! Sigur, cei din clasele mele sunt cei mai inflamaţi, pentru că în seara aia soţii Rode fuseseră aici la cină. Un nătărău de la poliţie a vrut chiar să-l interogheze pe unul din băieţii mei.

— Ca să vezi, spuse Smiley suav. În legătură cu ce?

— O, Dumnezeu ştie, răspunse Fielding brusc, pentru ca imediat să schimbe subiectul, întrebând: L-ai cunoscut bine pe fratele meu, nu-i aşa? Ne povestea despre dumneata.

— Da, l-am cunoscut pe Adrian foarte bine. Eram prieteni buni.

— Şi în timpul războiului?

— Da.

— Deci erai în trupa lui.

— Care trupă?

— Steed-Asprey, Jebedee. Toţi tipii ăia.

— Da.

— Nici până-n ziua de azi nu ştiu cum a murit. Dumneata ştii?

— Nu.

— În ultimii ani nu prea ne-am mai văzut, Adrian şi cu

mine. Eu fiind impostorul familiei, nu-mi puteam permite să fiu văzut alături de piesa autentică, declară Fielding, revenind la morga de adineauri.

Smiley se simţi stânjenit, neştiind ce să răspundă, dar fu salvat de un ciocănit uşor în uşă, după care un băiat roşcovan şi înalt intră sfios în încăpere.

— Am anunţat adunarea pentru Adsum, domnule, dacă sunteţi gata.

— La naiba, zise Fielding, dând paharul pe gât. Rugăciunile.

Se întoarse către Smiley.

— Ţi-l prezint pe Perkins, monitorul clasei mele. Un geniu la muzică, dar o pacoste în clasă. Am dreptate, Tim? Rămâi aici, sau vino cu noi, cum doreşti. Nu ţine decât zece minute.

— În seara asta chiar mai puţin, domnule. Avem Nunc Dimittis[6].

— Mulţumesc lui Dumnezeu că se îndură puţin de noi, replică bătrânul, aranjându-şi pieptarul, şi-l conduse pe Smiley în pas sprinten pe coridor, apoi traversă holul, cu Perkins urmându-i ţanţoş.

Fielding continuă să vorbească, fără a catadicsi să-şi întoarcă privirea:

— Mă bucur că ai venit în seara asta. De regulă nu primesc musafiri vinerea, pentru că toţi ceilalţi primesc, deşi acum nimeni nu prea mai ştie cum să-şi distreze oaspeţii. În seara asta vine Felix D'Arcy, dar nu se poate spune că asta înseamnă petrecere. D'Arcy este un confrate. Apropo, de obicei ne îmbrăcăm adecvat seara, dar nu contează.

Lui Smiley i se strânse inima. Dădură un colţ şi intrară pe un alt coridor.

— La noi orarul rugăciunilor e foarte dens. Directorul general a reinstituit cele şapte slujbe ale zilei: Prima, Terţa, Sexta şi aşa mai departe. În timpul semestrelor ne îmbuibăm, în vacanţe postim, ăsta-i sistemul, ca la meci. E mai simplu şi la apelul nominal.

Îi conduse pe încă un coridor, la capătul căruia dădu în

---

6 Cântare bisericească începută cu cuvintele lui Simeon, Evanghelia după Luca, 2:29-32 (n.tr.).

lături o uşă dublă şi intră cu un pas ferm în sala de mese, cu pulpanele hainei fluturând elegant în spatele lui. Elevii îl aşteptau.

*

— Mai doreşti vin? Ce părere ţi-au făcut rugăciunile? Nu-i aşa că băieţii cântă tare frumos? Am unul sau doi tenori buni. Semestrul trecut am încercat nişte cântări cu solist; de-a dreptul excelent. D'Arcy o să sosească în scurt timp. Arată ca o broască râioasă. Parcă-i un model de-al lui Sickert1[7] după cincizeci de ani - e tot numai pantaloni şi guler. Oricum, ai noroc că nu vine şi soră-sa. Ea e mai rău.

— Ce materie predă?

Erau din nou în biroul lui Fielding.

— Materie! Noi ne ocupăm cu materii aici. Niciunul din noi n-a mai citit un cuvânt de specialitate de când am absolvit Universitatea.

Îşi coborî vocea şi adăugă tainic:

— Dacă am fost la Universitate. D'Arcy predă franceza. D'Arcy este profesor îndrumător prin alegere, burlac din convingere, homosexual rafinat prin vocaţie - Fielding stătea în picioare, nemişcat, cu capul dat pe spate şi mâna dreaptă întinsă spre Smiley - iar materia lui se ocupă de neajunsurile altora. În orice caz, funcţia lui principală este de majordom autonumit al serviciului de protocol de la Carne. Dacă mergi pe bicicletă îmbrăcat în robă, răspunzi incorect la o invitaţie, greşeşti aranjamentul oaspeţilor la masă sau vorbeşti despre un coleg numindu-l „domnul", D'Arcy află şi te admonestează.

— Şi care sunt îndatoririle unui îndrumător senior? întrebă Smiley doar ca să spună ceva.

— Este arbitru între cei de la uman şi cei de la real: întocmeşte orarul şi verifică rezultatele la examene. Dar mai ales, bietul de el, trebuie să împace artele cu ştiinţele.

Dădu din cap cu un aer înţelept.

— Şi pentru asta e nevoie de o persoană mai competentă. Cu toate că n-are nicio importanţă, crede-mă, adăugă el pe un ton obosit, cine câştigă o oră în plus vineri seara. Cui îi

---

7 Walter Richard Sickert (1860-1942) - pictor englez, (n.tr.).

pasă? în niciun caz băieţilor, dragii de ei, asta-i sigur.

Fielding continuă să peroreze despre tot felul de lucruri, şi numai în superlative, gesticulând uneori ca şi cum ar fi vrut să înşface metaforele inconsistente; fie despre colegii săi, cu ironie caustică, fie despre băieţi, cu compasiune, dacă nu cu înţelegere; fie despre arte, cu fervoare şi cu tulburarea studiată a ucenicului singuratic.

— Carne nu este o şcoală. Este un sanatoriu pentru leproşi intelectuali. Simptomele au început în ziua când am absolvit Universitatea: putrezirea treptată a extremităţilor noastre intelectuale. Mintea ne moare în fiecare zi câte puţin, spiritele ni se atrofiază şi se descompun. Urmărim procesul la semenii noştri, sperând să uităm că ni se întâmplă şi nouă.

Se opri şi-şi privi gânditor mâinile, apoi continuă:

— La mine procesul e complet. Ai în faţa dumitale un suflet mort, iar Carne e trupul în care sălăşluieşte.

Foarte satisfăcut de această confesiune, Fielding îşi deschise braţele lungi, astfel încât mânecile robei aduceau cu aripile unui liliac enorm.

— Vampirul din Carne, declamă el, făcând o plecăciune adâncă. *Alcoolique et poète!*

Un muget de râset urmă după această exteriorizare.

Smiley era fascinat de Fielding, de dimensiunile, de vocea, de temperamentul lui violent de instabil, de histrionismul lui. Se simţea atras şi respins de succesiunea de manifestări contradictorii; se întrebă dacă ar fi trebuit să ia şi el parte la spectacol, dar Fielding părea atât de orbit de lumina reflectoarelor, încât nu-i păsa de publicul din spatele lor. Cu cât îl privea mai mult, cu atât mai alunecos îi apărea personajul pe care încerca să-l pătrundă: inconstant, dar steril, îndrăzneţ, dar efemer, plin de culoare, dezlănţuit, franc şi totuşi înşelător şi pervers. Smiley ar fi dorit să afle lucruri concrete despre Fielding - resursele, ambiţiile şi dezamăgirile lui.

Reveria lui fu întreruptă de domnişoara Truebody. Sosise Felix D’Arcy.

*

Urmă o cină rece, admirabil pregătită de domnişoara

Truebody şi fără lumânări. Fără vin franţuzesc, ci cu vin alb de Rin, servit tot ca vinul de Porto. Şi, în sfârşit, Fielding pomeni despre Stella Rode.

Discutaseră conştiincios despre artă şi ştiinţă. Ar fi fost destul de plicticos (căci nu erau experţi), dacă D'Arcy nu ar fi fost permanent îmboldit de Fielding, care părea nerăbdător să-l pună pe D'Arcy în cea mai proastă lumină. Judecăţile lui D'Arcy despre oameni şi probleme erau condimentate în bună măsură de ceea ce el considera „decent" (cuvântul lui preferat) şi de o maliţiozitate efeminată la adresa colegilor lui. La un moment dat, Fielding întrebă cine îl înlocuia pe Rode în timpul absenţei sale, la care D'Arcy răspunse „nimeni", şi adăugă mieros:

— Întâmplarea asta a fost un şoc pentru toată lumea.

— Aiurea, ripostă Fielding. Băieţilor le plac catastrofele. Cu cât suntem mai departe de moarte, cu atât pare mai interesantă. Lor toată povestea asta le pare încântătoare.

— Publicitatea pe tema asta a fost foarte indecentă, spuse D'Arcy, teribil de indecentă. Cred că a fost lucrul cel mai evident pentru mulţi dintre cei din cancelarie.

Se întoarse către Smiley:

— Ştiţi, la noi presa este o permanentă bătaie de cap. Altădată aşa ceva nu s-ar fi petrecut. Pe vremuri, familiile noastre de viţă şi instituţiile nobile nu ar fi fost supuse unei astfel de imixtiuni. Nu, categoric nu. Dar acum lucrurile stau altfel. Mulţi dintre noi se văd obligaţi să se aboneze la cele mai ieftine publicaţii, tocmai din acest motiv. Un ziar duminical s-a legat de nu mai puţin patru absolvenţi de-ai lui Hecht într-o singură ediţie. Şi, daţi-mi voie s-o spun, toţi erau pomeniţi într-un context indecent. Şi, desigur, ziarele de teapa asta nu uitau să menţioneze că băiatul fusese absolvent la Carne. Sunteţi la curent, bănuiesc, că prinţul mezin studiază la noi (Eu însumi am onoarea să îl îndrum lecţiile de franceză). Tânărul Sawley de asemenea a învăţat la Carne. Ce s-a publicat în presă în timpul divorţului părinţilor lui a fost deplorabil. Absolut deplorabil. Directorul general s-a adresat în scris Consiliului de Presă. Chiar eu am elaborat scrisoarea. Dar în această tragică ocazie s-au

întrecut pe ei înşişi. Am avut presa chiar şi aseară, la ultima slujbă, aşteptau rugăciunea specială. Au ocupat toate stranele din spate din aripa de vest. Hecht era de serviciu la biserică şi a încercat să-i mute de acolo.

Se opri, îşi ridică sprâncenele cu un aer de uşor reproş şi zâmbi.

— Bineînţeles că nu avea niciun temei să o facă, dar asta nu l-a oprit pe bunul Hecht.

Se întoarse către Smiley.

— Unul dintre confraţii noştri sportivi, explică el.

— Pentru tine Stella era o persoană de rând, Felix, nu-i aşa?

— Nicidecum, ripostă D'Arcy precipitat. Nu-ţi dau voie să spui asta despre mine, Terence. În niciun caz eu nu fac discriminări pe criterii de clasă socială, mă interesează numai manierele. Te asigur însă că în acest domeniu nu o consideram la înălţime.

— În multe privinţe era exact ce ne lipsea, continuă Fielding, adresându-se lui Smiley şi neluându-l în seamă pe D'Arcy. Ea era întruchiparea a ceea ce noi ne căznim să ignorăm - educaţie într-o şcoală anonimă, locuinţă construită de primărie, oraşe fără istorie, în antiteză totală cu Carne!

Se întoarse brusc spre D'Arcy şi spuse:

— Dar tu, Felix, nu vedeai la ea decât lipsa de etichetă.

— Nicidecum; pur şi simplu nu era de-a noastră.

Fielding se întoarse către Smiley în disperare de cauză.

— Uite ce este, spuse el. Noi aici avem un limbaj academic, purtăm costume academice şi dăm mese oficiale în cancelarie; spunem rugăciuni lungi în latină, pe care niciunul din noi nu le poate traduce. Mergem la catedrală şi nevestele noastre stau în coliviile lor cu pălăriile alea înspăimântătoare. Dar totul este o şaradă. Nu înseamnă nimic.

D'Arcy zâmbi şters.

— Nu pot să cred, dragul meu Terence, că cineva la care se mănâncă atât de bine poate să aibă o părere atât de proastă despre rafinamentul conduitei sociale.

Privi înspre Smiley, aşteptând ca acesta să-l susţină, iar

Smiley confirmă conştiincios complimentul.

— De fapt, continuă el, noi la Carne îl cunoaştem foarte bine pe Terence. Mă tem că nu ne mai tulbură când tună şi fulgeră.

— Ştiu de ce îţi displăcea femeia aceea, Felix. Era o persoană onestă, iar Carne nu se poate apăra împotriva acestui soi de onestitate.

D'Arcy se înfurie de-a binelea.

— Terence, nu-ţi permit să spui aşa ceva. Pur şi simplu nu-ţi permit. Eu ştiu că am o datorie de îndeplinit la Carne, aşa cum de altfel avem cu toţii: să refac şi să păstrez nivelul de conduită care a avut, din păcate, atâtea de suferit din cauza războiului. Îmi dau perfect seama că hotărârea asta mă face de multe ori nepopular. Dar niciodată comentariile şi sfaturile mele - te rog să iei aminte - nu sunt îndreptate împotriva unei persoane, ci numai împotriva comportamentului, împotriva lipsei indecente de maniere. Recunosc că nu o dată am fost nevoit să mă adresez lui Rode pe tema purtării soţiei lui. Asta e o chestiune care n-are nicio legătură cu persoana, Terence. Nu permit să se spună că doamna Rode îmi displăcea. O astfel de sugestie ar fi neplăcută oricând, dar în împrejurările tragice actuale este deplorabilă. Sigur… originalitatea şi educaţia doamnei Rode n-au pregătit-o să se adapteze la cerinţele noastre, dar aceasta este cu totul altceva. Şi, cu toate astea, ilustrează chestiunea pe care doresc să o reliefez, Terence: am avut în vedere o evaluare raţională, nu o critică. Te-am lămurit?

— Pe deplin, răspunse Fielding sec.

— Celelalte soţii o agreau? se aventură Smiley.

— Nu în totalitate, replică D'Arcy pe un ton tranşant.

— Nevestele! Dumnezeule! oftă Fielding, ducându-şi mâna la frunte.

Tăcură cu toţii.

— Cred că felul cum se îmbrăca era o sursă de dezolare pentru unele din ele. Plus faptul că mergea la spălătoria oraşului. Nici asta nu putea să provoace o impresie favorabilă. Ar trebui să adaug că nu frecventa biserica noastră…

— Avea vreo prietenă apropiată printre soţiile profesorilor? insistă Smiley.

— Mi se pare că tânăra doamna Snow se împrietenise cu ea.

— Şi spuneaţi că a fost aici la masă în seara în care a fost omorâtă?

— Da, spuse Fielding încet. Miercuri. Iar Felix şi sora lui l-au luat la ei pe sărmanul Rode după aceea.

Îi aruncă o privire lui D’Arcy.

— Da, întocmai, sări D’Arcy.

Ochii îi erau aţintiţi asupra lui Fielding şi lui Smiley i se păru că îşi comunicau ceva.

— Nu vom uita niciodată, niciodată… Dacă-mi dai voie să discut probleme profesionale o clipă, Terence, traducerea făcută de Perkins este catastrofală; pot să declar că o asemenea lucrare n-am văzut în viaţa mea. Este bolnav? Mama lui e o femeie cu o cultură solidă, am auzit că ar fi verişoară de-a familiei Samford.

Smiley îl privi şi reflectă. Haina îi era decolorată, înverzită de vechime. Parcă-l vedea spunând că aparţinuse bunicului său; tenul îi era atât de neted, încât dădea impresia de grăsime, fără să fie gras. Vocea îi era acordată la o unică notă insinuantă şi zâmbea tot timpul, indiferent că vorbea sau nu. Zâmbetul nu se dezlipea de pe faţa lui netedă, era gravat în textura maleabilă a obrazului, lăbărţându-i buzele peste dantura perfectă şi despicându-i colţurile gurii roşii, în aşa fel încât părea ţinut pe loc de degetele invizibile ale dentistului său. Şi totuşi, faţa lui D’Arcy era foarte expresivă şi foarte mobilă. Puteai citi şi interpreta cea mai mică mişcare a gurii sau a nasului, cea mai rapidă privire sau încruntare. Iar acum ţinea să schimbe subiectul. Nu că n-ar fi vrut să mai vorbească despre Stella Rode (el însuşi reveni la subiect puţin mai târziu), dar evita să mai aducă vorba despre noaptea în care murise şi despre relatarea acelui eveniment. Mai mult, Smiley nu se îndoia că şi Fielding remarcase, în schimbul de priviri dintre cei doi se instalase un pact al fricii, probabil un avertisment, aşa încât din momentul acela comportarea lui Fielding se schimbă; deveni

posac şi îngrijorat, ceea ce-l nedumeri pe Smiley mult timp după aceea.

D'Arcy se întoarse către Smiley şi i se adresă într-o manieră dezgustător de intimă:

— Scuzaţi-mă că am plonjat atât de deplorabil în bârfa din Carne. Nu-i aşa că vi se pare că suntem cam rupţi de lume aici? Ştiu că adeseori lumea consideră că ne izolăm în turnul nostru de fildeş. Eticheta care ni se pune este „Carne - şcoala snobilor". Puteţi citi asta zilnic în orice ziar de scandal. Şi cu toate astea, în ciuda a ceea ce pretinde această *avant-garde,* spuse el, aruncând o privire furişă către Fielding, pot spune că nimeni n-ar putea fi mai puţin snob decât Felix D'Arcy.

Smiley remarcă faptul că avea un păr foarte fin şi roşcat, mai des în creştet şi care-i lăsa ceafa rozalie dezgolită.

— Uite, bietul Rode, de exemplu. În niciun caz nu îi imput descendenţa, amărâtul. Nu contest că şcolile de stat îşi fac datoria cu prisosinţă. Şi-n afară de asta, el s-a instalat foarte bine aici. I-am spus şi directorului general. I-am spus că Rode s-a integrat admirabil; îşi îndeplineşte ireproşabil serviciul la biserică - am subliniat exact aspectul ăsta. Sper că mi-am făcut datoria în a-l ajuta să se integreze. Îndrumaţi corect, asemenea oameni pot, cum i-am spus şi directorului, să-şi însuşească obiceiurile şi chiar şi manierele noastre; iar directorul a fost de acord.

Paharul lui Smiley era gol şi D'Arcy, fără să-l întrebe pe Fielding, i-l umplu din carafă. Mâinile îi erau îngrijite şi fără păr, ca mâinile unei fete.

— Dar, continuă el, trebuie să fiu cinstit. Doamna Rode nu s-a arătat prea doritoare să se adapteze la stilul nostru de viaţă.

Cu acelaşi zâmbet întipărit pe faţă, sorbi delicat din pahar.

Vrea să pună lucrurile la punct, îşi zise Smiley.

— Niciodată nu s-ar fi putut integra deplin la Carne; asta este părerea mea - deşi, în mod cert, nu mi-am exprimat-o cu voce tare cât timp a fost în viaţă. Originea ei îi era defavorabilă. Nu era vina ei - subliniez, originea ei era nefericită. Mai mult, dacă putem să vorbim pe şleau şi să

rămână între noi, am motive să cred că trecutul ei i-a pricinuit moartea.

— De ce spuneţi asta? întrebă Smiley imediat, iar D'Arcy răspunse trăgând cu ochiul la Fielding:

— Se pare că se aştepta să fie atacată.

*

— Sora mea este o mare iubitoare de câini, continuă D'Arcy. Poate că aţi auzit deja. Favoriţii ei sunt prepelicarii King Charles. Anul trecut a luat premiul întâi la concursul din North Dorset şi, la scurt timp după aceea, a primit elogii la Cruft pentru „Regina de la Carne". Vă pot spune că are vânzări şi în America. Îndrăznesc să spun că puţini oameni din ţară se pricep la creşterea câinilor de rasă ca Dorothy. Şi soţia directorului a spus acelaşi lucru acum o săptămână. Ei, după cum ştiţi, soţii Rode erau vecinii noştri, iar Dorothy nu este persoana care să-şi neglijeze îndatoririle faţă de vecini. Vă asigur că, dacă e vorba de datorie, Dorothy nu face niciun fel de discriminare. Soţii Rode aveau şi ei un câine, o corcitură, pe care l-au adus cu ei, un animal destul de inteligent (în treacăt fie spus, nu prea ştiu de unde au venit ei, dar asta e altă poveste). Păreau să fie ataşaţi de câine şi nu mă îndoiesc că efectiv erau. Rode îl lua cu el la meciuri, până când l-am sfătuit să nu mai facă asta, era un prilej de distracţie indecentă pentru băieţi. Am constatat-o eu însumi când scoteam la plimbare prepelicarii lui Dorothy. Ajung şi la subiect. Dorothy apelează la serviciile unui veterinar pe nume Harriman, o persoană superioară, care locuieşte încolo, spre Sturminster. Acum două săptămâni a trimis după el. „Regina de la Carne" tuşea rău şi Dorothy l-a rugat pe Harriman să vină. Vă daţi seama, o căţea de o asemenea valoare nu poate fi neglijată.

Fielding mormăi, iar D'Arcy continuă, fără să-l ia în seamă:

— Din întâmplare eram acasă, iar Harriman a rămas la o cafea. Cum v-am spus, este un tip superior. La un moment dat a pomenit ceva despre câinele familiei Rode şi atunci adevărul a ieşit la iveală; cu o zi în urmă, doamna Rode pusese să-i fie omorât câinele. Zicea că-l muşcase pe poştaş. O poveste lungă şi încâlcită, cum că oficiul poştal avea să-i

dea în judecată, că venise poliţia şi nu mai ştiu ce. În orice caz, zicea ea, câinele nici măcar nu-i apăra, putea numai să-i avertizeze. Aşa i-a şi spus lui Harriman: „N-are niciun rost“.

— Nu era supărată că-şi pierduse câinele?

— Ba da, cum să nu. Harriman zicea că plângea când a venit. Doamna Harriman a trebuit să-i dea o ceaşcă de ceai. I-au sugerat să-i mai dea câinelui o şansă, să-l ţină închis o perioadă, dar ea a fost pur şi simplu de neînduplecat.

Harriman era uluit. Şi nevastă-sa la fel. După aceea au discutat şi au ajuns la concluzia că purtarea doamnei Rode nu era prea firească. De fapt, se comporta cu totul anormal. Ciudată li s-a părut şi starea în care era câinele: fusese maltratat, şi încă rău. Avea semne pe spinare, ca şi cum ar fi fost bătut.

— Şi Harriman n-a stăruit să afle ce-a vrut să spună cu remarca aceea? Că n-are niciun rost? Harriman ce-a crezut?

Smiley îl privi stăruitor pe D’Arcy.

— I-a repetat acelaşi lucru şi doamnei Harriman, dar n-a explicat ce-a vrut să spună. Dar mie mi se pare că înţelesul este evident.

— Da? spuse Fielding.

D’Arcy înclină capul într-o parte şi se trase stânjenit de lobul urechii.

— Toţi avem ceva de detectiv în noi, spuse el. Am discutat cu Dorothy după… moartea Stellei. Am tras concluzia că Stella Rode fusese în legătură cu cineva înainte de a veni la Carne, o legătură dezagreabilă şi care fusese reluată de curând… probabil împotriva voinţei ei. Vreun ticălos brutal - un fost admirator - căruia nu-i convenea schimbarea în bine din viaţa ei.

— Cât de rău l-a muşcat câinele pe poştaş? întrebă Smiley.

— Ăsta e lucrul cel mai straniu. Asta e enigma întregii poveşti, stimate domn: poştaşul n-a fost muşcat deloc. S-a interesat Dorothy. Istoria asta era un şir întreg de minciuni, de la un capăt la celălalt.

*

Se ridicară de la masă şi merseră în biroul lui Fielding, unde domnişoara Truebody adusese deja cafeaua.

Conversaţia continuă să se învârtă în jurul tragediei de miercuri. D'Arcy era obsedat de lipsa de discreţie cu care se lucra - insistenţa ziariştilor, insensibilitatea poliţiei, nesiguranţa în legătură cu, originea doamnei Rode, nenorocirea soţului ei. Fielding se retrăsese într-o tăcere bizară, adâncit în propriile-i gânduri, şi numai din când în când îi arunca lui D'Arcy o privire ostilă. Fix la unsprezece fără un sfert, D'Arcy se declară obosit şi toţi trei merseră în holul cel mare, unde domnişoara Truebody îi aduse paltonul lui Smiley şi un alt palton, fularul şi pălăria pentru D'Arcy. Fielding încuviinţă posac când D'Arcy îi mulţumi. Apoi se întoarse către Smiley:

— Mi-ai spus ceva la telefon. Despre ce era vorba exact?

— O... o scrisoare primită de la doamna Rode chiar înainte de a fi omorâtă, spuse Smiley vag. Acum o cercetează poliţia, dar nu li se pare... semnificativă. Deloc. Se pare că suferea de - zâmbi stânjenit - mania persecuţiei. Aşa se numeşte? În orice caz, cândva o să discutăm şi despre asta. Trebuie să veniţi să cinăm împreună la Sawley înainte să plec. Pe la Londra când ajungeţi? Poate ne întâlnim în capitală, la sfârşitul semestrului.

D'Arcy stătea în prag, uitându-se la zăpada proaspătă care se aşternuse, desăvârşit de albă, pe jos.

— Ah, spuse el, cu un zâmbet atotştiutor, nopţile cele lungi, Terence, nopţile cele lungi.

Capitolul 6

VÂSC PENTRU DIAVOL

— Ce sunt nopţile cele lungi? întrebă Smiley, depărtându-se cu pas iute împreună cu D'Arcy.

— Avem noi o vorbă, că la Carne ninge întotdeauna în nopţile cele lungi. Asta e denumirea tradiţională pentru nopţile din postul mare, răspunse D'Arcy. Înainte de Reformă, călugării mânăstirii stăteau de veghe în timpul

postului Paştilor între ultima slujbă de seară şi slujba de dimineaţă. Poate că lucrul ăsta vă este deja cunoscut. Obiceiul nu se mai păstrează de când nu mai există niciun ordin monahal pe lângă catedrală. Dar noi îl respectăm în continuare şi oficiem slujba de seară în timpul postului Paştilor. Aceasta era ultima dintre orele canonice dintr-o zi şi se slujea înainte de stingere. Directorul, care are un respect deosebit pentru tradiţiile de acest fel, a reintrodus vechiul tipic în rugăciunile noastre. Prima era slujba din zori, după cum neîndoios ştiţi. Terţa se oficia în a treia oră după răsăritul soarelui - adică la nouă dimineaţa. Aşa încât noi nu mai spunem rugăciunea de dimineaţă, ci Terţa. Găsesc că e un lucru minunat. În acelaşi mod, în timpul postului Crăciunului şi al Paştilor, la prânz, în catedrală se oficiază Sexta.

— Slujbele acestea sunt obligatorii?

— Desigur. Altfel ar trebui să facem program separat pentru băieţii care nu participă. Aşa ceva ar lăsa de dorit. În plus, amintiţi-vă, Carne este o fundaţie religioasă.

Era o noapte frumoasă. În timp ce traversau piaţa, Smiley îşi ridică ochii spre turn. În lumina lunii părea mai mic şi mai liniştit. Irizările albe ale zăpezii luminau până şi văzduhul; catedrala se desena atât de pregnant pe fundalul cerului, încât chiar şi siluetele sfinţilor mutilaţi îşi etalau în amănunt feţele desfigurate - siluete jalnice, fără sens, oarbe într-o lume în perpetuă schimbare.

— Mă tem că aici drumurile noastre se despart, zise D’Arcy, întinzându-i mâna.

— E o noapte frumoasă, răspunse Smiley grăbit, lăsaţi-mă să vă însoţesc până acasă.

— Cu plăcere, spuse D’Arcy sec.

O luară în jos pe North Fields Lane. De o parte a drumului se înălţa un zid masiv de piatră; de cealaltă parte, terenurile de sport întinse, cu vreo douăzeci de buturi de rugby, mărgineau drumul pe o lungime de peste o jumătate de milă. Parcurseră această distanţă în tăcere, până când D’Arcy se opri şi arătă, ţintind cu bastonul dincolo de Smiley, o casă mică la marginea terenurilor.

— Aceea e North Fields, casa familiei Rode. Pe vremuri aparţinea îngrijitorului terenurilor, dar şcoala i-a mai construit o aripă acum câţiva ani şi acum este locuinţa personalului. Casa mea este mai mare şi se află mai în susul străzii. Din fericire, mie îmi place să merg pe jos.

— Acolo l-aţi găsit pe Stanley Rode în noaptea aceea?

După un moment de tăcere, D'Arcy spuse:

— Era mai aproape de casa mea, vreun sfert de milă mai încolo. Era într-o stare cumplită sărmanul om, cumplită. În ceea ce mă priveşte, nu suport să văd sânge. Dacă aş fi ştiut cum o să arate când l-am adus în casă, cred că nici n-aş fi putut s-o fac. Din fericire, sora mea Dorothy este o femeie care nu se pierde cu firea.

Îşi continuară drumul în tăcere, până când Smiley spuse:

— Din ceea ce spuneaţi la cină, soţii Rode nu erau un cuplu armonios.

— Exact. Dacă ea ar fi murit altfel, aş aprecia moartea ei drept providenţială: o eliberare binecuvântată pentru Rode. Era o femeie de o răutate absolută, domnule Smiley, care-şi făcuse un scop din a-l pune pe soţul ei în situaţii ridicole. Sunt sigur că o făcea intenţionat. Alţii nu cred asta. Eu da, şi am motivele mele. Îi făcea plăcere să-şi bată joc de soţul ei.

— Şi de Carne, fără îndoială.

— Întocmai. Pentru Carne, perioada prin care trecem este critică. Multe şcoli publice au cedat la vâlva ordinară care se face pe tema înnoirilor - schimbări cu orice preţ. Carne, sunt mândru s-o spun, nu s-a alăturat acestei turme de porci din Gad[8]. Asta înseamnă că acum e mai important ca niciodată să ne apărăm, atât de cei din interior, cât şi de cei din exterior.

Vorbea cu o vehemenţă surprinzătoare.

— Dar chiar reprezenta Stella Rode o astfel de problemă? Soţul ei ar fi putut, desigur, să stea de vorbă cu ea.

— Eu nu l-am încurajat niciodată în acest sens, vă asigur. Nu obişnuiesc să mă amestec între soţ şi soţie.

Ajunseră la casa lui D'Arcy. Din stradă, casa era complet

8 Sintagmă din Vechiul Testament, unde porcii sunt animale necurate (n.tr.).

ascunsă vederii de un gard viu înalt, din dafin; numai două hornuri duble se zăreau pe deasupra, confirmând impresia lui Smiley că era o clădire mare, în stil victorian.

— Nu ţin să-mi ascund gustul victorian, zise D'Arcy, în timp ce deschidea încet poarta; mă tem că noi, la Carne, nu ne dăm în vânt după stilul modem. Casa asta a fost pe vremuri prezbiteriul bisericii din North Fields, dar acum la biserică slujeşte un preot titular de la catedrală. Casa parohială este încă la dispoziţia şcolii şi eu am avut norocul s-o primesc. Noapte bună. Să veniţi la un pahar de vin înainte de a pleca. Mai staţi mult?

— Mă îndoiesc, răspunse Smiley, dar sunt convins că acum aveţi destule pe cap.

— Ce vreţi să spuneţi? întrebă D'Arcy tăios.

— Toată tevatura cu presa, poliţia şi ceilalţi vizitatori.

— A, da, aveţi dreptate. Categoric. Cu toate acestea, viaţa comunităţii trebuie să meargă înainte. La mijlocul semestrului avem întotdeauna o mică petrecere, şi acum mai mult ca oricând mi se pare cu deosebire important s-o ţinem. Mâine am să vă trimit o invitaţie la Sawley. Sora mea ar fi încântată să veniţi. Noapte bună.

Izbi poarta cu zgomot, ceea ce iscă lătrături frenetice undeva în spatele casei, în semn de salut. O fereastră se deschise şi o voce aspră de femeie strigă:

— Tu eşti, Felix?

— Da, Dorothy.

— De ce naiba trebuie să faci un asemenea tărăboi? Iar ai trezit câinii ăia.

Fereastra se închise cu o bufnitură sugestivă, iar D'Arcy, fără să-l mai învrednicească pe Smiley măcar cu o privire, dispăru grăbit în umbra casei.

*

Smiley o luă la picior din nou, înapoi spre oraş. Merse. Vreo zece minute, apoi se opri şi privi îndărăt spre casa familiei Rode, aflată la o sută de metri dincolo de terenurile de sport. Se înălţa în umbra unui pâlc de brazi, întunecată şi misterioasă pe fundalul alb. O cărare îngustă ducea către casă; într-un colţ era o cutie poştală încastrată în zid, iar un

indicator din lemn, destul de nou, arăta drumul în susul cărării, spre satul Pylle, îşi imagină Smiley. Înscrisul de pe indicator era ascuns de un strat de zăpadă; Smiley îl şterse cu mâna şi citi cuvintele „North Fields”, marcate stângaci, cu litere care s-ar fi dorit să fie în stil gotic şi care în mod cert îi pricinuiau lui D’Arcy o mare neplăcere. Nu erau urme de paşi pe zăpada de pe cărare; desigur, ninsese de curând. Între Pylle şi Carne nu putea fi o circulaţie prea intensă. O luă pe cărare, aruncând priviri repezi în sus şi în jos pe strada principală. Gardul viu se întindea în stânga şi în dreapta, atât de înalt, încât în scurt timp Smiley nu mai văzu decât cerul palid de deasupra lui şi crengile răzleţe ale sălciilor. La un moment dat i se păru că aude pe cineva păşind în spatele lui, aproape, dar când se opri nu mai auzi decât foşnetul stins al tufelor grele de zăpadă. Simţi mai tare frigul; părea că atârnă în umezeala înlemnită a drumului scufundat, înhăţându-l şi ţintuindu-l ca aerul îngheţat dintr-o casă părăsită. Curând, tufişul din stânga făcu loc unui pâlc de copaci rari şi Smiley socoti că ajunsese la păduricea pe care o văzuse din stradă. Sub copaci erau doar petice de zăpadă, şi pământul păru deodată hâd şi sfâşiat. Cărarea făcea o curbă lină spre stânga şi casa îi apăru ca din senin în faţă, pustie şi colţuroasă în lumina lunii. Zidurile erau din cărămidă şi piatră, pe jumătate ascunse de hăţişul de iederă care creştea din abundenţă pe ele, revărsându-se peste poarta de la intrare ca o coamă încâlcită.

Privi spre grădină. Păduricea care mărginea poteca stăpânea până aproape de colţul casei şi se întindea până la capătul îndepărtat al pajiştii, ferind casa de privirile celor aflaţi pe terenurile de sport. Criminalul ajunsese la casă pe o cărăruie care tăia pajiştea şi mergea printre copaci până la poteca de acces, la capătul grădinii. Uitându-se cu atenţie la zăpada de pe pajişte, putu să desluşească făgaşul cărăruii. Uşa albă cu geamuri din stânga casei ducea probabil la seră... Şi deodată îşi dădu seama că îi era frică - frică de casă, frică de grădina întinsă şi întunecată. Teama îl pătrunse ca o durere. Zidurile năpădite de iederă păreau să întindă mâini nevăzute ca să-l prindă, ca o bătrână care

strânge un copil năbădăios. Clădirea era mare şi totuşi sordidă, adăpostind forme sinistre, întunecate şi lunecoase, reliefate de lumina lunii. Fascinat în ciuda fricii, pomi spre ea. Umbrele se rupeau şi se închegau la loc, se azvârleau brusc şi apoi înlemneau, pitindu-se în hăţişurile iederei sau topindu-se în ferestrele negre.

Alarmat, îşi dădu seama că începea să intre în panică. Îi era frică, apoi deodată toate simţurile la unison sloboziră un urlet de groază, vederea, auzul şi pipăitul nemaidistingându-se unul de celălalt în delirul creierului său. Se întoarse şi o luă la goană spre poartă. În fugă, se uită peste umăr spre casă.

Pe cărare stătea o femeie, uitându-se la el, iar în spatele ei uşa serei se bălăngănea încet în balamale.

*

Preţ de o secundă ea rămase nemişcată, apoi se întoarse şi alergă înapoi în seră. Dând uitării spaima, Smiley se luă după ea. Când ajunse la colţul casei, observă uluit că femeia stătea în uşă, legănându-se uşor într-o parte şi în alta, absentă şi fără grabă, ca un copil. Era cu spatele la Smiley şi brusc se întoarse, rostind, cu o tărăgănare moale în glas, ca prin Dorset, şi lălăind cuvintele ca un copil, aşa cum fac reduşii mintal:

— Am crezut că eşti dracu’, dom’ne, da’ n-ai aripi.

*

Smiley ezită. Dacă ar fi înaintat, s-ar fi putut să fie cuprins iar de spaimă şi să fugă. Se uită la ea, dincolo de peticul de zăpadă, încercând s-o distingă. Părea să poarte o bonetă sau un fular pe cap şi o pelerină pe umeri. Ţinea în mână un mănunchi de frunze pe care îl legăna încolo şi încoace când vorbea.

— Da’ n-ai ce-i face, dom’ne, că io am vâsc să te ţină. Stai aşa, dom’ne, că Jane mititica poa’ să te ţină.

Agită frunzele cu o mişcare nestăpânită spre el şi începu să râdă uşor. Ţinea încă o mână pe uşă şi, în timp ce vorbea, capul i se înclina într-o parte.

— Ţine-te departe de Jane mititica, dom’ne, cât o fi ea de frumuşică.

— Da, Jane, rosti Smiley încet, eşti o fată tare frumuşică, se vede, şi ai o pelerină frumoasă.

Încântată în mod vădit de aceste cuvinte, Jane apucă poalele pelerinei şi făcu încet o piruetă, ca un copil care imită o doamnă de lume.

În timp ce ea se învârtea, Smiley zări cele două mâneci goale ale unui palton legănându-se de o parte şi de alta.

— Unii râd de Janie, zise ea cu o notă de arţag în glas, da' ei n-au văzut pe dracu' cum zboară, dom'ne. Da' Janie l-a văzut, Janie l-a văzut. Are aripi de argint ca peştii, Janie le-a văzut.

— Unde ai găsit paltonul ăla, Janie?

Ea îşi împreună mâinile şi îşi biţii capul într-o parte şi în alta.

— Îi rău. Aoleo, îi rău, dom'ne. Io am văzut cum zbura călare pe vânt, râse ea, şi luna-i luminează drumu' din spate! Ăştia-s ca fraţii, luna şi dracu'.

Într-o inspiraţie de moment, Smiley smulse o mână de iederă de pe peretele casei şi i-o întinse, înaintând şi el încet.

— Îţi plac florile, Janie? Uite nişte flori pentru Janie: flori frumuşele pentru Janie frumuşica.

Aproape că ajunsese la ea când, cu o viteză ieşită din comun, femeia o luă la goană, peste pajişte, dispăru printre copaci şi fugi pe cărare. Smiley o lăsă. Era leorcă de transpiraţie.

De îndată ce ajunse la hotel, îl sună pe inspectorul Rigby.

Capitolul 7

BISERICA REGELUI ARTHUR

Cafeneaua Hotelului Sawley Arms semăna foarte bine cu pavilionul plantelor tropicale din Grădina Botanică Kew. Construită într-o epocă în care cactusul era cea mai la modă dintre plante, iar bambusul companionul lui inseparabil, sala era concepută ca imaginea arhitectonică a unui luminiş în

junglă. Coloane de oţel care imitau trunchiuri de palmier susţineau un plafon înalt de sticlă, a cărui cupolă somptuoasă înlocuia cerul african. Urne uriaşe de bronz sau ceramică verde emailată conţineau toate speciile elegante şi prolifice din lumea cactuşilor, iar printre ele oaspeţii de vârste venerabile ale hotelului se puteau relaxa pe canapelele din bambus fusiform, sorbind cafea călduţă şi retrăind neplăcerile unui safari.

Eforturile lui Smiley de a procura o sticlă de whisky şi un sifon la ora unsprezece şi jumătate noaptea nu se soldară cu un succes imediat. Ziariştii păreau să fi dispărut, precum o hienă de lângă un cadavru. Singurul semn de viaţă din hotel era întruchipat de persoana portarului de noapte, care întâmpină cererea lui cu o dezaprobare distantă şi-l sfătui să meargă la culcare. Smiley, care din fire nu era câtuşi de puţin insistent, descoperi în buzunarul paltonului o jumătate de coroană, pe care o vârî puţin iritat în palma bătrânului. Rezultatul, chiar dacă nu miraculos, fu eficient, şi, înainte ca Rigby să ajungă la hotel, Smiley se instalase în faţa unui foc strălucitor în restaurantul hotelului, cu pahare şi o sticlă de whisky în faţa lui.

Smiley îi relată întâmpinările serii cu o deosebită acurateţe.

— Haina aceea mi-a atras atenţia. Era un palton greu, bărbătesc, încheie el povestirea. Mi-am amintit de cordonul albastru şi…

Lăsă propoziţia neterminată. Rigby încuviinţă din cap, se ridică şi traversă cu pas ferm holul, trecând prin uşile batante până la pupitrul portarului. Zece minute mai târziu se întoarse.

— Cred că e cazul să mergem s-o arestăm, spuse el fără introducere. Am trimis după maşină.

— Să mergem? Şi eu? întrebă Smiley.

— Da, dacă nu aveţi nimic împotrivă. Ce se întâmplă? Vă este teamă?

— Da, veni răspunsul. Da, îmi este.

*

Satul Pylle se întinde la sud de North Fields, pe o

ridicătură care se înalţă abrupt în mijlocul păşunilor joase şi jilave ale văii Carne. Este alcătuit dintr-o mână de coline din piatră şi un han mic, unde poţi să bei bere în salonul proprietarului. Privit de pe terenurile de sport din Carne, satul poate fi uşor confundat cu o formaţiune geologică stâncoasă, căci dealul pe care este aşezat, văzut dinspre nord, are o formă conică. Istoricii locali susţin că Pylle este cea mai veche aşezare din Dorset, că denumirea sa este cuvântul anglo-saxon pentru port şi că servise în acest scop romanilor, pe vremea când toate şesurile joase dimprejur erau acoperite de mare. De asemenea, ei mai relatează că regele Arthur a poposit aici după şapte luni petrecute pe mare şi s-a închinat Sfântului Andrew, patronul marinarilor, pe locul bisericii din Pylle, unde a aprins câte o luminare pentru fiecare lună pe care o petrecuse pe mare; şi că în biserica înălţată întru comemorarea vizitei lui şi care dăinuie şi azi, singuratică şi neîngrijită, pe coasta dealului, chiar există o monedă de bronz, dovadă a trecerii lui - moneda pe care regele Arthur i-a dat-o slujitorului bisericesc înainte de a pleca din nou cu corabia spre Insula Avalon.

Inspectorul William Rigby, el însuşi un pasionat istoric al locurilor, îi furniza lui Smiley o relatare succintă despre trecutul istoric al localităţii Pylle, în vreme ce conducea atent pe drumurile acoperite cu zăpadă.

— Satele astea mici, izolate, sunt locuri bizare, trase el concluzia. De cele mai multe ori sunt numai trei-patru familii, atât de înrudite între ele, că nu mai ştii care al cui este, ca pisicile. De aici provin nebunii satului. Ei numesc lucrul ăsta semnul diavolului; eu îl numesc incest. Şi nu-i suportă în sat - îi alungă - orice-ar fi, ca şi cum ar încerca să-şi spele ruşinea, dacă mă înţelegeţi.

— Vă înţeleg.

— Jane asta e din soiul bisericos. Câţiva dintre ei o iau pe calea asta. Toţi sătenii din Pylle sunt acum protestanţi, înţelegeţi, aşa că biserica regelui Arthur n-a mai fost folosită de când cu Wesley[9]

---

9 John Wesley - teolog şi evaghelist britanic, întemeietorul metodismului (n.tr.).

. E părăsită, stă să se dărâme. Unii locuitori din vale merg s-o vadă, din motive de interes istoric, dar nimeni nu se preocupă de ea, sau cel puţin nu în trecut, înainte ca Janie să se mute în ea.

— S-a mutat?

— Da. S-a apucat să facă curăţenie în biserică, zi şi noapte, duce flori sălbatice şi lucruri de-astea. De aceea se spune că-i vrăjitoare.

Trecură în tăcere pe lângă casa familiei Rode şi, după o curbă strânsă, începură să urce dealul înalt şi abrupt care ducea în satul Pylle. Zăpada de pe drum era neatinsă şi, în afară de câteva derapări fără importanţă, înaintară fără greutate. Povârnişurile joase ale dealului erau împădurite, iar drumul întunecat, până când se treziră pe un platou neted, unde un vânt năprasnic spulbera zăpada fină ca pe un fum peste câmpie, plesnind-o de maşină. Zăpada se adunase în troiene pe o parte a drumului şi înaintarea deveni din ce în ce mai anevoioasă.

În cele din urmă Rigby opri maşina şi spuse:

— De aici încolo mergem pe jos, domnule, dacă nu vă deranjează.

— Cât mai avem?

— Puţin şi greu, dacă pot să spun aşa. Drept înainte se vede satul.

Prin parbriz, Smiley desluşi, dincolo de perdelele mişcătoare de zăpadă spulberată, două clădiri joase, cam la un sfert de milă distanţă. Chiar atunci, o siluetă înaltă şi înfofolită înaintă pe drum spre ei.

— Ăla este Ted Mundy, spuse Rigby cu satisfacţie, i-am spus să ne aştepte aici. E sergentul din Okeford.

Se aplecă în afară pe fereastra maşinii şi strigă vesel.

— Salutare, Ted, bătrâne, cum o duci?

Rigby deschise portiera din spate a maşinii şi sergentul urcă. Smiley şi Mundy făcură rapid cunoştinţă.

— În biserică arde o lumină, zise Mundy, dar nu ştiu dacă Janie este acolo. Şi nu pot să întreb pe nimeni în sat, îţi dai seama, imediat s-ar buluci cu toţii. Ei credeau că a plecat de tot.

— Deci doarme acolo, Ted? Are vreun pat, ceva? întrebă Rigby şi Smiley observă cu plăcere că accentul lui de Dorset era mai pronunţat când vorbea cu Mundy.

— Aşa se aude, Bill. Eu n-am găsit nici urmă de pat când m-am uitat acolo sâmbătă. Da' să-ţi spun o chestie ciudată, Bill. Se pare că doamna Rode venea aici câteodată, la casa de rugăciuni, s-o vadă pe Janie.

— Am auzit, spuse Rigby laconic. Zi, Ted, în ce parte-i biserica?

— Peste deal, zise Mundy. În afara satului, pe o păşune.

Se întoarse spre Smiley.

— Ăsta-i un lucru obişnuit prin partea locului, domnule, cred că ştiţi.

Mundy vorbea foarte rar, alegându-şi cuvintele.

— Vedeţi, când bântuia ciuma, îşi lăsau morţii în sat şi plecau; dar nu se duceau departe, din cauza pământului şi a bisericii. Era cumplit, cumplit.

Mundy părea să insinueze că moartea neagră ar fi fost o calamitate relativ recentă prin părţile acelea, dacă nu chiar că îşi aminteşte de ea.

Se dădură jos din maşină, împingând cu forţă portierele împotriva vântului puternic, şi apucară spre sat, cu Mundy în faţă şi Smiley ultimul. Zăpada spulberată, ca o pulbere de cremene, le împungea feţele. Era ca o înaintare într-un spaţiu nepământean, pe dealul acela înalt şi troienit în noaptea nefirească. Linia crestei pustii şi mugetul vântului, norul de zăpadă care gonea peste faţa lunii, colibele mohorâte şi întunecate, pe lângă care treceau cu precauţie, alcătuiau un decor ireal.

Mundy o luă brusc la stânga, iar Smiley se gândi că nu voia să-i stârnească pe locuitorii satului, drept pentru care ocolea centrul. După vreo douăzeci de minute, înotând prin zăpadă, se treziră mergând de-a lungul unui gard viu scund, care despărţea două terenuri plate. În partea dreaptă, în depărtare, licărea o luminiţă peste întinderea de omăt, atât de stinsă, încât la început Smiley îşi îndreptă privirea în altă parte, apoi cătă cu luare-aminte în lungul gardului viu, ca să fie sigur că nu se înşală. Rigby se opri şi le făcu semn.

— De acum preiau conducerea, spuse el.

Se întoarse către Smiley.

— V-aş rămâne îndatorat, domnule, dacă aţi sta puţin deoparte. Dacă se iscă neplăceri, nu vrem să vă implicăm, de acord?

— Desigur.

— Ted Mundy, dă-i drumu' după mine.

Îşi continuară drumul în lungul gardului până ajunseră la un pârleaz. Prin borta din gard distinseră clar biserica, o clădire joasă, care semăna mai degrabă a şopron decât a biserică. Într-un capăt, o lucire palidă, ca, luminiţa şovăitoare a unei lumânări, pâlpâia stins prin ferestrele oblonite.

— Este acolo, şopti Mundy, înaintând cu Rigby, în vreme ce Smiley îi urma la o oarecare distanţă.

Traversară terenul acela plat, cu Rigby în frunte, apropiindu-se de biserică. În vuietul furtunii se strecurau sunete discordante: scârţâitul uscat al unei uşi, bubuitul unui acoperiş care se surpa, şuieratul continuu al vântului într-o casă sortită pieirii. Cei doi bărbaţi din faţa lui Smiley se opriră aproape în umbra zidului bisericii şi îşi vorbiră în şoaptă. Pe urmă Mundy plecă în linişte, dispărând după colţul bisericii. Rigby aşteptă un moment, apoi se apropie de intrarea îngustă din zidul din spate şi împinse uşa.

Se deschise încet, gemând dureros în balamale. Rigby dispăru înăuntru. Smiley rămase în aşteptare, când deodată, peste toate sunetele nopţii, auzi un ţipăt atât de tensionat, pătrunzător şi clar, încât părea că nu vine dintr-un loc anume, ci năvăleşte o dată cu vântul, de pretutindeni, şi cotropeşte cerul devastat; iar Smiley avu o viziune a lui Janie nebuna, aşa cum o văzuse mai devreme în seara aceea, şi auzi din nou nota înspăimântătoare de demenţă din strigătul ei smintit. Preţ de o clipă aşteptă. Ecoul se stinse. Apoi încet, terorizat, păşi prin zăpadă spre uşa deschisă.

Două lumânări şi o lampă cu ulei aflate pe altarul gol împrăştiau o lumină tulbure în capela minusculă. În faţa altarului, pe treapta sanctuară, stătea Janie, privind absentă spre ei. Faţa ei avea o expresie rătăcită şi era mânjită cu

verde şi cu albastru, pe hainele murdare avea smocuri de frunze de brebenel, iar de jur împrejurul ei pe podea era plin de leşuri de animale mici şi păsări.

Stranele erau şi ele împânzite cu tot felul de stârvuri; iar pe altar se aflau rămurele rupte şi movilite de frunze de vâsc. Între lumânări era o cruce cioplită grosolan. Smiley trecu pe lângă Rigby, înaintă iute pe culoarul dintre strane, pe lângă Janie, care şedea pierdută, până ajunse în faţa altarului. Şovăi o clipă, apoi se întoarse şi-l chemă încet pe Ribgy.

Pe cruce, agăţat de cele trei capete ca o cunună primitivă, se găsea un şirag de mărgele verzi.

Capitolul 8

FLORI PENTRU STELLA

Se trezi cu ecoul ţipătului ei în urechi. Intenţionase să doarmă până târziu, dar ceasul de la mână îi arăta ora şapte şi jumătate. Aprinse veioza de lângă pat, căci nu se luminase bine încă, şi cercetă cu atenţie camera. Pantalonii îi atârnau pe scaun, încă uzi de zăpadă. Apoi pantofii - va trebui să cumpere o pereche nouă. Iar lângă el se odihneau notiţele pe care le redactase în dimineaţa aceea devreme, înainte de a adormi, transcriind din memorie părţi din monologul lui Janie nebuna din călătoria de întoarcere la Carne, un drum pe care n-avea să-l uite vreodată. Mundy stătuse cu ea în spate. Vorbea singură, ca un copil, punând întrebări şi răspunzând apoi pe un ton răbdător, asemenea unui adult pentru care răspunsul era evident.

Mintea ei părea dominată de o obsesie: că îl văzuse pe diavol. Îl văzuse zburând pe vânt, cu aripi argintii fluturând în spate. Uneori, amintirea a ceea ce văzuse o distra, uneori o făcea să se umfle în pene de propria-i însemnătate sau frumuseţe, iar alteori o îngrozea, motiv pentru care gemea, plângea şi-l implora să plece. Atunci Mundy începea să-i

vorbească blând şi să încerce s-o calmeze. Smiley se întrebă dacă, în timp, poliţiştii ajungeau să se familiarizeze cu această mizerie, cu hainele care nu erau nimic altceva decât zdrenţe împuţite, înfăşurate pe trupuri jalnice, cu imbecilii care se agăţau de ei scâncind, ţipau şi plângeau. Mai mult ca sigur că din noaptea crimei fusese tot timpul pe fugă, adunând mâncare de pe câmp sau din coşurile de gunoi... Ce făcuse Jane în noaptea aceea? Ce văzuse? O omorâse pe Stella Rode? Îl văzuse pe criminal şi crezuse că el era diavolul care zbura purtat de vânt? De ce şi-l închipuia astfel? Dacă Janie nu o omorâse pe Stella Rode, ce văzuse de o înfricoşase în aşa măsură încât, timp de trei nopţi lungi de iarnă, dăduse târcoale, ca un animal îngrozit, prin pădure? Oare nu demonul dinăuntru pusese stăpânire pe ea şi-i dăduse forţa cu care o izbise pe Stella? Ăsta să fi fost diavolul care zbura dus de vânt?

Dar atunci care să fi fost explicaţia pentru mărgele sau palton, sau pentru urmele de paşi care nu erau ale ei? Stătea şi se gândea, dar nu ajungea la nicio concluzie. Şi era timpul să se scoale: era dimineaţa zilei în care urma să aibă loc înmormântarea.

Telefonul sună când el tocmai se ridica din pat. Era Rigby. Avea o voce tensionată şi părea presat de timp.

— Aş vrea să vă văd, spuse el. Puteţi veni pe aici?

— Înainte sau după înmormântare?

— Înainte, dacă este posibil. Aţi putea veni chiar acum?

— Sunt la dumneavoastră în zece minute.

*

Pentru prima dată de când îl cunoştea Smiley, Rigby arăta obosit şi îngrijorat.

— E vorba de Janie nebuna, zise el. Şeful e de părere că trebuie s-o punem sub acuzaţie.

— Pentru ce?

— Crimă, răspunse Rigby tăios, împingând un dosar subţire pe masă. Zăpăcita a dat o declaraţie... un soi de mărturisire.

Tăcură amândoi cât timp Smiley citi strania declaraţie. Era semnată cu iniţialele lui Janie nebuna - J. L. - mari de doi

centimetri şi desenate ca de o mână de copil. Poliţistul care luase declaraţia încercase să-i restrângă şi să-i simplifice relatarea, dar, înainte de sfârşitul primei pagini, în mod clar abandonase în disperare de cauză. În sfârşit, Smiley ajunse la descrierea crimei:

> „Aşa că-i zic io lu' draga mea, zic: «Nu eşti fată cuminte că mergi cu dracu'», da' ea nimic, şi io mă-nfurii, da' ei nu-i pasă. Io nu rabd pe cine umblă noaptea cu dracu', şi-i zic. Trebuia să-şi ia vâsc, dom'ne, da' ea nimic, nu m-aude niciodată, şi Janie îi zice mereu, da Janie l-a gonit pe dracu', l-a gonit, şi drăguţa mea o să-mi mulţumească, şi i-am luat mărgelele, pentru sfinţi i le-am luat, să fac biserica gigea, şi un palton să-mi ţie de cald."

Rigby îl urmări cum pune declaraţia încet înapoi pe birou.

— Ce părere aveţi?

Smiley ezită.

— Aşa cum arată acum, e o mare aiureală, răspunse el într-un târziu.

— Bineînţeles, zise Rigby, cu o umbră de dispreţ. Nebuna a văzut ceva, Dumnezeu ştie ce, când se furişa pe acolo; nu m-ar mira dacă ieşise la furat. E posibil să fi jefuit cadavrul, sau poate că a cules mărgelele de unde le-a aruncat criminalul. Am dat de urma paltonului. A aparţinut unui anume domn Jardine, un brutar din Carne East. Doamna Jardine i-l dăduse Stellei Rode în dimineaţa zilei de miercuri trecută, pentru refugiaţi. Probabil că Janie l-a şterpelit din seră. Asta vrea să spună cu „un palton să-mi ţie de cald". Însă n-a ucis-o pe Stella Rode, aşa cum n-am ucis-o eu sau dumneavoastră. Ce să zicem despre urmele de paşi, de semnele făcute cu mănuşa în seră? În afară de asta, Janie nu e suficient de puternică, în niciun caz, ca s-o fi cărat pe sărmana femeie pe o distanţă de cincisprezece metri prin zăpadă. Asta numai un bărbat a făcut-o, e clar ca lumina zilei.

— Şi atunci…?

— Am întrerupt căutările, iar acum trebuie să pregătesc

acuzaţia împotriva numitei Jane Lyn din satul Pylle, pentru omorârea cu premeditare a Stellei Rode. Am vrut să vă comunic eu însumi, înainte s-o citiţi în toate ziarele. Ca să ştiţi cum stau lucrurile.

— Mulţumesc.

— Între timp, dacă vă pot ajuta cu ceva, vă stau în continuare la dispoziţie.

Şovăi, pe cale să spună ceva, apoi se răzgândi.

În vreme ce se îndrepta spre scara spaţioasă, Smiley se simţi inutil şi furios, o stare cu totul nelalocul ei pentru participarea la o înmormântare.

*

Fu o ceremonie desăvârşită. Atât florile, cât şi adunarea erau pe deplin în armonie cu tristul eveniment. Poate din respect pentru gusturile ei simple, Stella Rode nu fu înmormântată la catedrală, ci la biserica parohială, nu departe de North Fields.

Directorul general era reţinut la datorie în ziua aceea, aşa cum era în mai toate zilele, şi o trimisese să-l reprezinte pe soţia lui, o femeie pirpirie şi foarte ştearsă, care-şi petrecuse bună parte din viaţă în India. D’Arcy îşi dădea importanţă, vânturându-se încolo şi încoace înainte de slujbă, ca un gândac agitat; iar domnul Cardew venise s-o petreacă pe biata Stella pe cărările străine ale ritualului anglican. Erau prezenţi şi soţii Hecht - Charles îmbrăcat în negru de sus până jos, periat şi dichisit, iar Shane arborând un doliu teatral, cu o pălărie cu boruri foarte largi.

Smiley sosise, la fel ca ceilalţi, devreme, anticipând interesul public morbid pe care avea să-l stârnească ceremonia, şi-şi găsise un loc aproape de intrarea în biserică. Şi-l notă cu interes pe fiecare nou sosit, aşteptând apariţia lui Stanley Rode.

Sosiră câţiva negustori, în costume strâmte de serj, cu cravate negre, şi se strânseră într-un mic grup pe culoar, departe de profesori şi soţiile acestora. Curând, li se alăturară alţi membri ai comunităţii din oraş, femei care o cunoscuseră pe doamna Rode la casa de rugăciuni; apoi Rigby, care se uită ţintă la Smiley şi nu schiţă niciun gest. Pe

urmă, când bătu de trei, un bărbat înalt şi bătrân pătrunse încet pe uşă, privind drept înainte, fără să cunoască şi fără să vadă pe nimeni. Lângă el păşea Stanley Rode.

Avea o faţă care la prima vedere nu-i făcu nicio impresie lui Smiley, neputându-se citi pe ea nici semnele vreunui temperament anume, nici vreo trăsătură de caracter; era o faţă ternă, banală, cu tendinţe spre buhăire şi fără distincţie. Era o faţă pe măsura trupului scund, otova, şi a părului negru, comun: exprima durere, în concordanţă cu împrejurările. Pe când îl privea cum o ia pe culoarul central şi îşi ocupă locul printre cei apropiaţi, Smiley se gândi că Rode, prin chiar umbletul şi întregul lui fel de a fi, reuşea să transmită ceva cu totul străin de Carne. Dacă să porţi un stilou agăţat în buzunarul de la piept, să îmbraci de preferinţă pulovere Fair Isle şi cravate maro, sau să mergi săltat, aruncându-ţi puţin picioarele în afară, poate fi considerat vulgar, atunci Rode era vulgar, fără nicio umbră de îndoială, întrucât, cu toate că în împrejurările de faţă nu comisese niciunul dintre aceste păcate, arăta exact ca unul care le săvârşea pe toate.

Merseră în urma sicriului şi se strânseră în jurul mormântului căscat. D'Arcy şi Fielding stăteau alături, aparent concentraţi asupra slujbei. Bărbatul înalt şi în vârstă, care intrase în cimitir împreună cu Rode, era acum vizibil emoţionat, iar Smiley bănui că era tatăl Stellei, Samuel Glaston. Când slujba luă sfârşit, bătrânul se îndepărtă grăbit de grup, salutându-l scurt din cap pe Rode, şi dispăru în biserică. Părea că face eforturi să meargă, ca un om care înaintează împotriva unui vânt puternic.

Mica adunare se îndepărta încet de groapă, până când nu mai rămase decât Rode, o siluetă nefiresc de ţeapănă, încordat şi confuz, cu ochii dilataţi, dar fixaţi în gol, cu buzele strânse într-o expresie rigidă, pedagogică. Apoi, sub privirile lui Smiley, Rode păru că se trezeşte dintr-un vis: trupul i se destinse dintr-o dată şi plecă şi el, încet, dar destul de sigur pe el, de la marginea gropii, către grupul restrâns care se adunase la poarta cimitirului. În timp ce se apropia, Fielding, aflat în apropierea pâlcului de oameni, îl

zări venind şi, spre stupefacţia lui Smiley, se îndepărtă intenţionat şi grăbit, cu o expresie de profund dezgust. Nu era acţiunea calculată a unui om care intenţionează să-l insulte pe celălalt, căci nu atrase atenţia nimănui, nici măcar pe a lui Rode. De astă dată, Terence Fielding părea stăpânit de o emoţie autentică şi nepăsător faţă de impresia pe care o crea.

Smiley se apropie de grup fără tragere de inimă. Rode stătea mai într-o parte; mai erau acolo fraţii D'Arcy şi alţi trei sau patru membri ai personalului şcolii. Aproape că nimeni nu scotea o vorbă.

— Domnul Rode? i se adresă el întrebător.

— Da, eu sunt.

Vorbea rar, ascunzând cu grijă o urmă de accent.

— Vin din partea domnişoarei Brimley de la *Christian Voice*.

— A, da.

— A ţinut cu tot dinadinsul să fie prezent cineva de la revistă. M-am gândit că e bine să vă spun.

— Am văzut coroana din partea dumneavoastră. Sunteţi foarte amabil.

— Soţia dumneavoastră era unul dintre susţinătorii noştri cei mai devotaţi, continuă Smiley. O consider aproape ca pe un membru de familie.

— Da, era foarte ataşată de *Christian Voice*.

Smiley se întrebă dacă Rode o fi fost întotdeauna la fel de apatic, sau nenorocirea îl făcuse aşa.

— Când aţi sosit? întrebă deodată Rode.

— Ieri.

— Şi vă petreceţi weekendul aici, da?

Smiley fu atât de şocat, încât pe moment nu găsi nimic de spus. Rode continuă să-l privească, aşteptând un răspuns.

— Am aici nişte prieteni… Domnul Fielding…

— A, Terence.

Smiley fusese convins că Rode nu i se adresa niciodată lui Fielding cu numele mic.

— Aş dori, dacă-mi este permis, îşi luă Smiley inima în dinţi, să scriu un mic necrolog pentru revista domnişoarei

Brimley. Aţi avea ceva împotrivă?
— Stellei i-ar fi făcut plăcere.
— Dacă nu vă deranjează prea mult, aş putea să vin mâine pe la dumneavoastră pentru câteva amănunte?
— Desigur.
— Pe la unsprezece?
— Plăcerea va fi de partea mea, replică Rode aproape cu obrăznicie, şi se îndreptară împreună spre poarta cimitirului.

Capitolul 9

CEI CE PLÂNG

Era un gest urât să joci o festă unui om care îşi pierduse soţia în împrejurări atât de năprasnice. Smiley era conştient de acest lucru. În vreme ce trăgea uşor zăvorul de la poartă şi intra pe aleea unde, cu două nopţi în urmă, avusese strania conversaţie cu Jane Lyn, admise că vizita la Rode în momentul de faţă, sub orice pretext, însemna comiterea unui act total neprincipial. De-a lungul întregii sale activităţi clandestine, Smiley nu reuşise niciodată să acţioneze conform dictonului „Scopul scuză mijloacele” - era ceva caracteristic pentru el. Critic sever al propriilor motivaţii, descoperise după o îndelungată observaţie că tendinţa lui naturală era de a nu se comporta precum o persoană strict raţională, aşa cum ar fi părut dacă te luai după gusturile şi obiceiurile lui; odată, în război, fusese descris de superiorii lui drept posesorul unei viclenii diabolice şi al unei conştiinţe de fecioară, ceea ce nu i se păru prea greşit.
Sună şi aşteptă.
Stanley Rode deschise uşa. Era îmbrăcat foarte îngrijit şi curat.
— A, vă salut, spuse el, de parcă ar fi fost prieteni vechi. Ia spuneţi-mi, nu cumva sunteţi cu maşina?
— Mă tem că am lăsat-o la Londra.
— Nu-i nimic, spuse Rode pe un ton dezamăgit. Mă

gândeam să mergem la o plimbare şi să stăm de vorbă pe drum. M-am cam săturat să mă tot învârt pe aici de unul singur. Domnişoara D'Arcy m-a invitat să stau la ei. Sunt oameni foarte cumsecade; dar nu vreau să plec, nu încă.

— Înţeleg.

— Chiar?

Erau în hol, iar Smiley se dezbrăcă de palton. Rode aştepta să i-l ia.

— E greu de înţeles, continuă el, mă refer la singurătate. Ştiţi ce-au făcut, directorul şi domnul D'Arcy? Intenţia a fost bună, ştiu. M-au scutit de toate corectările - la examene, înţelegeţi. Ce să fac aici singur? N-am nimic de predat; toţi au dat o mână de ajutor. Ai crede că au vrut să scape de mine.

Smiley confirmă vag din cap. O luară spre salon, cu Rode în frunte.

— Ştiu că au avut cele mai bune intenţii, după cum am spus. Dar, la urma urmelor, trebuie să-mi umplu şi eu timpul cu ceva. Simon Snow a luat o parte din lucrările repartizate mie, să le corecteze. L-aţi cunoscut cumva? L-a notat pe un băiat cu 61 la sută - şaizeci şi unu. Băiatul este un netot în toată regula; i-am spus lui Fielding la începutul semestrului că în niciun caz nu va reuşi să promoveze. Îl chemă Perkins, un băiat destul de drăguţ; şeful clasei lui Fielding. Ar fi avut noroc să fi obţinut şi treizeci la sută… iar Snow îi dă şaizeci şi unu. Eu încă nu i-am văzut lucrările, desigur, dar aşa ceva e imposibil, absolut imposibil.

Se aşezară.

— Nu că m-aş opune ca băiatul să meargă mai departe. E un puşti destul de drăguţ, cu nimic ieşit din comun, dar binecrescut. Doamna Rode şi cu mine intenţionam să-l chemăm aici la ceai semestrul ăsta. De fapt, l-am fi chemat, dacă n-ar fi fost…

Urmă un moment de linişte. Smiley se pregătea să vorbească, dar Rode se ridică şi spuse:

— Am un ibric pe foc, domnule…

— Smiley.

— Am un ibric pe foc, domnule Smiley. Doriţi o cafea?

Ce mod de a vorbi, băţos şi exact, fără abateri de la regulile cărţii, ca un disc cu exerciţii, îşi zise Smiley.

Rode se întoarse după câteva minute cu o tavă şi măsură exact cantitatea de cafea pentru fiecare, în funcţie de gust.

Smiley se simţea iritat încontinuu de falsele maniere de om de lume ale lui Rode şi de felul în care se zbătea permanent ca să-şi ascundă originile. Fiecare cuvânt şi gest erau grăitoare în această privinţă: de la înclinaţia cotului când îşi bea cafeaua, până la mişcarea rapidă şi îndelung exersată cu care îşi ridica genunchii pantalonilor când se aşeza.

— Mă întrebam, începu Smiley, dacă acum aş putea cumva…

— Spuneţi, domnule Smiley.

— Suntem, desigur, foarte interesaţi de legătura doamnei Rode cu… biserica noastră.

— Întocmai.

— V-aţi căsătorit la Branxome, dacă nu greşesc.

— La casa de rugăciuni Branxome Hill: o biserică faină.

Lui D’Arcy nu i-ar fi plăcut modul în care o spunea: ca un puşti neobrăzat, cocoţat pe o motocicletă. Cu un pix în buzunarul de la piept.

— Când a fost asta?

— În septembrie ’51.

— Doamna Rode s-a implicat în activităţi de binefacere la Branxome? Ştiu că aici era foarte activă.

— Nu, la Branxome nu, dar aici, da. La Branxome a trebuit să aibă grijă de tatăl ei. Aici s-a apucat intens de ajutorarea refugiaţilor. N-au avut prea multe de făcut până prin 1956, când au venit ungurii, iar apoi anul trecut…

Smiley îl cercetă gânditor pe Rode din dosul ochelarilor. Uită pentru o clipă care era scopul prezenţei lui acolo, apoi clipi şi privi în altă parte.

— Aici la Carne era angrenată în activităţi sociale? Există un Institut al Femeilor din personalul şcolii, sau ceva în genul ăsta? întrebă el cu inocenţă.

— Da, făcea ceva. Dar, fiind protestantă, căuta mai mult compania protestanţilor din oraş… ar trebui să-l întrebaţi pe

domnul Cardew în legătură cu asta; el este pastorul.
— Dar, domnule Rode, se poate spune că era implicată şi în activităţi şcolare?
Rode ezită.
— Da, bineînţeles, răspunse el.
— Vă mulţumesc.
După un moment de tăcere, Smiley continuă:
— Cititorii noştri şi-o vor aminti, desigur, pe doamna Rode, câştigătoarea concursului „Sugestii culinare”. Gătea bine, domnule Rode?
Rode îl privi cu ochii goliţi de orice expresie. Apoi dădu din umeri.
— Nu, nu cred. Nu-mi vine nimic în minte. A, aţi putea pomeni că tatăl ei a fost magistrat undeva în nordul ţării. Era mândră de asta.
Smiley îşi termină cafeaua şi se ridică.
— Vă mulţumesc pentru răbdarea cu care m-aţi ascultat, domnule Rode. Vă suntem recunoscători. O să am grijă să vă expediez în avans o copie după articolul nostru.
— Mulţumesc. Ştiţi, pentru ea am făcut-o. De când se ştia îi plăcea *Christian Voice*. A crescut cu ea pe masă.
Îşi dădură mâna.
— Că veni vorba, ştiţi unde aş putea să-l găsesc pe domnul Glaston? A mai rămas la Carne sau s-a întors la Branxome?
— Ieri mai era încă aici. Pleacă la Branxome azi după-amiază. Poliţia a vrut să stea de vorbă cu el înainte.
— Da, da.
— Stă la Sawley.
— Vă mulţumesc. Poate schimb o vorbă cu dânsul înainte să plec.
— Şi când plecaţi?
— Curând, cred. La revedere, domnule Rode. Apropo… începu Smiley.
— Da?
— Dacă aveţi vreodată probleme la Londra, dacă vreţi să schimbaţi o vorbă cu cineva… la o ceaşcă de ceai, vom fi oricând încântaţi să vă primim la *Christian Voice*. Oricând.
— Vă mulţumesc, Mulţumesc foarte mult, domnule…

— Smiley.

— Mulţumesc, sunteţi foarte amabil. De mult timp nu mi-a mai spus nimeni aşa ceva. O să profit într-o zi de invitaţie. Foarte generos din partea dumneavoastră.

— Rămas bun.

Îşi strânseră din nou mâinile; a lui Rode era uscată şi rece. Netedă.

*

Smiley se întoarse la Sawley Arms, se aşeză la o masă din holul rezervat clienţilor, acum pustiu, şi-i scrise o notă domnului Glaston:

> Stimate domnule Glaston,
>
> Sunt mesagerul domnişoarei Brimley de la revista *Christian Voice*. Am nişte scrisori de la Stella pe care m-am gândit că doriţi să le vedeţi. Scuzaţi-mă dacă vă deranjez într-un moment atât de trist; înţeleg că plecaţi din Carne în această după-amiază şi aş fi vrut să vă întâlnesc înainte de a pleca.

Lipi plicul cu grijă şi-l duse la recepţie. Nu era nimeni, aşa că agită clopoţelul şi aşteptă. În sfârşit, îşi făcu apariţia un portar cu o faţă cenuşie şi aspră de temnicer bătrân, care, după ce cercetă îndelung plicul, consimţi, contra unui comision exorbitant, să îl ducă domnului Glaston în cameră. Smiley rămase la masă, aşteptând răspunsul.

*

El însuşi era un singuratic, dintre cei care parcă se născuseră deja majori şi la 18 ani le ştiu pe toate. Firea lui, ca şi profesia, se constituiau din ambiguităţi. Căile ascunse ale spionajului nu sunt bătute de aventurierii insolenţi şi pitoreşti din romane. Un bărbat care, asemenea lui Smiley, trăieşte şi lucrează ani de zile printre duşmanii ţării sale, învaţă să se roage pentru un singur lucru: ca niciodată, absolut niciodată, să nu fie remarcat. Scopul lui de căpătâi este să se confunde în mulţime; se simte bine doar între trecătorii care nu-l învrednicesc cu nicio privire - ei reprezintă pentru el garanţia anonimatului şi siguranţa.

Devine servil, pentru că se teme - ar fi în stare să-l ia în braţe pe orice trecător de pe stradă care-l înghionteşte iritat şi-l împinge de pe trotuar. Le-ar cădea în genunchi funcţionarilor, poliţiştilor, şoferilor de autobuze, pentru indiferenţa lor manifestă, atât de liniştitoare pentru el.

Dar această frică, acest servilism, această dependenţă dezvoltaseră în Smiley o capacitate de percepţie a nuanţelor firii omeneşti: o intuiţie rapidă, feminină, în ceea ce priveşte caracterul şi motivaţiile cuiva. Ajunsese să cunoască oamenii precum îşi cunoaşte un vânător puşca, sau vulpea vizuina.

Căci un spion e obligat să vâneze în timp ce el însuşi este prada, iar mulţimea de pe stradă este domeniul lui. El poate reproduce gesturile şi cuvintele lor, poate înregistra interacţiunea dintre priviri şi mişcări, tot aşa cum un vânător remarcă instantaneu ferigile răsucite sau crenguţele rupte, sau cum o vulpe detectează orice semn de primejdie.

Astfel că, în timp ce aştepta răbdător răspunsul lui Glaston şi recapitula multitudinea de evenimente din ultimele patruzeci şi opt de ore, simultan le orânduia şi le cântărea cu detaşare. Ce îl făcea pe D'Arcy să se comporte faţă de Fielding ca şi cum ar fi împărţit amândoi fără voie o taină vinovată? Aruncându-şi ochii peste grădina neîngrijită a hotelului înspre catedrala din Carne, reuşi să desluşească, dincolo de acoperişul plumburiu al aşezământului bisericesc, parapetul, familiar de-acum, al şcolii; zidurile vegheau ca tot ce era nou să rămână afară, iar lumea cea veche să îşi continue traiul în siguranţă. Îşi imagină curtea cea mare, cu băieţii care ieşeau din biserică; pâlcurile de tineri costumaţi în haine negre, afişând expresii relaxate, în stilul Angliei secolului al şaptesprezecelea. Îşi aminti şi cealaltă şcoală, de lângă secţia de poliţie: Liceul Carne, o clădire mică şi stridentă ca ghereta paznicului dintr-un cimitir pustiu, cu ziduri de cărămidă şi piatră, o antiteză totală faţă de crenelurile galbene ale palatului marii şcoli.

Da, reflectă el, Stanley Rode parcursese un drum foarte lung de la şcoala de stat din Branxome, iar dacă el era cel care îşi omorâse nevasta, atunci motivul, Smiley era sigur de asta, şi chiar mijloacele prin care o făcuse, puteau fi găsite

pe acest drum anevoios către Carne.

*

— A fost foarte amabil din partea dumneavoastră că aţi venit, spuse Glaston, şi frumos din partea domnişoarei Brimley să vă trimită. La *Christian Voice* este un colectiv de oameni buni; aşa au fost întotdeauna.

O spuse de parcă „bun“ era o calitate absolută cu care era obişnuit.

— Ar fi bine să citiţi scrisorile, domnule Glaston. Mă tem că cea de-a doua va fi un şoc pentru dumneavoastră, dar sunt sigur că aţi fi dorit s-o vedeţi.

Stăteau în holul hotelului, cu palmierii uriaşi ca nişte santinele în spatele lor.

Îi întinse lui Glaston cele două scrisori, iar bătrânul le apucă hotărât şi le citi. Le ţinea la distanţă ca să le poată parcurge, cu capul împins pe spate, ochii pe jumătate închişi, iar linia fermă a gurii căzută la colţuri. Într-un târziu spuse:

— Aţi lucrat cu domnişoara Brimley în război, nu-i aşa?

— Da, am lucrat amândoi cu John Landsbury.

— Înţeleg. De aceea a venit la dumneavoastră?

— Da.

— Sunteţi protestant?

— Nu.

Tăcu o vreme, cu mâinile împreunate în poală şi scrisorile în faţa lui pe masă.

— Stanley era protestant când s-au căsătorit. Apoi a trecut la biserica anglicană. Ştiaţi asta?

— Da.

— În părţile de unde vin eu, în nord, nu se face aşa ceva. Noi ne-am bătut pentru religia noastră şi am învins. Aproape la fel cum a fost şi cu dreptul la vot.

— Ştiu.

Spatele îi era drept ca al unui soldat. Arăta mai degrabă neînduplecat decât îndurerat. Destul de brusc, îşi aţinti ochii asupra lui Smiley şi-l privi îndelung şi atent.

— Sunteţi profesor? întrebă el, iar lui Smiley i se năzări că în tinereţea lui Samuel Glaston fusese un om de afaceri foarte abil.

— Nu… sunt un fel de pensionar.
— Căsătorit?
— Am fost.
Din nou bătrânul tăcu şi Smiley simţi că ar fi vrut să fie lăsat în pace.
— Stellei îi plăcea tare mult să stea la taifas.
Smiley nu spuse nimic.
— Aţi informat poliţia?
— Da, dar ştiau deja. Adică, ştiau că Stella credea că soţul ei vrea s-o omoare. Încercase să-i spună domnului Cardew…
— Pastorul?
— Da. El a crezut că este surmenată şi… frustrată.
— Şi nu credeţi că-i adevărat?
— Nu ştiu. Pur şi simplu nu ştiu. Dar, din câte am auzit despre fiica dumneavoastră, nu cred să fi fost dezechilibrată. Ceva anume i-a trezit suspiciunile, ceva a înspăimântat-o considerabil. Nu cred că avem voie să neglijăm lucrul acesta. Nu cred că este o coincidenţă faptul că, înainte de a muri, era speriată. Şi de aceea nu cred că cerşetoarea a ucis-o.
Samuel Glaston încuviinţă încet. Lui Smiley i se păru că bătrânul se străduia să vădească interes, în parte din politeţe, în parte din cauză că, dacă n-ar fi făcut-o, ar fi însemnat că mărturiseşte că îşi pierduse orice interes chiar faţă de viaţă.
Apoi, după o lungă tăcere, împături grijuliu scrisorile şi i le dădu înapoi. Smiley aşteptă să mai spună ceva, dar bătrânul nu deschise gura.
După câteva clipe, Smiley se ridică şi ieşi în linişte din încăpere.

Capitolul 10

FEMEI DE TREABĂ

Shane Hecht zâmbi şi mai bău nişte vin de Xeres.
— Probabil că sunteţi o persoană grozav de importantă, îi

spuse ea lui Smiley, dacă D'Arcy oferă un vin de Xeres ca lumea. Sunteţi cumva de la *Almanahul Gotha*[10]?

— Din păcate, nu. D'Arcy şi cu mine am luat masa la Terence Fielding vineri seara şi D'Arcy m-a invitat la un pahar de vin.

— Nu-i aşa că Terence este un tip infam? Charles nu poate să-l suporte. Mă tem că au păreri diametral opuse în legătură cu educaţia… Săracul Terence. Ştiţi că este ultimul semestru pe care îl petrece aici?

— Ştiu.

— Ce drăguţ din partea dumneavoastră că aţi venit ieri la înmormântare. Eu urăsc înmormântările, dumneavoastră nu? Negrul este atât de neigienic. Mereu mi-aduc aminte de funeraliile regelui George al V-lea. Pe vremea aceea Lordul Sawley era la Curte şi i-a dat lui Charles două bilete. Amabil. Mi se pare că de atunci nici nu mai putem să apreciem o înmormântare fără fastul acela. Deşi, în ce priveşte înmormântările, nu poţi fi niciodată sigur, nu credeţi? Am o bănuială că pentru clasele de jos sunt în bună măsură o petrecere; o ocazie să bea vişinată şi să mănânce chec pe gratis. Cred că în zilele noastre tendinţa pentru cei de condiţia noastră este să organizeze înmormântări liniştite: fără flori, doar un necrolog scurt şi o slujbă de pomenire după aceea.

Ochii mici îi luceau de încântare. Îşi goli paharul cu vin de Xeres şi i-l întinse lui Smiley.

— Vrei să fii drăguţ? Nu pot să sufăr vinul de Xeres, dar Felix e atât de meschin.

Smiley îi umplu paharul din carafa de pe masă.

— Oribilă crimă, nu-i aşa? Cerşetoarea aia trebuie să fie nebună. Întotdeauna am fost de părere că Stella Rode a fost o persoană foarte drăguţă… şi atât de deosebită. Ştia să transforme o rochie într-o mulţime de feluri… Dar avea nişte prieteni ciudaţi. Plebei, dacă înţelegi ce vreau să spun.

— Era simpatizată la Carne?

Shane Hecht râse uşor.

---

10 Publicaţie care conţine informaţii despre familiile regale din Europa (n.tr.).

— Nimeni nu e simpatizat la Carne… şi ea nu era o persoană agreabilă… De exemplu, purta crep negru duminica… Iartă-mă, dar aşa se obişnuieşte la clasele de jos. Cred că cei din oraş o plăceau. Ăia adoră pe oricine trădează adevăratul Carne. Dar ea oricum era din secta scientistă, sau cam aşa ceva.

— Baptista, după câte am înţeles, zise Smiley fără să se gândească.

Ea îl privi o clipă, cu o nedisimulată curiozitate.

— Ce drăguţ, murmură ea. Spune-mi, de unde eşti?

Smiley îi fabrică un răspuns cum că era şomer şi îşi dădu seama că fusese cât pe-aci să-i dea explicaţii lui Shane despre el însuşi, ca un băieţandru. Faptul că era atât de urâtă, statura ei copleşitoare şi vocea, suprapuse maliţiozităţii sofisticate cu care vorbea, o făceau să fie periculos de stăpână pe situaţie. Smiley fu tentat s-o compare cu Fielding, dar acesta abia dacă băga în seamă existenţa celorlalţi semeni. Pentru Shane Hecht ei existau anume ca să fie etichetaţi ca lipsiţi de bune maniere, ca să fie ridiculizaţi, reduşi la tăcere şi desfiinţaţi.

— Am citit în ziare că tatăl ei era destul de înstărit. Din nord. A doua generaţie. Absolut remarcabil cât era de simplă… atât de naturală… N-ai fi zis că avea nevoie să meargă la spălătorie sau să se împrietenească cu cerşetorii… Deşi, nu încape discuţie, cei din Midlands sunt altfel decât noi, nu-i aşa? Între Ipswhich şi Newcastle nu sunt decât vreo trei familii de vază. Dumneata de unde ziceai că vii, dragă?

— Din Londra.

— Ce drăguţ. Odată am luat ceaiul cu Stella. A turnat întâi laptele şi a servit ceai indian. Chestie de gust.

Deodată îl privi pe Smiley şi zise:

— Să-ţi spun ceva. Fiinţa asta aproape că-mi trezea admiraţia, atât era de insuportabilă. Era o snoabă din acelea exasperante, care cred că numai cei umili sunt virtuoşi.

Apoi zâmbi şi adăugă:

— Am fost de acord până şi cu Charles în privinţa Stellei Rode, şi ăsta nu e puţin lucru. Dacă eşti un observator al caracterului uman, aşteaptă să-l cunoşti şi ai să constaţi că

între noi este un contrast edificator.

În momentul acela li se alătură sora lui D'Arcy, o femeie osoasă, cu trăsături masculine, un păr cenuşiu neîngrijit şi o gură arogantă, rapace.

— Dorothy, scumpo, murmură Shane, ce petrecere încântătoare. Ce amabil din partea ta. Şi ce impresionant să cunoaştem pe cineva din Londra, nu ţi se pare? Discutam despre înmormântarea bietei Stella Rode.

— O fi fost Stella Rode o necioplită, Shane, dar a făcut o grămadă de lucruri pentru refugiaţii mei.

— Refugiaţi? întrebă Smiley cu inocenţă.

— Unguri. Făcea colete pentru ei. Îmbrăcăminte, mobilă, bani. A fost una din puţinele soţii care au făcut ceva concret.

Se uită tăios la Shane Hecht, care zâmbea binevoitoare, privind dincolo de ea, spre soţul ei.

— Era o femeie muncitoare, continuă Dorothy. Nu s-a sfiit să-şi suflece mânecile şi să meargă din uşă-n uşă. Le-a mobilizat şi pe femeile de la biserica baptistă şi au adus o grămadă de lucruri. Aici trebuie să le recunoşti meritul. Au pus suflet. Felix, mai adu vin!

În cele două camere erau cam douăzeci de persoane, dar Smiley, care întârziase puţin, se trezi alăturat unui grup de vreo opt care stăteau în picioare aproape de uşă: D'Arcy şi sora lui, Charles şi Shane Hecht, un tânăr matematician pe nume Snow şi soţia lui, un diacon de la catedrală şi Smiley însuşi, derutat şi cu o figură de cârtiţă îndărătul ochelarilor. Smiley aruncă o privire rapidă de jur împrejurai încăperii, dar nu văzu nici urmă de Fielding.

— Da, continuă Dorothy D'Arcy, era o femeie muncitoare şi de treabă, foarte vrednică… până în ultima zi. Am fost la ea vineri, cu predicatorul de la casa aia a lor de rugăciuni - Cardew - să vedem dacă trebuie să facem ordine în lucrurile pentru refugiaţi. Totul era la locul lui - fiecare hăinuţă împachetată şi cu adresa pe ea; nu ne-a rămas decât să expediem totul. Era o muncitoare grozavă, vreau să subliniez. La bazarul de binefacere a făcut o treabă nemaipomenită, să ştiţi.

— Da, scumpo, zise Shane Hecht mieros, îmi aduc bine

aminte. A fost în ziua în care i-am prezentat-o lui Lady Sawley. Purta o pălărioară atât de drăguţă - ştii, aia pe care a purtat-o duminică. Şi era deosebit de respectuoasă. I s-a adresat cu „my lady“.

Se întoarse spre Smiley şi-i şopti:

— Ca în Evul Mediu, nu găseşti, dragă? Întotdeauna mi-a plăcut asta: am rămas atât de puţini.

Matematicianul şi soţia sa conversau cu Charles Hecht într-un colţ şi, câteva minute mai târziu, Smiley reuşi să se sustragă din grup şi să li se alăture.

Ann Snow era o tânără frumuşică, cu maxilarele cam pătrăţoase şi nasul cârn. Soţul ei era înalt, subţire şi adus puţin de spate, ceea ce-i dădea o alură plăcută. Îşi ţinea paharul de vin cu degetele netede, subţiri, ca şi cum ar fi fost o retortă din laboratorul de chimie, iar când vorbea părea să se adreseze paharului mai degrabă decât interlocutorului. Smiley şi-i aminti de la înmormântare. Hecht era aprins la faţă şi trăgea din pipă cu o expresie ofuscată. Stăteau de vorbă, sărind de la un subiect la altul, dar conversaţia lor era dominată de cea a grupului alăturat. În cele din urmă, Hecht se desprinse de ei, tot încruntat şi reţinut, şi se postă ostentativ, singur, lângă uşă.

— Sărmana Stella, zise Ann Snow după un moment de tăcere. Mă scuzaţi, adăugă ea. Încă nu mi-o pot scoate din minte. Mi se pare o nebunie, pur şi simplu o nebunie. Nu pot în ruptul capului să pricep de ce să fi făcut aşa ceva Janie aia.

— O simpatizaţi pe Stella? întrebă Smiley.

— Sigur că da. Era o dulce. Suntem aici de patru semestre şi a fost singura persoană care s-a comportat amabil cu noi.

Soţul ei nu zise nimic, ci doar îi făcu semn paharului cu vin că aşa era.

— Vedeţi, continuă doamna Snow, Simon nu a absolvit la Carne - ca majoritatea profesorilor — aşa că nu cunoşteam pe nimeni şi nici nu interesam pe nimeni. Sigur, toţi s-au prefăcut că ne primesc cu plăcere, dar numai Stella într-adevăr…

Dorothy D’Arcy interveni, tăindu-i vorba.

— Doamnă Snow, spuse ea pe un ton autoritar, aveam de gând să vorbesc cu dumneata. Vreau să preiei activitatea Stellei Rode cu refugiaţii.

Aruncă o privire cu subînţeles în direcţia lui Simon.

— Directorul se interesează intens de problema refugiaţilor.

— O, Doamne! sări Ann Snow ca trăsnită. Nu pot, domnişoară D’Arcy, eu…

— Nu poţi? De ce nu poţi? Ai ajutat-o pe doamna Rode cu standul ei de la bazar, sau greşesc?

— Deci de acolo şi-a luat hainele, şopti Shane Hecht în spatele lor.

Ann continuă să îngaime:

— Dar… vă rog să mă-nţelegeţi, eu n-am energia Stellei şi, în plus, ea era baptistă, toţi localnicii o ajutau şi-i dădeau tot felul de lucruri, toţi o primeau cu braţele deschise. Eu n-aş putea face asta.

— Nici nu vreau s-aud aiurelile astea, declară domnişoara D’Arcy, care vorbea cu cei mai tineri ca şi cum ar fi fost argaţi sau copii neştiutori, iar Shane Hecht, aflată lângă ea, zise:

— Baptiştii sunt oamenii ăia cărora nu le plac stranele separate, nu? Sunt pe deplin de acord - când plăteşti, ai sentimentul că pur şi simplu trebuie să te duci.

Diaconul, care stătea într-un colţ povestind ba una, ba alta, se trezi protestând domol:

— Ei, haideţi, doamnă Hecht, recunoaşteţi că stranele separate aveau multe avantaje… şi se lansă într-o apologie neclară la adresa tradiţiilor apuse, pe care Shane părea că o ascultă cu un interes asiduu. Când, în cele din urmă, puse punct, ea zise:

— Îţi mulţumesc, William, dragă, eşti un drăguţ.

Apoi îi întoarse spatele şi-i suflă lui Smiley:

— William Trumper - unul din foştii elevi ai lui Charles - un absolvent strălucit.

Nerăbdător să scape de Shane Hecht şi veninul pe care-l revărsa acum asupra diaconului, Smiley se întoarse către Ann Snow, dar nu putu ieşi din raza domnişoarei D’Arcy şi a

intenţiilor ei caritabile, iar Shane continuă să i se adreseze:

— Singurul Smiley pe care l-am cunoscut s-a însurat cu Lady Ann Sercombe, la sfârşitul războiului. Bineînţeles că l-a părăsit la scurt timp după aceea. O pereche bizară. Am înţeles că el nu făcea deloc faţă. Ea era verişoara Lordului Sawley, vă daţi seama. Casa Sawley este legată de Carne de patru sute de ani, moştenitorul actual a fost elevul lui Charles; mergem adeseori la castel la cină. Nu ştiu ce s-a mai ales de Ann Sercombe… a plecat în Africa… sau în India? Nu, în America. La castel nici nu se vorbeşte despre asta.

Zgomotul din încăpere încetă brusc. Timp de câteva clipe nu simţi decât privirea necruţătoare a lui Shane aţintită asupra lui, şi-şi dădu seama că aştepta să-i răspundă. Apoi însă îl lăsă în pace, cu aerul că-i spune: „Aş putea să te zdrobesc, îţi dai seama. Dar nu-mi pun mintea cu tine, du-te-n plata Domnului”, se întoarse pe călcâie şi se îndepărta.

Făcu în aşa fel încât plecă o dată cu Ann şi Simon Snow. Aceştia insistară să-l ducă înapoi la hotel cu maşina lor veche. Pe drum el le propuse:

— Dacă n-aveţi altceva mai bun de făcut, mi-ar face mare plăcere să vă invit la cină. Deşi îmi închipui că mâncarea nu e cine ştie ce.

Soţii Snow protestară şi apoi acceptară, iar un sfert de oră mai târziu toţi trei şedeau într-un colţ al restaurantului spaţios de la Sawley Arms, spre disperarea celor trei ospătari şi a zecilor de generaţii de strămoşi ai Lordului Sawley, siluete puhave, care se scorojeau în ramele de pe pereţi.

— Am reuşit s-o cunoaştem mai bine abia în al doilea semestru petrecut aici, povesti Ann Snow. Stella nu era în cine ştie ce relaţii de amiciţie cu soţiile celorlalţi profesori - ajunsese să se înveţe cu chestia asta. Nu mergea la întruniri, la cafele, aşa că a fost chiar un noroc că ne-am întâlnit. Când am venit noi aici, nu era disponibilă nicio locuinţă din cele pentru personalul şcolii: a trebuit să stăm la hotel în primul semestru. Când ne-am mutat a fost un calvar - Simon era prins cu examenele pentru bursă şi eram la pământ cu banii, aşa că a trebuit să facem ce ne-am priceput cu mâna noastră.

Ne-am mutat într-o joi dimineaţă când ploua cu găleata; mobila bună pe care o aveam nu încăpea pe uşa din faţă, aşa că în final cei de la Agenţia Mulligan m-au abandonat în faţa casei şi m-au lăsat să mă descurc singură.

Râse şi Smiley se gândi că era un copil tare drăgălaş.

— Au fost nişte ticăloşi. Cred că ar fi plecat pur şi simplu, numai că-şi voiau cecul imediat după livrare, iar nota de plată era mult mai încărcată decât estimasem. Eu nu aveam carnetul de cecuri la mine, bineînţeles. Simon plecase cu el. Tipii de la agenţie m-au ameninţat chiar că ridică iar toate lucrurile. A fost cumplit, mă podidea plânsul.

Ca şi acum, îşi spuse Smiley în gând.

— Şi atunci, urmă Ann Snow, a apărut Stella, din senin. Nu înţeleg nici măcar de unde ştia că ne mutăm - în mod cert era singura. Şi-a adus o salopetă şi o pereche de încălţări vechi şi a venit să ne dea o mână de ajutor. Când a văzut cum stau lucrurile, nici nu s-au mai încurcat cu muncitorii, s-a dus direct la telefon şi l-a sunat pe patron, pe domnul Mulligan. Nu ştiu ce i-a spus, dar apoi i l-a dat la telefon pe şeful de echipă şi toate şicanele au încetat. Era pur şi simplu fericită - fericită să ne ajute. Aşa era ea. Muncitorii au scos uşa şi au reuşit să bage totul în casă. Era minunată când punea umărul la muncă, fără să facă pe şefa. Celelalte soţii, adăugă ea cu amărăciune, sunt experte în a face pe şefele, dar nu ţi-ar întinde o mână pentru nimic în lume.

Smiley încuviinţă din cap şi le umplu discret paharele.

— Simon pleacă, zise Ann, pe un ton dintr-o dată confidenţial. A primit o bursă şi ne întoarcem la Oxford. O să-şi dea doctoratul în filosofie şi o să primească un post la Universitate.

Băură pentru succesul lui şi conversaţia divagă spre alte subiecte, până când Smiley întrebă:

— Ce fel de coleg este Rode?

— E un profesor bun, zise Simon rar, dar obositor când ţi-e coleg.

— O, era o mare diferenţă între el şi Stella, spuse Ann. El a copiat întru totul felul de a fi al celor din Carne. D'Arcy l-a adoptat şi el s-a conformat întocmai. Simon zice că aşa se

întâmplă cu toţi cei care vin de la şcolile de stat - excesul de zel al neofiţilor. Ţi se face silă. Şi-a schimbat până şi religia de când a intrat la Carne. Dar Stella n-a făcut-o; nici nu voia s-audă de aşa ceva.

— Biserica de stat are multe de oferit cuiva de la Carne, remarcă Simon, iar lui Smiley îi plăcu exactitatea seacă a aserţiunii lui.

— După cât se pare, Stella nu prea se avea bine cu Shane Hecht, îi provocă subtil Smiley.

— Bineînţeles că nu, declară Ann furioasă. Shane se purta mizerabil cu ea, tot timpul o lua peste picior pentru că era cinstită şi nu-i plăceau fandoselile. Shane o ura pe Stella - cred că din cauză că Stella nu voia să fie o doamnă de lume. Se simţea foarte bine în propria ei piele. Asta îi provoca lui Shane dureri de cap. Ea se desfăta bătându-şi joc de cei care se dădeau de ceasul morţii ca să parvină.

— Asta face şi Carne, zise Simon încet.

*

— Stella se descurca nemaipomenit cu refugiaţii. Asta de fapt i-a pricinuit şi mari necazuri.

Mâinile subţiri ale lui Anne Snow se jucau uşor cu paharul de brandy.

— Necazuri?

— Chiar înainte să moară. Nu v-a povestit nimeni? Despre cearta îngrozitoare cu sora lui D’Arcy?

— Nu.

— Sigur, nici nu ştiau. Stella nu bârfea niciodată.

— Să vă povestesc eu, zise Simon. E o întâmplare pe cinste. Când a început toată tevatura asta cu anul refugiaţilor, Dorothy D’Arcy a fost cuprinsă de un entuziasm caritabil şi arzător. La fel şi directorul general. Ei par să se înflăcăreze întotdeauna la unison. Ea a început să strângă îmbrăcăminte şi bani şi să le trimită la Londra. Foarte lăudabil, numai că şi în oraş se mobilizase toată lumea, la chemarea primarului. Dar pentru Dorothy asta nu era suficient: şcoala trebuia să acţioneze pe cont propriu, nu era voie să amesteci operele de binefacere. Cred că Felix o monta în privinţa asta, în mare măsură. În orice caz, după

câteva luni, cei de la centrul pentru refugiaţi de la Londra i-au scris, se pare, lui Dorothy şi au întrebat-o dacă cineva ar putea să găzduiască o pereche de refugiaţi. În loc să facă scrisoarea publică, Dorothy a răspuns imediat că o să-i primească ea însăşi. Până aici totul a fost în regulă. Cei doi au venit, Dorothy şi Felix s-au împăunat cu toate meritele, iar presa locală i-a ridicat în slăvi ca pe un exemplu de omenie britanică.

După vreo şase săptămâni, într-o după-amiază, Stella s-a trezit cu cei doi la uşă. Ştiţi că familiile Rode şi D'Arcy sunt vecine şi oricum, Stella se interesase de soarta refugiaţilor lui Dorothy. Femeia vărsa şiroaie de lacrimi, iar soţul urla ca un apucat, dar Stella nu s-a pierdut cu firea. I-a luat pe amândoi în salon şi le-a oferit un ceai. În cele din urmă au reuşit să-i explice, într-o brumă de engleză, că dăduseră bir cu fugiţii din casa familiei D'Arcy din cauza tratamentului la care fuseseră supuşi. Fata trebuia să muncească din zori şi până-n noapte la bucătărie, iar soţul era pe post de îngrijitor fără plată la prepelicarii ăia monstruoşi pe care-i prăseşte Dorothy. Ăia fără nas.

— King Charles, îi suflă Ann.

— Mai rău de-atât nici nu se putea. Fata era însărcinată, iar el era inginer cu diplomă, aşa că niciunul nu prea se preta muncilor casnice. I-au spus Stellei că Dorothy era plecată până seara - era la o expoziţie chinologică. Stella i-a sfătuit ca deocamdată să rămână la ea, iar în seara aceea s-a dus la Dorothy şi i-a spus ce s-a întâmplat. Nu era genul care se lăsa intimidată. Deşi nu despre asta era vorba. Pur şi simplu făcea ceea ce trebuia făcut. Dorothy a spumegat şi i-a pus în vedere să-i înapoieze imediat pe „refugiaţii ei". Stella i-a răspuns că era sigură că nu vor dori să vină şi a plecat acasă. Când a ajuns, Stella i-a sunat pe cei de la centrul pentru refugiaţi din Londra şi le-a cerut sfatul. Ei au trimis o doamnă să-i vadă pe Dorothy şi pe cei doi, iar consecinţa a fost că a doua zi aceştia s-au întors la Londra. Vă puteţi imagina ce-ar fi ieşit dacă Shane Hecht ar fi aflat povestea asta.

— Nu i-a povestit nimeni nimic?

— Stella ne-a spus numai nouă, iar noi n-am povestit mai departe. Dorothy a anunţat numai că cei doi refugiaţi şi-au găsit o slujbă la Londra şi cu asta basta.

— Când s-a întâmplat asta?

— Au plecat acum trei săptămâni, îi spuse Ann soţului ei. Stella mi-a povestit când a venit la masă în seara în care tu erai la Oxford pentru interviu. Exact acum trei săptămâni.

Se întoarse către Smiley:

— Săracul Simon, trece printr-o perioadă groaznică. Felix D'Arcy i-a dat de corectat toate lucrările lui Rode. Şi când corectezi lucrările tale e prea mult, dar când i le faci şi pe-ale altuia e înnebunitor.

— Da, încuviinţă Simon. A fost o săptămână foarte grea. Şi, într-un fel, umilitoare. Câţiva băieţi pe care i-am avut la orele de ştiinţe semestrul trecut sunt acum în clasele lui Rode. Erau vreo doi care mie mi se păreau fără speranţă, dar se pare că Rode a reuşit să-i pună pe linia de plutire. Am corectat lucrarea unuia - Perkins - şi i-am dat un punctaj de 61 pentru noţiunile de ştiinţe exacte. Semestrul trecut a luat 15 la o lucrare mult mai uşoară. A promovat doar pentru că Fielding a făcut un tărăboi infernal. Este în clasa lui.

— A, îl ştiu - un băiat roşcat, şeful clasei.

— Asta-i culmea! strigă Simon. Să nu-mi spuneţi că-l cunoaşteţi?

— A, ne-a făcut cunoştinţă Fielding, zise Smiley imprecis. Apropo - nu v-a mai pomenit şi altcineva despre incidentul cu refugiaţii domnişoarei D'Arcy? Adică să fi confirmat?

Ann Snow îl privi ciudat.

— Nu, Stella ne-a povestit ce s-a întâmplat, dar bineînţeles că Dorothy D'Arcy n-a făcut nici cea mai vagă aluzie. Sunt sigură că o ura pe Stella.

Îi conduse la maşină şi, cu toate protestele lor, aşteptă ca Simon să vâre cheia în contact. Porniră în sfârşit şi maşina se îndepărtă mugind pe strada tăcută. Smiley rămase un moment pe trotuar - o siluetă stranie, singuratică, iscodind drumul pustiu.

Capitolul 11

UN PALTON CARE SĂ-I ŢINĂ DE CALD

Un câine care nu-l muşcase pe poştaş, un diavol care călărea pe vânt, o femeie care ştia c-o să moară, un om firav şi îngrijorat, îmbrăcat în palton, stând în zăpadă în faţa hotelului, şi bătaia elaborată a ceasului din catedrală, care-l trimitea la culcare.

Smiley ezită, apoi ridică din umeri şi traversă strada spre intrarea hotelului, urcă treptele şi pătrunse în holul luminat de o lampă galbenă, ieftină. O luă încet în sus pe scări.

Detesta Sawley Arms. Lumina aceea difuză din hol era tipică: ineficace, desuetă şi posacă. Ca şi ospătarii din restaurant şi vocile şoptite din salonul clienţilor, ca şi dormitorul lui odios, cu urnele lui albastre şi aurite, şi tapiseria înrămată, înfăţişând o grădină din Buckingamshire.

Camera lui era îngheţată bocnă; probabil camerista deschisese fereastra. Vârî o monedă în contoar şi aprinse gazul. Flacăra bolborosi ţâfnoasă şi se stinse. Smiley bombăni şi căută hârtie de scris; găsi câteva coli, aproape spre surprinderea lui, în sertarul mesei de scris. Se îmbrăcă în pijama şi halat şi se vârî în pat, simţindu-se jalnic. După câteva minute de disconfort total, se ridică, îşi luă paltonul şi îl întinse peste plapumă. Un palton să-i ţie de cald…

Cum suna declaraţia ei? „Drăguţa mea o să-mi mulţumească, şi i-am luat mărgelele, pentru sfinţi i le-am luat, şi un palton să-mi ţie de cald…“ Paltonul îi fusese dat Stellei miercurea trecută pentru refugiaţi. Părea logic să presupui din declaraţie că Janie luase paltonul din seră, tot atunci când luase şi mărgelele de pe cadavrul Stellei. Dar Dorothy D’Arcy trecuse pe acolo vineri dimineaţa - în mod sigur fusese împreună cu domnul Cardew - chiar în seara aceea povestise, la petrecerea ei: „Totul era pus în ordine - fiecare haină era împăturită şi cu adresa pe ea - trebuie să recunosc, era o femeie de nădejde…“ Atunci de ce nu împachetase Stella şi paltonul? Dacă toate celelalte haine erau aranjate şi gata să fie trimise, de ce nu şi paltonul?

Nu cumva Janie furase paltonul mai devreme în cursul zilei, înainte ca Stella să facă pachetul? Dacă aşa se întâmplase, acuzaţia împotriva ei s-ar fi clătinat. Dar lucrurile se petrecuseră altfel. Altfel, pentru că ar fi fost cu desăvârşire improbabil ca Janie să fi furat un palton după-amiaza şi să se fi întors în acelaşi loc în seara respectivă.

— Ia-o de la început, mormăi Smiley sentenţios către hârtia cu antet din braţele lui. Janie a furat paltonul tot atunci când a furat mărgelele - şi anume, după ce Stella murise. Deci, din două una: sau paltonul nu era împachetat laolaltă cu celelalte haine, sau…

Sau ce? *Sau altcineva, altcineva decât Stella Rode, a împachetat hainele după ce Stella Rode murise şi înainte ca Dorothy D'Arcy şi domnul Cardew să fi ajuns la North Fields vineri dimineaţa. Şi de ce naiba,* îşi zise Smiley, *să fi făcut cineva una ca asta?*

*

Unul din principiile de căpătâi adoptate de Smiley în cercetările sale, fie că era vorba de incunabulele unui poet obscur, fie de fragmente de informaţii adunate cu trudă, era să nu speculeze în afara dovezilor. Un fapt la care se ajunge pe căi logice nu trebuie interpretat decât în semnificaţia lui normală. În consecinţă, nu se apucă să speculeze pe marginea descoperirii remarcabile pe care o făcuse, ci se concentră asupra celei mai obscure probleme dintre toate: mobilul crimei.

Începu să scrie:

> „Dorothy D'Arcy - ranchiuna pentru insuccesul cu refugiaţii. Ca mobil pentru crimă - nu stă în picioare. Şi totuşi, de ce se întrecea pe sine ridicând-o în slăvi pe Stella?
>
> Felix D'Arcy - o respinge pe Stella Rode pentru că nu se conformează standardelor de la Carne. Ca mobil al crimei - absurd.
>
> Shane Hecht - ura.
>
> Terence Fielding — într-o lume normală, n-ar fi existat niciun mobil imaginabil."

Dar, se punea întrebarea, trăiau oare într-o lume normală? An după an erau nevoiţi să împartă acelaşi trai, să spună aceleaşi cuvinte aceloraşi oameni, să cânte aceleaşi cântece. Bani nu aveau, speranţe nici atât. Lumea din jurul lor era în schimbare, moda mereu alta; femeile aflau ce se purta doar din paginile revistelor, iar atunci îşi strâmtau rochiile, îşi făceau coc şi îşi urau ceva mai mult bărbaţii. Shane Hecht - o omorâse oare pe Stella Rode? Ascundea ea, în trupul acela mătăhălos, sterp şi atotştiutot, pe lângă ură şi gelozie, şi curajul de a ucide? Se temea oare pentru prostănacul de bărbatu-său, de posibilitatea ca Rode să fie promovat, de isteţimea lui? Era în asemenea măsură furioasă că Stella refuzase să participe la cursa aceea neroadă pentru titluri de nobleţe?

Rigby avea dreptate - era imposibil de aflat. Ca să înţelegi ce se petrecea acolo trebuia să fii bolnav, trebuia să fii infirm, să fi petrecut acolo, în sanatoriu, nu săptămâni, ci ani, să fi urmat strict tratamentul, să cunoşti izul mâncării lor şi lăcomia din privirile lor. Trebuia să simţi lumea lor în toată fiinţa, să faci parte integrantă din ea, să le cunoşti regulile şi interdicţiile. Lumea aceasta a lor era comprimată într-un tipar de convenţii nefireşti, oarbe şi fariseice, dar reale.

Şi totuşi, unele lucruri părea destul de simple: legătura stranie dintre Felix D’Arcy şi Terence Fielding, în ciuda faptului că se detestau reciproc, felul cum se codea D’Arcy să discute despre noaptea crimei, evidenta preferinţă a lui Fielding pentru Stella Rode, în dauna soţului ei, dispreţul suveran al lui Shane Hecht pentru toată lumea.

Nu-şi putea muta gândul de la Shane. În ipoteza în care Carne ar fi fost un loc normal şi cineva ar fi trebuit să moară, atunci aceea n-ar fi putut fi decât Shane Hecht. Femeia asta era un depozit de secrete ale altora, avea un simţ care detecta fără greş slăbiciunile altora. Nu-l dibuise până şi pe Smiley? Îi pomenise cu sarcasm despre căsnicia eşuată, îl jucase cum dorise. Da, era o candidată ideală pentru crimă.

Dar de ce Dumnezeu să fie omorâtă Stella? De ce şi cum? Cine făcuse pachetele după moartea ei? Şi de ce?

Încercă să adoarmă, dar nu reuşi. În sfârşit, când orologiul catedralei bătu de trei, aprinse din nou lumina şi se ridică în capul oaselor. Încăperea se încălzise considerabil, iar Smiley se întrebă la început dacă nu cumva cineva dăduse dramul la încălzirea centrală în miez de noapte, după ce toată ziua fusese închisă. Apoi îşi dădu seama că afară se auzea sunetul ploii; merse la fereastră şi dădu perdeaua în lături. Cădea o ploaie molcomă; până a doua zi zăpada avea să se topească. Doi poliţişti mergeau alene pe stradă; li se auzea clefăitul ghetelor care călcau în zăpada pe jumătate topită. Chipiele ude luceau în lumina felinarelor de pe stradă.

Şi deodată păru că-l aude pe Rigby: „Peste tot sânge. Criminalul trebuie să fi fost scăldat din cap până-n picioare". Şi apoi Janie nebuna îi strigă peste întinderea de zăpadă luminată de lună: „Janie l-a văzut… aripi de argint ca peştii… zbura călare pe vânt… n-au văzut mulţi pe dracu' cum zboară…" Bineînţeles: pachetul! Rămase îndelung lângă fereastră, urmărind ploaia. În cele din urmă, satisfăcut în sfârşit, se urcă din nou în pat şi adormi.

Încercă toată dimineaţa s-o sune pe domnişoara Brimley. De fiecare dată era plecată şi nu lăsase niciun mesaj. În sfârşit, pe la prânz, reuşi s-o prindă.

— George, îmi pare teribil de rău - a venit un misionar la Londra, a trebuit să merg la o întâlnire şi după-masă particip la o conferinţă baptistă. Trebuie să le fac pe amândouă săptămână asta. Putem vorbi mâine dimineaţă la prima oră?

— Da, zise Smiley, sigur că da.

Nu era nicio grabă. Oricum în după-amiaza aceea voia să pună nişte lucruri cap la cap.

Capitolul 12

CUVINTE CARE NU MÂNGÂIE

Îi plăcea să meargă cu autobuzul. Taxatorul era un tip morocănos, care te punea imediat la curent cu problemele

companiei de autobuze şi cu motivele pentru care ieşea în pierdere. Smiley îi dădu apă la moară, aşa că taxatorul se lansă într-un discurs amplu şi, până să ajungă la Sturminster, îi transformase pe directorii de la General Traction Company într-o turmă de porci din Gad, care duceau firma spre prăpastia falimentului internaţional. Îl îndrumă pe Smiley către casele sărăcăcioase din Sturminster şi acesta, când pătrunse în cătun, o luă cu un pas sigur spre un pâlc de cocioabe, cam la un sfert de milă dincolo de biserică, pe dramul spre Okeford.

Avea o presimţire neplăcută că domnul Harriman avea să-i fie antipatic. Însuşi faptul că D'Arcy îl descrisese ca pe o persoană superioară îl făcea pe Smiley să-l antipatizeze. Nu avea nimic împotriva deosebirilor sociale, dar prefera să le aprecieze singur.

La poartă era o plăcuţă care anunţa: *Sturminster Kennels, proprietar CJ. Reid Harriman, medic veterinar. Crescător de câini de rasă alsaciană şi labrador. Pensiune.*

O potecă îngustă ducea către o posibilă curte în spatele casei. Pretutindeni atârnau rufe la uscat, cămăşi, lenjerie şi cearşafuri, cele mai multe kaki. Mirosul de câine stăpânea în aer. Pe o cişmea ruginită spânzurau vreo duzină de lese. O fetiţă îl privi tristă cum îşi croia drum prin noroiul abundent spre uşă. Trase de cordonul clopoţelului şi aşteptă. Încercă din nou, iar fetiţa îi spuse:

— Nu merge. E stricat. E stricat de ani de zile.

— E cineva acasă? întrebă Smiley.

— Să văd, răspunse ea fără elan şi, după ce-l mai măsură o dată din priviri, dispăru după colţul casei.

Apoi Smiley auzi din casă un zgomot de paşi care se apropiau şi peste o clipă uşa se deschise.

— Bună ziua.

Avea păr roşcat şi mustaţă. Purta cămaşă kaki şi cravată kaki într-o nuanţă deschisă, pantaloni militari vechi şi jachetă de tweed cu nasturi de piele.

— Domnul Harriman?

— Maiorul Harriman, răspunse acesta sec. De fapt, bătrâne, nici nu contează. Cu ce te pot ajuta?

— Mă gândesc să cumpăr un alsacian, zise Smiley, un câine de pază.

— Sigur. Intră, te rog. Nevastă-mea e plecată. N-o băga în seamă pe puştoaică, e a vecinilor. Cască gura pe-aici, îi plac câinii.

Îl urmă pe Harriman în camera de zi şi se aşeză. Focul nu era aprins.

— De unde eşti? întrebă Harriman.

— Acum stau la Carne, iar tatăl meu locuieşte la Dorchester. E bătrân şi neliniştit şi vrea să-i găsesc un câine bun. Ziua o să aibă grijă de el un grădinar, să-i dea de mâncare, să-l plimbe şi ce-o mai trebui. Dar grădinarul nu stă acolo şi noaptea, iar pe bătrân îl apucă teama. De mai mult timp tot vreau să-i iau un câine - şi afacerea asta de la Carne mi-a adus aminte.

Harriman nu luă în seamă aluzia.

— Grădinarul e un om cumsecade?

— Foarte cumsecade.

— Atunci nu-ţi trebuie un câine deosebit. Ai nevoie de unul cuminte şi credincios. Dac-aş fi în locul dumitale, aş lua o căţea.

Avea palmele şi încheieturile palmelor maronii. Batista îi era vârâtă în manşetă. Smiley observă că ceasul îi era răsucit la încheietura mâinii, conform obiceiurilor obscure ale demimonde-ului din care părea să provină.

— Şi ce face un câine din ăsta? Atacă, sau ce?

— Depinde cum e dresat, bătrâne, depinde cum e dresat. Oricum, dă alarma, ăsta e principalul. Îi bagă pe toţi în sperieţi. Atârnă o plăcuţă cu „câine rău“, las-o să-i adulmece niţel pe comis-voiajori şi o să se ducă vestea. Nu mai prinzi picior de hoţ prin împrejurimi.

Ieşiră din nou în grădină şi Harriman îl conduse la un loc îngrădit, unde vreo şase pui de lupi alsacieni hămăiau furios la ei prin sârma gardului.

— Sunt nişte fiare tare simpatice, strigă el. Şi credincioşi până la sacrificiu. Nemaipomeniţi la vânătoare.

Deschise poarta şi în cele din urmă ieşi cu o căţeluşă dolofană, care îl muşca înverşunată de haină.

— Domnişoara asta ţi s-ar potrivi, zise el. La concurs n-o putem duce - e prea închisă la culoare.

Smiley se prefăcu a şovăi, îl lăsă pe Harriman să-l convingă şi în sfârşit consimţi. Se întoarseră în casă.

— Aş vrea să plătesc un avans, zise Smiley, şi să vin s-o iau peste vreo zece zile. E bine aşa?

Îi semnă lui Harriman un cec pentru cinci lire şi se aşezară, iar Harriman prinse a scotoci în birou după certificatele de vaccinări şi pedigriuri. Apoi Smiley spuse:

— Mare păcat că doamna Rode n-a avut un câine, nu-i aşa? Ar fi putut să-i salveze viaţa.

— A, păi a avut un câine, numai că a pus să-i facă de petrecanie chiar înainte de a fi ucisă, zise Harriman. Între noi fie vorba, afurisit de ciudată istorie. Era grozav de ataşată de animal. Nu era decât un maidanez aiurit, o corcitură de din toate, dar ea îl iubea. Şi într-o zi îl aduce la mine şi-mi spune o poveste, cum că l-ar fi muşcat pe poştaş şi să-l omor - cică ar fi fost periculos. Nici vorbă de aşa ceva. Nişte prieteni de-ai mei din Carne s-au interesat. Nu s-a plâns nimeni de nimic. Poştaşul simpatiza animalul. E o prostie să spui o asemenea minciună într-o comunitate mică. Obligatoriu se află.

— Şi atunci de ce Dumnezeu o fi spus-o?

Harriman făcu un gest care-l scoase din sărite pe Smiley, îşi plimbă arătătorul pe nas, apoi dădu câte un bobârnac foarte rapid în capetele absurdităţii aceleia de mustaţă. În acelaşi timp avea o expresie stânjenită, ca şi cum ar fi copiat gesturile ofiţerilor superiori şi s-ar fi temut să nu fie admonestat.

— Femeia asta era o pacoste, zise el tăios. Eu îmi dau seama când le văd. Am avut câteva în regiment, neveste-pacoste. Tipul năzuros. Nişte mironosiţe. Din alea de aranjează florile în biserică - evlavioase nevoie mare. După mine, asta era din tipul isteric, care-şi plânge de milă de-adevăratelea şi n-o opreşti cu una, cu două. Tot timpul sunt în căutare de chestii dramatice.

— Lumea o simpatiza?

Smiley îi oferi o ţigară.

— N-aş crede. Mulţumesc. Duminica se îmbrăca în negru, bănuiesc. Aşa fac toate. Ăstora care purtau negru, prin părţile mele le zicem „ciori“ - fecioarele de duminică. Majoritatea erau din alte culte. Nu ţineau de biserica anglicană - trebuie să spun că unele erau catolice… Sper că nu…

— Nu, deloc.

— Nu poţi să ştii dinainte. Eu nu-i înghit; n-am prejudecăţi, dar nu-mi plac catolicii - aşa zicea bătrânul meu.

— Îl cunoaşteţi pe bărbatul ei?

— Nu prea bine, amărâtul, nu aşa de bine.

Smiley se gândi că Harriman părea să aibă mult mai multă înţelegere pentru vii decât pentru morţi. Probabil că era ceva tipic pentru militari. El n-avea de unde să ştie.

— Am auzit că e la pământ. A fost un şoc groaznic - da’ aşa-i în viaţă, ca la război, nu? adăugă el şi Smiley încuviinţă din cap. El e o fire diametral opusă. Se trage dintr-o familie săracă, are calităţi de ofiţer şi o reputaţie neştirbită. Ăştia au magnet la femei.

Merseră pe potecă până la poartă. Smiley îşi luă rămas-bun şi promise să revină cam într-o săptămână, să-şi ia căţeluşa. Plecă, iar Harriman strigă după el:

— Ascultă, apropo…

Smiley se opri şi se răsuci spre el.

— O să plătesc eu cecul ăla şi-mi rămâi dator cu restul, ce zici?

— Sigur, zise Smiley. E foarte bine aşa.

Îşi continua drumul spre staţia de autobuz, meditând la ciudăţeniile modului de a gândi al militarilor.

*

Se întoarse cu acelaşi autobuz la Carne, cu acelaşi taxator care nu contenea să-şi înjure patronii, şi acelaşi şofer conduse întreaga distanţă în viteza a doua. Se dădu jos la gară şi o luă spre clădirea din cărămidă roşie a casei de rugăciuni. Deschise încet uşa în stil gotic, făcută din lemn de pin vopsit cu un strat gros de ocru, şi păşi înăuntru. O femeie în vârstă, încinsă cu un şorţ, lustruia candelabrul masiv de alamă care atârna deasupra coridorului central.

O rugă să-i spună unde-l putea găsi pe pastor. Ea îi arată uşa sacristiei. Luându-se după indicaţia tăcută, Smiley merse la uşă, bătu şi aşteptă. Un bărbat înalt, în veşmânt preoţesc, deschise uşa.

— Sunt din partea revistei *Christian Voice*, zise Smiley încet. Putem sta puţin de vorbă?

Domnul Cardew îl conduse prin intrarea laterală într-o grădină mică, săpată îngrijit, cu alei de un galben curat printre straturile goale. Soarele scânteia în aerul proaspăt. Era o zi rece, dar frumoasă. Traversară grădina şi intrară pe o păşune. Pământul era tare, cu toate că plouase cu o seară înainte, şi iarba abia răsărită. Porniră să se plimbe alături, stând de vorbă.

— Acestea sunt terenurile Lammas, proprietatea şcolii. Vara aici ţinem sărbătorile. E foarte la îndemână.

Cardew se dovedi a fi diferit faţă de cum şi-l imaginase Smiley, care nu prea avea încredere în feţele bisericeşti, într-un mod destul de copilăresc. Se aşteptase la un zbir de tip wesleyan, limbut, ameninţător şi retoric.

— Editoarea noastră, domnişoara Brimley, m-a trimis, începu el. Doamna Rode era abonată la revista noastră; familia ei a cumpărat-o de la primul număr. Era aproape ca un membru de familie. Am fi vrut să publicăm un necrolog referitor la munca ei în folosul bisericii.

— Înţeleg.

— Am reuşit să schimb câteva cuvinte cu soţul ei; voiam să scriem exact ce se cuvine.

— Şi ce v-a spus?

— Mi-a spus să vă întreb pe dumneavoastră despre munca ei - mai ales despre ce făcea pentru refugiaţi.

Îşi continuară plimbarea în tăcere câtva timp, apoi Cardew zise:

— Era originară de undeva din nord, de lângă Derby. Tatăl ei a fost pe vremuri un om avut prin părţile acelea, dar banii nu i-au denaturat caracterul.

— Ştiu.

— Îi cunoşteam familia de ani de zile. Îi vedeam când şi când. L-am întâlnit pe bătrân înainte de înmormântare.

— Ce-aş putea să scriu despre activitatea ei în slujba bisericii, despre influenţa ei asupra comunităţii protestante de aici? Pot să spun că era iubită de toată lumea?

— Mă tem, zise Cardew după o scurtă pauză, că mie nu-mi sună prea bine exprimarea asta, domnule Smiley. Niciun om nu e iubit de toată lumea, nici măcar după ce moare. Avea un puternic accent nordic.

— Atunci ce-aş putea scrie? insistă Smiley.

— Nu ştiu, răspunse Cardew calm. Şi când nu ştiu, de obicei tac. Dar, pentru că aveţi amabilitatea să-mi cereţi părerea, eu n-am întâlnit niciodată vreun înger şi nici Stella Rode nu făcea excepţie.

— Dar e adevărat că a fost una din organizatoarele de frunte în activitatea pentru refugiaţi?

— Da. Da, a fost.

— Şi i-a stimulat şi pe alţii să facă eforturi asemănătoare?

— Desigur. Muncea admirabil.

Mai făcură câţiva paşi în tăcere. Cărarea care traversa câmpul cobora, apoi făcea o cotitură şi urmărea un pârâu aproape ascuns de păienjenişul de tufe de grozamă şi păducel de pe ambele maluri. Dincolo de pârâu se înălţa un şir de ulmi falnici, iar în spatele lor se desenau contururile familiare de la Carne.

— Asta e tot ce doriţi să mă întrebaţi? zise Cardew deodată.

— Nu, răspunse Smiley. Editoarea noastră era foarte neliniştită din cauza unei scrisori pe care o primise de la doamna Rode chiar înainte să moară. Era un fel de… acuzaţie. Am comunicat chestiunea la poliţie. Domnişoara Brimley se simte într-un fel vinovată că n-a putut s-o ajute. Probabil că n-are niciun motiv, dar asta este. Aş vrea să fiu în măsură s-o conving că n-a existat nicio legătură între moartea Stellei Rode şi scrisoarea în cauză. Acesta ar fi un al doilea motiv al vizitei mele…

— Pe cine acuza scrisoarea?

— Pe soţul ei.

— Eu i-aş spune domnişoarei Brimley a dumneavoastră, rosti Cardew rar, cu o anumită emfază, că nu are nici cel mai

mic lucru să-şi reproşeze.

Capitolul 13

DRUMUL SPRE CASĂ

Era luni seara. Cam pe la aceeaşi oră la care Smiley se întorcea la hotel după întrevederea cu domnul Cardew, Tim Perkins, şeful clasei lui Fielding, îşi luă rămas-bun de la doamna Harlowe, care îi dădea lecţii de violoncel. Era o femeie cumsecade, chiar dacă stătea cam prost cu nervii, şi o durea faptul că vedea cât de neliniştit era băiatul. Era cel mai bun elev pe care i-l trimiseseră cei de la Carne şi îl simpatiza.

— Astăzi ai cântat deplorabil, Tim, îi spuse ea, în timp ce-şi lua rămas-bun de la el la uşă, absolut deplorabil. Ştiu, nu e nevoie să-mi spui, mai e doar un semestru, încă nu ai trei note maxime, trebuie să promovezi şi nu-ţi vezi capul de treabă. Dacă nu vrei, lunea viitoare nu ţinem lecţia - vino doar să mănânci nişte prăjituri şi să ascultăm discuri.

— Da, doamnă Harlowe.

Îşi strânse mapa cu note în cureaua de pe portbagajul bicicletei.

— Farul funcţionează, Tim?

— Da, doamnă Harlowe.

— Bun, să nu încerci să baţi recordul de viteză în seara asta, Tim. Ai timp destul până la ceaiul băieţilor. Fii atent că drumul e încă alunecos din cauza zăpezii.

Perkins nu răspunse. Împinse bicicleta pe aleea de pietriş şi porni spre poartă.

— N-ai uitat nimic, Tim?

— Mă iertaţi, doamnă Harlowe.

Se întoarse şi dădu mâna cu ea în prag. Profesoara insista întotdeauna asupra acestui lucru.

— Spune-mi, Tim, ce s-a întâmplat? Ai făcut vreo prostie? Mie poţi să-mi spui, nu-i aşa? Doar nu sunt de la şcoală.

Perkins şovăi, apoi spuse:

— E numai din cauza examenelor, doamnă Harlowe.

— Părinţii sunt bine, sănătoşi? Sunt probleme acasă?

— Nu, doamnă Harlowe; totul e în regulă.

Şovăi din nou, apoi zise:

— Noapte bună, doamnă Harlowe.

— Noapte bună.

Îl urmări cum închide poarta după el şi se îndepărtează pedalând pe drumul îngust. Avea să ajungă la Carne într-un sfert de oră; mai tot drumul era la vale.

*

De obicei îi plăcea drumul spre casă. Era partea cea mai plăcută a săptămânii. Dar astăzi era cu mintea în altă parte. Pedala rapid, ca de fiecare dată. Gardul viu aluneca pe fundalul cerului întunecat şi iepurii ţâşneau în lumina farului, dar în seara asta aproape că nici nu-i observă.

Va trebui să spună cuiva. Ar fi trebuit să-i povestească doamnei Harlowe: ce bine ar fi fost să-i fi spus! Ea ar fi ştiut ce să facă. Şi domnului Snow ar fi putut să-i spună, numai că nu-i mai corecta el lucrările la ştiinţe acum, ci Rode. Asta era buba, pe de o parte. Pe de altă parte, mai era şi Fielding.

Ar fi putut să-i spună lui True - da, cu ea o să vorbească, o să-i spună lui True. În seara asta, după vizita medicală, o să meargă la domnişoara Truebody şi o să-i spună adevărul. Tatăl lui n-avea să-l ierte, bineînţeles, în veci, pentru că asta însemna eşecul şi dezonoarea. Însemna că, la sfârşitul semestrului viitor, n-avea să mai meargă la Sandhurst[11], însemna o cheltuială suplimentară pe care nu şi-o puteau permite…

Aproape că ajunsese la panta cea mai abruptă. Gardul viu era întrerupt şi se vedea o privelişte minunată a castelului Sawley, profilat pe cerul nopţii, asemenea unui decor din *Macbeth*. Îi plăcea să joace teatru — şi-ar fi dorit tare mult ca directorul să-l lase să monteze piese la Carne.

Se aplecă în faţă peste ghidon şi acceleră ca să poată trece prin vadul pârâului de la poalele dealului. Aerul rece îi muşcă faţa şi preţ de o clipă aproape că uită… Brusc, apăsă

11 Sandhurst - colegiu militar de elită în sudul Angliei (n.tr.).

pe frână; bicicleta derapă violent sub el.

Se petrecea ceva rău: în faţa lui se vedea o lumină, o lumină orbitoare, şi o voce familiară îl striga insistent din întuneric.

Capitolul 14

AJUTĂ-ŢI APROAPELE

Comitetul Şcolar pentru Ajutorarea Refugiaţilor (preşedintă: Sarah, Contesă de Sawley), are un birou în Belgrave Square. Nu este clar dacă această amplasare într-o zonă luxoasă este menită să-i atragă pe cei bogaţi, să-i încurajeze pe exilaţi sau, dacă e să ne luăm după unele şuşoteli ireverenţioase, să-i ofere Contesei de Sawley un *pied-a-terre*[12] ieftin în West End, cartierul aristocraţiei londoneze. Activităţile de asistenţă pentru refugiaţi au fost transferate, cât se poate de convenabil, la sud de Tamisa, într-un cvartal ponosit din Kennington, din cele care constituie schizofrenia arhitectonică a Londrei. Cvartalul, denumit York Gardens, va fi cândva descoperit de lume şi şarmul lui se va pierde, dar, dacă mergi acolo acum, poţi vedea copii autentici jucând şotron pe stradă şi pe mamele lor cu papuci în picioare, bodogănindu-i din prag.

Domnişoara Brimley, zorită la treabă de telefonul lui Smiley din dimineaţa precedentă, avea darul, atât de rar, de a vorbi pe înţelesul tuturor copiilor şi descoperi fără nicio greutate casa dărăpănată şi fără niciun semn distinctiv, care servea Comitetului drept centru pentru strângerea donaţiilor. Sub privirile a şapte puşti sună şi rămase răbdătoare să aştepte. În cele din urmă auzi zgomotul paşilor coborând pe treptele nemochetate şi uşa fu deschisă de o fată uimitor de frumoasă. Preţ de o clipă, se priviră una pe alta cu simpatie.

— Mă scuzi că te deranjez, începu domnişoara Brimley, dar

---

12 Vilişoară (în franceză în original) (n.tr.).

o prietenă de-a mea de la ţară m-a rugat să mă interesez în legătură cu un pachet de haine trimis acum o zi-două. A făcut o greşeală destul de neplăcută.

— O, Doamne, ce groaznic, zise fata cu o intonaţie plăcută. Nu vreţi să intraţi? Îmi pare rău, e o dezordine cumplită, nu vă pot oferi un scaun, dar vă pot servi cu o cană de nes.

Domnişoara Brimley intră şi închise uşa hotărâtă în nasul celor şapte copii care se strecurau tiptil în urma ei. Peste tot în hol nu se vedeau decât pachete de toate felurile, unele ambalate în iută, cu etichete arătoase, altele în hârtie maro, rupte şi grosolane, unele în lăzi sau coşuri de rufe, geamantane vechi, şi chiar şi un cufăr antic, cu o etichetă galbenă pe care scria: „Impropriu pentru călătorii”.

Fata o conduse în sus pe scări, spre ceea ce era în mod evident biroul, o încăpere spaţioasă în care se găseau o masă de scânduri înţesată cu plicuri şi scrisori şi un scaun de bucătărie. O plită cu gaz trosnea într-un colţ şi un ceainic electric aburea melancolic lângă ea.

— Mă scuzaţi, zise fata când intrară în cameră, dar jos nu e niciun loc unde să vă primesc. Doar nu puteam sta de vorbă într-un picior, precum incaşii. Incaşii procedau aşa, nu? Sau cumva afganii? Cum aţi dat de noi?

— Am fost mai întâi la biroul din West End, şi acolo mi-au spus să vin aici să vorbesc cu dumneata. Cred că erau cam iritaţi. Apoi m-am bazat pe indicaţiile copiilor. Ei ştiu întotdeauna să-ţi arate drumul. Eşti domnişoara Dawney, nu-i aşa?

— Doamne fereşte, nu! Sunt un fel de zilieră; vin să dau o mână de ajutor. Jill Dawney s-a dus să se întâlnească cu cei de la vamă la Rotherhithe - se întoarce la ceai, dacă vreţi s-o vedeţi.

— Vai, nici gând, draga mea, nu te reţin decât două minute. O prietenă de-a mea care locuieşte la Carne („Dumnezeule! Ce impresionant!” exclamă fata), de fapt, mi-e verişoară mai de departe, dar e mai uşor să zici prietenă, nu? - a donat o rochie veche, gri, celor care adunau lucruri pentru refugiaţi miercurea trecută, şi acum e convinsă că şi-a uitat broşa prinsă pe corset. După mine, nici vorbă să fie

aşa - e o tipă înfiorător de împrăştiată - dar m-a sunat ieri dimineaţă, tulburată de nu mai ştia de ea, şi m-a pus să-i promit că vin aici imediat să întreb. Din păcate, n-am putut veni ieri - sunt ocupată cu revista mea din zori şi până seara. Dar şi voi sunteţi un pic întârziaţi, din câte îmi dau seama, aşa că sper că nu e prea târziu.

— Sigur că nu! Suntem în urmă de nici nu ştim cum să ne descurcăm. Toate lucrurile pe care le-aţi văzut jos aşteaptă să fie despachetate şi sortate. Ne vin de la reprezentanţii voluntari de la fiecare şcoală - uneori elevi, alteori profesori, iar ei le pun pe toate la grămadă şi le trimit în colete uriaşe, cu trenul sau prin poştă, de obicei cu trenul. Le sortăm aici înainte să le trimitem în străinătate.

— Aşa am înţeles şi eu de la Jane. De îndată ce şi-a dat seama ce greşeală a făcut, s-a dus glonţ la femeia care se ocupă cu adunatul şi expediatul, dar bineînţeles că era prea târziu. Pachetul plecase.

— Ce nebunie... Ştiţi când a fost expediat coletul?

— Da. Vineri dimineaţa.

— De la Carne? Cu trenul sau prin poştă?

Domnişoara Brimley se temuse că o va întreba asta, dar răspunse instinctiv:

— Cred că prin poştă.

Trecând pe lângă domnişoara Brimley, fata începu să scotocească prin maldărul de hârtii de pe masă şi în sfârşit scoase la iveală un caiet cu scoarţe tari, cu o etichetă pe care scria „Registru”. Îl deschise la întâmplare şi îl răsfoi înainte şi înapoi, umezindu-şi din când în când vârful degetului, cu un aer istovit.

— Nu putea să ajungă decât cel mai devreme ieri, spuse ea. În mod sigur încă nu l-am deschis. Sinceră să fiu, nu ştiu cum o să le dăm vreodată de capăt, iar acum că vine Paştele o să fie din ce în ce mai rău. Colac peste pupăză, jumătate din lucruri putrezesc în magaziile vămii - aha, am găsit!

Împinse registrul spre domnişoara Brimley, arătându-i cu degetul subţire o notă scrisă cu creionul în coloana din centru: „Carne, pachet poştal, 27 lb[13]“.

---

13 O libra pound - 0,45 kilograme (n.tr.)

— Te rog din suflet, te superi dacă aruncăm o privire înăuntru?

Coborâră scările în hol.

— Nu vă speriaţi, nu e chiar atât de rău pe cât pare, spuse fata peste umăr. Tot ce s-a primit luni e mai aproape de uşă.

— Cum ştiţi de unde vin dacă nu puteţi descifra ştampila poştei? întrebă domnişoara Brimley, în timp ce fata se apuca să cotrobăie prin colete.

— Noi scoatem cataloage ale voluntarilor, cu etichete tipărite de noi. Etichetele au câte un număr pentru fiecare voluntar. În alte cazuri îi rugăm să scrie pur şi simplu numele şcolii, cu litere mari, în exterior. Vă daţi seama, dacă s-ar acoperi literele, n-am mai scoate-o la capăt. Când primim un pachet, nu ne rămâne decât să trimitem înapoi o confirmare de primire pentru un pachet în greutate de atâta, primit la data cutare, le mulţumim şi gata. Cei care nu activează ca voluntari nu-şi trimit pachetele la adresa de aici, ci în Belgrave Square, adresa publicată.

— Şi funcţionează sistemul ăsta?

— Nu, răspunse fata, nu funcţionează. Voluntarii fie că uită să folosească etichetele noastre, fie că le termină şi nu se mai deranjează să ne anunţe. După zece zile ne sună cu o falcă-n cer şi una-n pământ că n-au primit confirmarea. Voluntarii se mai schimbă şi nu ne comunică; şi nici nu le transmit celor noi instrucţiunile de împachetare şi etichetare. Uneori, băieţii fac ei lucrurile astea în mod spontan, dar nimeni nu-i învaţă cum. Pe Lady Sarah o apucă pandaliile dacă apare vreun pachet la biroul central - toate trebuiesc trimise aici, redistribuite şi inventariate.

— Am înţeles.

Domnişoara Brimley privi îngrijorată cum fata scormonea printre bagaje şi continua să sporovăiască.

— Ziceaţi că prietena dumneavoastră chiar predă la Carne? Trebuie să fie o persoană colosală. Mă întreb cum arată prinţul; în fotografii pare destul de drăgălaş. Vărul meu a făcut şcoala la Carne - tipul e un prostănac în toată regula. Ştiţi ce mi-a spus? în timpul săptămânii când se desfăşoară cursele de cai de la Ascot, toţi… Aha! Uite-l!

Fata se ridică, ţinând în braţe un pachet mare, pătrăţos, şi-l duse la o masă aflată în umbra scării. Domnişoara Brimley se uită curioasă la eticheta tipărită, stând lângă fată şi aşteptând-o să dezlege sfoara solidă. În colţul din stânga sus era imprimat simbolul pe care Comitetul îl alocase în mod evident pentru Carne: C4. După cifra 4, cineva scrisese cu pixul litera B.

— Ce înseamnă B? întrebă domnişoara Brimley.

— A, ăsta-i aranjamentul pe plan local la Carne. Reprezentanta voluntară de acolo e domnişoara D'Arcy, dar la ei au mers atât de bine lucrurile, încât şi-a cooptat o prietenă care s-o ajute cu expedierile. Când trimitem confirmarea, menţionăm întotdeauna dacă a venit de la A sau de la B. Nu ştiu cine-i B, dar trebuie să fie o femeie cu un zel deosebit.

Domnişoara Brimley se abţinu să întrebe câte din pachetele sosite de la Carne fuseseră făcute de domnişoara D'Arcy şi câte de ajutorul ei anonim.

Fata scoase sfoara şi răsturnă coletul ca să-l poată desface. Atunci domnişoara Brimley remarcă o pată vagă, maronie, nu mai mare decât o monedă de un şiling, pe marginea hârtiei de împachetat care se petrecea peste cealaltă. Judecata ei metodică îi dictă să caute o altă explicaţie decât cea care părea evidentă la prima vedere. Fata continuă să despacheteze şi zise brusc:

— Spuneţi-mi, nu-i aşa că la Carne s-a petrecut crima aia oribilă — soţia unui profesor ucisă de o ţigancă? Este de-a dreptul înspăimântător, nu-i aşa, câte lucruri din astea se întâmplă? Hm! Trebuia să m-aştept, remarcă ea, întrerapându-se brusc.

Scoase hârtia exterioară şi era pe cale să desfacă legătura dinăuntru, când atenţia îi fu în mod evident atrasă de descoperirea pachetului din interior.

— Ce-i? întrebă iute domnişoara Brimley.

Fata râse.

— Nimic, doar ambalajul, zise ea. C4B-urile sunt de obicei foarte îngrijite - cele mai ordonate pe care le primim. Ăsta-i cu totul altfel. Categoric nu e făcut de aceeaşi persoană. În

mod sigur a înlocuit-o cineva. Mi-am dat seama chiar din felul în care arăta pe dinafară.

— Cum poţi fi atât de sigură?

— A, e la fel ca scrisul de mână al cuiva. Se cunoaşte.

Râse din nou şi, fără alte comentarii, îndepărtă şi ultimul strat de ambalaj.

— Aţi spus o rochie gri, da? Ia să vedem.

Începu să ia câte o haină de deasupra, cu amândouă mâinile, punându-le pe rând într-o parte şi în alta. Ajunsese aproape la jumătatea teancului, când exclamă:

— Ei, asta-i culmea! Cred că au luat-o razna de tot!

Scoase din grămada de haine puţin purtate o pelerină de plastic transparentă, o pereche de mănuşi de piele foarte vechi şi o pereche de galoşi de cauciuc.

*

Domnişoara Brimley se ţinu strâns de marginea mesei. Palmele îi pulsau violent.

— Ia uite, o pelerină. Şi mai e şi umedă, adăugă fata dezgustată şi aruncă obiectele ofensatoare pe podea, lângă masă.

Domnişoara Brimley văzu în faţa ochilor numai scrisoarea lui Smiley: „Cine a omorit-o trebuie să fi fost scăldat în sânge din cap până-n picioare”. Da, şi cine a omorit-o purta pelerină de plastic cu glugă, galoşi de cauciuc şi mănuşile alea vechi de piele cu pete maronii. Ucigaşul Stellei nu dăduse întâmplător peste ea în noaptea aceea, ci premeditase crima cu mult timp înainte, aşteptase ocazia. Da, îşi zise domnişoara Brimley, aşteptase nopţile lungi.

Fata îi spuse:

— Mă tem că n-o găsesc aici.

— Nu, drăguţo, îi răspunse domnişoara Brimley, văd că nu este. Îţi mulţumesc. Ai fost foarte amabilă.

Vocea îi ezită un moment, apoi reuşi să rostească:

— Draga mea, cred că trebuie să laşi pachetul exact aşa cum este acum, ambalajul şi toate celelalte. S-a întâmplat ceva cumplit şi poliţia o să vrea să… cerceteze şi să vadă pachetul… Trebuie să mă crezi, draga mea - lucrurile nu sunt ce par a fi la prima vedere…

Abia după aceste cuvinte reuşi să evadeze în spaţiul deschis din York Gardens şi în inocenţa cu ochi mari a copiilor care aşteptau.

*

Merse la o cabină telefonică. Sună la Sawley Arms şi o rugă pe o recepţioneră sictirită să-i facă legătura cu domnul Smiley. Urmă o tăcere absolută, până când telefonista de la interurbane îi ceru să mai introducă trei şilingi şi şase pence. Domnişoara Brimley replică tăios că, pentru cât plătise până atunci, nu beneficiase decât de o tăcere de trei minute; urmă sunetul inconfundabil al telefonistei care îşi sugea măselele, şi apoi, pe neaşteptate, vocea lui George Smiley.

— George, sunt Brim. O pelerină de plastic, o glugă, galoşi de cauciuc şi nişte mănuşi de piele care arată a fi pătate de sânge. Şi hârtia de ambalaj pare să fi fost mânjită pe alocuri.

Pauză.

— E ceva scris de mână pe pachet?

— Nimic. Organizatorii de la ajutoare le trimit etichete tipărite.

— Unde sunt acum lucrurile? Le-ai luat?

— Nu. I-am spus fetei să nu se atingă de nimic. O oră-două nu se întâmplă nimic… George, mai eşti acolo?

— Da.

— Cine a făcut-o? Soţul?

— Nu ştiu. Pur şi simplu nu ştiu.

— Vrei să fac ceva - vreau să spun, în legătură cu hainele? Să-l sun pe Sparrow?

— Nu. Mă duc imediat la Ribgy. La revedere, Brim. Îţi mulţumesc că m-ai sunat.

*

Puse receptorul la loc. I se părea că vocea lui Smiley sunase straniu. Uneori parcă pierdea contactul cu realitatea. Ca şi cum ar fi fost deconectat.

O luă spre nord-vest, spre Embankment. Trecuse de mult de zece - era prima dată când întârzia, după foarte mult timp. Ar fi fost bine să ia un taxi. Fiind însă o persoană cumpătată, luă autobuzul.

Ailsa Brimley nu se pierdea cu firea în împrejurări critice,

fiind dotată cu o judecată riguroasă, neobişnuită nici la bărbaţi, şi cu atât mai puţin la o femeie. Cu cât lucrurile erau mai presante, cu atât ea era mai calmă. John Landsbury remarcase lucrul acesta: „Brim, ai o rezistenţă de fier la tot ce înseamnă tensiune nervoasă; ai un dar de a nesocoti stresul cum puţini au. Ştiu o mulţime de oameni care te-ar plăti regeşte numai ca să le spui în fiecare zi că lucrurile importante sunt rareori şi urgente. Urgent înseamnă efemer, iar efemer este egal cu lipsit de importanţă."

Coborî din autobuz, punând cu grijă biletul în coşul de hârtii. Stând în lumina caldă a soarelui, zări panourile de afişaj care anunţau că apăruse prima ediţie a ziarelor de seară. Dacă n-ar fi fost soare, poate că nici nu s-ar fi uitat, dar lumina o orbise şi o făcu să privească în jos. Şi aşa văzu totul şi citi literele negre şi groase de pe foile tipărite şi încă umede, cu titlul mustind de isteria preambalată, tipică pentru Fleet Street[14]: „Băiatul dispărut din Carne a fost căutat până în zori".

Capitolul 15

DRUMUL PÂNĂ LA FIELDING

Smiley puse receptorul în furcă şi grăbi pasul pe lângă recepţie, spre uşa din faţă. Trebuia să meargă urgent la Rigby. Tocmai când dădea să iasă din hotel, se auzi strigat pe nume. Întorcându-se, îl văzu pe vechiul lui inamic, portarul de noapte, înfruntând lumina zilei şi chemându-l precum Caron[15], cu mâna lui cenuşie.

— V-au căutat de la poliţie, îi aruncă el, cu o satisfacţie nedisimulată. Domnul Rigby vrea să vă vadă, inspectorul. Trebuie să mergeţi acolo imediat. Imediat, înţelegeţi?

---

14 Fleet Street - stradă din Londra unde se află sediul celor mai multe ziare (n.tr.).

15 Caron - în mitologia greacă, barcagiul care-i trecea pe morţi peste râul Stix (n.tr.).

— Acolo mă şi duceam, răspunse Smiley iritat şi, pe când împingea uşile batante, îl auzi pe bătrân cum repeta:

— Imediat, aveţi grijă. Vă aşteaptă.

*

Croindu-şi drum pe străzile din Carne, Smiley reflectă, pentru a suta oară poate, asupra motivaţiilor cu desăvârşire obscure pentru care oamenii acţionează într-un fel sau altul, în lumea aceasta nu exista adevăr absolut. Nu exista niciun reper fix, constant, nici măcar în logica cea mai pură, sau în misticismul cel mai abscons; cu atât mai puţin în motivele care îi împing pe oameni să acţioneze cu violenţă.

Simţise oare criminalul, acum atât de aproape de a fi descoperit, satisfacţie în urzirea meticuloasă a planurilor sale? Căci se dovedea acum limpede: crima fusese plănuită până la cel mai mic detaliu; până şi faptul că arma fusese zvârlită departe de locul unde fusese folosită era intenţionat. Era o crimă cu indicii menite să conducă la piste false, o crimă plănuită să pară spontană, o crimă comisă pentru furtul unui şirag de mărgele. Şi astfel se rezolva enigma urmelor de paşi: după ce pusese galoşii în pachet, ucigaşul străbătuse cărarea până la poartă, iar urmele sale fuseseră acoperite de urmele celor care călcaseră în sus şi în jos după aceea.

Rigby arăta extenuat.

— Bănuiesc că aţi auzit noutăţile.

— Ce noutăţi?

— Despre băiatul din clasa lui Fielding, care a dispărut de aseară.

— Nu.

Smiley simţi brusc un gol în stomac.

— Nu, n-am auzit nimic.

— Doamne, am crezut că ştiţi! Aseară la opt şi jumătate ne-a sunat Fielding aici. Perkins, şeful clasei lui, nu s-a mai întors de la profesoara de muzică, doamna Harlowe, care locuieşte la Longemede. Am dat alarma şi am început să-l căutăm. S-a trimis o maşină de patrulă pe drumul pe care ar fi trebuit să vină - ştiţi, era cu bicicleta. La început n-au găsit nimic, dar, când s-au întors, şoferul a oprit maşina la poalele

dealului Longemede, chiar unde este pârâiaşul. I-a dat prin gând că flăcăul ar fi putut să-şi ia elan din vârful dealului ca să sară peste pârâu şi a căzut pe povârniş. L-au găsit, răsturnat pe jumătate în şanţ, cu bicicleta alături. Mort.

— O, Doamne, Dumnezeule.

— Deocamdată n-am înştiinţat presa. Părinţii băiatului sunt în Singapore. Tatăl lui e ofiţer. Fielding le-a trimis o telegramă. Am comunicat şi la Ministerul de Război.

Tăcură un moment, apoi Smiley întrebă:

— Cum s-a întâmplat?

— Am închis şoseaua şi am încercat să reconstituim accidentul. Şi acum am acolo un detectiv care cercetează. Problema e că n-am putut face mare lucra până dimineaţa. În plus, oamenii au călcat peste tot prin jur şi n-au nicio vină pentru asta. Se pare că a căzut la marginea dealului şi s-a lovit cu capul de o piatră, la tâmpla dreaptă.

— Cum a reacţionat Fielding?

— Era zguduit. Absolut zguduit. Nu m-aş fi aşteptat, sincer să fiu. Pur şi simplu aveai impresia că… îşi pierduse minţile. Trebuiau făcute o mulţime de lucruri - de telegrafiat părinţilor, de luat legătura cu unchiul băiatului la Windsor şi câte altele. Dar el le-a lăsat pe toate în seama domnişoarei Truebody, menajera lui. Dacă n-ar fi fost ea, nu ştiu cum s-ar fi descurcat. Am stat cu el vreo jumătate de oră şi apoi a clacat de tot şi ne-a cerat să-l lăsăm singur.

— Cum adică a clacat? întrebă Smiley repezit.

— A început să plângă. Îi curgeau lacrimile ca unui copil, spuse Rigby fără intonaţie. Nu l-aş fi crezut vreodată în stare de aşa ceva.

Smiley îi oferi o ţigară lui Rigby şi îşi aprinse şi el una.

— Presupun, se aventurează el, că a fost un accident?

— Presupun, răspunse Rigby rigid.

— Poate că, zise Smiley, înainte de a continua, e mai bine să vă pun la curent cu noutăţile mele. Când aţi sunat, tocmai veneam eu la dumneavoastră. Am veşti de la domnişoara Brimley.

Şi, în stilul lui limpede şi oarecum oficial, îi relată tot ce-i povestise Ailsa Brimley, ca şi motivul care-i trezise lui

curiozitatea în legătură cu conţinutul pachetului.

*

Smiley aşteptă, în vreme ce Rigby telefona la Londra. Aproape mecanic, Rigby dădu indicaţii despre ce dorea să se întreprindă: pachetul şi conţinutul lui trebuiau ridicate şi înaintate imediat la laborator pentru cercetări, suprafeţele trebuiau examinate pentru a se preleva amprentele. Urma să meargă el însuşi la Londra cu mostre din scrisul de mână al unui băiat şi o lucrare de control; dorea copia unui expert grafolog. Nu, va veni cu trenul de 4:25 de la Carne, care ajungea la Waterloo la 8:05. Puteau trimite o maşină la gară să-l ia? Urmă o tăcere, apoi Rigby spuse morocănos: „Bine, o să iau un afurisit de taxi”, şi trânti telefonul. Îl privi furios pe Smiley o clipă, apoi rânji, se trase de lobul urechii şi zise:

— Mă scuzaţi, domnule, mi-am cam ieşit din pepeni.

Arătă cu o mişcare a capului peretele opus şi adaugă:

— Cred că lupt pe prea multe fronturi odată. Va trebui să-i spun şefului de pachetul ăla, dar acum e plecat la trageri - e doar un exerciţiu, s-a dus cu vreo doi amici, nu stă mult - nici nu i-am povestit despre prezenţa dumneavoastră la Carne, ca să fiu sincer, şi, dacă nu vă supăraţi…

— Bineînţeles, îl întrerupse Smiley repede. E mult mai simplu dacă nu mă băgaţi şi pe mine în toată istoria asta.

— O să-i spun că a fost un interogatoriu de rutină. Mai târziu va trebui să pomenim şi de domnişoara Brimley… dar n-are rost să turnăm gaz peste foc, nu-i aşa?

— Aşa e.

— Bănuiesc că va trebui să-i dau drumul lui Janie… A avut dreptate, după cât se pare. Aripi de argint în lumina lunii.

— Eu n-aş face asta - nu, Rigby, eu nu i-aş da drumul, zise Smiley cu o vehemenţă neobişnuită. Ţine-o cât poţi mai mult. Să nu se mai întâmple alt accident, pentru numele lui Dumnezeu. Am avut destule.

— Deci nu credeţi că moartea lui Perkins a fost un accident?

— Dumnezeule mare, nu, strigă brusc Smiley, şi nici dumneata nu poţi să crezi aşa ceva.

— Am pus un detectiv să se ocupe de asta, răspunse Rigby

rece. Eu nu pot să preiau cazul ăsta. Va fi nevoie de mine pentru cazul Rode. Acum şeful va fi nevoit să cheme Scotland-Yardul; pot să vă asigur că asta o să ne coste scump. El credea că rezultatul de până acum este în afara oricăror bănuieli şi că nu mai urmează decât felicitările.

— Şi între timp?

— Între timp, domnule, am să fac tot ce-mi stă în putinţă ca să aflu cine a ucis-o pe Stella Rode.

— Dacă, rosti Smiley rar, dacă găsiţi amprente pe pelerina aia, lucru de care mă îndoiesc, aveţi ceva… pe plan local… cu care să le confruntaţi?

— Avem amprentele lui Rode, desigur, şi pe ale lui Janie.

— Dar nu şi pe ale lui Fielding, nu?

Rigby ezită.

— De fapt, le avem şi pe ale lui, zise el în cele din urmă. De mult de tot. Fără să fi fost vorba de o situaţie asemănătoare.

— Da, a fost în timpul războiului, zise Smiley. Fratele lui mi-a povestit. Undeva în nord. Cazul a fost muşamalizat, nu?

Rigby încuviinţă cu o mişcare a capului.

— Din câte am auzit, numai familia D’Arcy era la curent cu cele întâmplate; şi, bineînţeles, directorul. S-a petrecut în timpul vacanţei - un băiat de la aviaţie. Şeful l-a ajutat foarte mult…

Smiley dădu mâna cu Rigby şi coborî scara de lemn. Remarcă din nou izul de clădire oficială, de palux şi săpun fenic, asemănător cu mirosul din locuinţa lui Fielding.

*

Se întoarse pe jos şi fără grabă la Sawley Arms. Numai că, la răscrucea unde trebuia să o ia la stânga către hotel, şovăi, apoi păru că se răzgândeşte. Încet, aproape împotriva propriei voinţe, traversă către Abbey Close şi o luă de-a lungul lizierei sudice, în direcţia casei lui Fielding. Avea o expresie îngrijorată, aproape speriată.

Capitolul 16

MELOMANUL

Domnişoara Truebody deschise uşa. Pleoapele îi erau roşietice, de parcă ar fi plâns.

— Aş putea cumva să-l văd pe domnul Fielding? Să-mi iau rămas-bun?

Ea şovăi.

— Domnul Fielding este foarte îndurerat. Nu cred că vrea să primească pe nimeni.

Intră după ea în hol şi o urmări cu privirea până ajunse la uşa biroului. Ciocăni, îşi înclină capul, apoi răsuci uşor clanţa şi intră. Zăbovi mult timp înăuntru.

— Vine şi dânsul imediat, zise ea când ieşi, fără să-l privească pe Smiley. Să vă iau paltonul?

Aşteptă în timp ce el se muncea să îşi scoată haina grea, apoi i-o luă şi o atârnă lângă scaunul tip Van Gogh. Rămaseră amândoi în tăcere, privind spre intrarea în birou.

Fielding apăru brusc în uşa întredeschisă, nebărbierit, în cămaşă şi vestă.

— Pentru numele lui Dumnezeu, rosti el cu greutate. Ce vrei?

— Am vrut doar să-mi iau rămas-bun, Fielding, şi să-mi exprim condoleanţele.

Fielding îl privi intens un moment; se sprijinea cu toată greutatea de cadrul uşii.

— Foarte bine, rămas-bun. Îţi mulţumesc că ai venit.

Flutură vag mâna în semn de la revedere.

— Puteai să nu te deranjezi, nu crezi? adăugă el grosolan. Puteai să-mi fi trimis câteva rânduri, nu?

— Da, aş fi putut, mi s-a părut însă atât de tragic, când era atât de aproape de reuşită.

— Ce vrei să spui? Ce dracu’ vrea să însemne asta?

— Mă refer la învăţătură… la progresele pe care le făcea. Simon Snow tocmai îmi povestise. De-a dreptul uimitor ce rezultate obţinuse Rode de la el.

Urmă o tăcere îndelungată, apoi Fielding rosti:

— La revedere, Smiley. Mulţumesc că ai venit.

Era pe cale să se întoarcă în birou, când Smiley spuse:

— N-ai pentru ce, a fost dorinţa mea. Îmi imaginez că şi bietul Rode era satisfăcut de rezultatele acelea la examene. Adică, pentru Perkins era o chestiune de viaţă şi de moarte să ia examenul ăla, nu? Dacă n-ar fi trecut la ştiinţe, n-ar fi promovat în semestrul următor. Cred că ar fi putut fi şi exmatriculat, din cauza vârstei, chiar dacă era şef de clasă; şi atunci n-ar mai fi putut să intre în armată. Sărmanul Perkins, avea o mulţime de lucruri pentru care trebuia să-i fie recunoscător lui Rode, nu? Şi sunt convins că şi dumitale, Fielding. Cred că l-aţi ajutat enorm… amândoi, dumneata şi Rode; Rode şi Fielding. Ar trebui să afle şi părinţii lui. Sunt cam strâmtoraţi, după câte am auzit; tatăl e ofiţer în Singapore, nu? Să-ţi ţii băiatul la Carne nu e uşor lucru. Îl va consola să afle că s-au făcut atâtea pentru el, nu crezi, Fielding?

Smiley era foarte palid.

— Bănuiesc că eşti la curent cu ultimele noutăţi, continuă el. Despre ţiganca aia nenorocită care a omorât-o pe Stella Rode. S-a hotărât că poate fi pusă sub acuzaţie. Cred că au s-o spânzure. Asta va fi a treia moarte, nu? Ştii, să-ţi spun o chestie ciudată - dar să rămână între noi, Fielding. Eu nu cred că ea e făptaşa. Ce zici? Eu sunt sigur că nu ea e făptaşa.

Nu-l privi pe Fielding. Îşi încleştase mâinile mici la spate şi stătea cu umerii gârboviţi şi capul înclinat într-o parte, ca şi cum ar fi aşteptat un răspuns.

Pe Fielding cuvintele lui Smiley părură să-l izbească dureros în moalele capului, ca un ciocan. Clătină încet din cap.

— Nu, spuse el, nu, Carne i-a omorât. Carne. Numai aici se putea întâmplă aşa ceva. Astea sunt regulile jocului: jocul exclusivismului. Dezbină şi stăpâneşte!

Îl privi pe Smiley drept în faţă şi strigă:

— Acum pleacă naibii odată! Ai obţinut ce-ai dorit, nu? Poţi să mă ţintuieşti acum, nu?

Şi apoi, spre marea neplăcere a lui Smiley, începu să suspine cu convulsii nestăpânite, ţinându-şi mâna la frunte.

Arăta deodată grotesc, stăvilindu-şi lacrimile năvalnice cu o mână albă ca varul, cu picioarele împiedicate ca două paranteze. Cu blândeţe, Smiley îl convinse să se întoarcă în birou şi-l aşeză domol în faţa focului stins. Apoi începu să-i vorbească liniştit şi compătimitor.

— Dacă ceea ce cred eu este adevărat, atunci nu avem prea mult timp, începu el. Aş vrea să-mi povesteşti despre Tim Perkins - despre examen.

Fielding dădu din cap în semn de acceptare.

— Ar fi picat, nu-i aşa? Ar fi picat şi n-ar mai fi promovat; ar fi trebuit să plece.

Fielding rămase tăcut.

— După examen, continuă Smiley, în ziua aceea, Rode i-a dat mapa cu lucrări s-o aducă aici; Rode era de serviciu la biserică în săptămâna respectivă şi nu se ducea acasă după masa de seară, dar voia să corecteze lucrările în noaptea aceea, după ce lua masa cu dumneata.

Fielding îşi ridică faţa din palme şi se lăsă pe spate în scaun, cu capul lui mare dat înapoi, cu ochii închişi. Smiley continuă:

— Perkins a ajuns acasă şi în seara aceea ţi-a dat mapa dumitale, aşa cum îi spusese Rode, ca să fie în siguranţă. La urma urmelor, Perkins era şeful clasei, un băiat cu simţul răspunderii… Ţi-a dat dumitale mapa şi dumneata l-ai întrebat ce făcuse la examen.

— Plângea, zise Fielding deodată. Plângea cum plâng numai copiii.

— Şi după ce a cedat ţi-a spus că a copiat? Că a căutat răspunsurile şi le-a copiat în lucrarea lui.. Aşa s-a întâmplat? Şi, după ce Stella Rode a fost ucisă, şi-a adus aminte ce mai văzuse în mapă?

Fielding ţâşni în picioare.

— Nu! Nu înţelegi? Tim n-ar fi comis o înşelăciune nici dacă i-ar fi fost viaţa în joc! Ăsta-i esenţialul, asta-i blestemata de ironie, strigă el. El n-a copiat. Eu am copiat pentru el.

— Dar n-aveai cum! Nu puteai să-i copiezi scrisul!

— Scria cu pixul. Erau numai formule şi scheme. După ce

a plecat şi m-a lăsat singur cu mapa, m-am uitat în lucrarea lui. N-ar fi avut nicio şansă - răspunsese numai la două întrebări din şapte. Aşa că m-am apucat şi am copiat pentru el. Le-am transcris din manualul de ştiinţe cu un pix cu mină albastră, din cele pe care le folosim toţi. Se vând la Abbot's. I-am imitat scrisul cât de bine am putut. N-a fost nevoie decât de trei rânduri de cifre. Restul erau scheme.

— Atunci dumneata ai deschis mapa? Dumneata ai văzut…

— Da. Eu, nu Tim! El n-ar fi copiat pentru nimic în lume! Dar Tim a plătit pentru asta, pricepi? Când au fost comunicate notele. Tim probabil că şi-a dat seama că ceva nu era în regulă. La urma urmelor, el nu încercase să răspundă decât la două întrebări din şapte şi cu toate astea obţinuse 61 de puncte. Dar nu ştia nimic altceva, nimic!

Mult timp niciunul nu scoase vreun cuvânt. Fielding stătea în picioare lângă Smiley, jubilând de uşurarea de a-şi fi împărtăşit cuiva secretul, iar Smiley privea în gol dincolo de el, cu trăsăturile feţei tensionate din cauza concentrării.

— Şi bineînţeles, zise el în cele din urmă, când Stella a fost ucisă, dumneata ai ştiut cine a făcut-o.

— Da, răspunse Fielding. Am ştiut că Rode a omorât-o.

*

Fielding îşi turnă un coniac şi-i dădu unul şi lui Smiley. Părea că îşi recâştigase stăpânirea de sine. Se aşeză şi câtva timp îl privi gânditor pe Smiley.

— N-am niciun ban, spuse el în cele din urmă. Nimic. Nu ştie nimeni în afară de director. A, ştiu toţi că sunt mai mult sau mai puţin falit, dar n-au idee în ce măsură. Cândva, demult, m-am comportat ca un dobitoc. Am întrat într-o belea. Era în timpul războiului, când era imposibil să angajezi profesori. Aveam o clasă de băieţi şi conduceam practic şcoala - D'Arcy şi cu mine. Noi o conduceam împreună, iar directorul ne dirija pe noi. Apoi am făcut o tâmpenie. Eram în vacanţă. Eram în nord în perioada aceea, ţineam o serie de conferinţe la un centru de instrucţie al RAF. Şi am călcat pe bec. Rău de tot. M-au arestat. Şi atunci a venit D'Arcy, îmbrăcat în paltonul lui demodat, şi mi-a comunicat condiţiile directorului: întoarce-te la Carne,

prietene, şi o să trecem totul sub tăcere. Vezi-ţi în continuare de clasa ta şi împărtăşeşte-le copiilor din înţelepciunea ta. Nu s-a făcut nimic public pe tema asta. Ştim că nu se va mai întâmplă, prietene, şi ducem o lipsă teribilă de profesori. Vino înapoi ca suplinitor. Aşa am făcut, iar de atunci tot aşa sunt şi în fiecare decembrie mă duc la scumpul de D'Arcy şi mă ploconesc ca să-mi reînnoiască contractul. Şi, se înţelege de la sine, nu va urma nicio pensie. Va trebui să dau lecţii în cadrul unei firme de meditatori. În Somerset am dat de una care mă primeşte. Joi mă întâlnesc cu directorul lor la Londra. E un soi de azil de maziliţi pentru foştii profesori universitari. Directorului a trebuit să-i spun, pentru că mi-a dat referinţe.

— De asta n-ai putut spune nimănui? Din cauza lui Perkins?

— Într-un fel, da. Adică, ar fi trebuit să le spun tot felul de amănunte. Am făcut-o pentru Tim. Şefii n-ar fi agreat... afecţiunea asta necumpătată... Face o impresie proastă, nu-i aşa? Dar nu era vorba de *acel* fel de afecţiune, Smiley, nici vorbă. Dumneata nu l-ai auzit niciodată cântând la violoncel. Nu că ar fi fost un interpret excepţional, dar avea momente când cânta extrem de frumos, cu un soi de simplitate plină de zel, un sunet pe care nu-l pot descrie în cuvinte. Era un băiat timid şi când cânta bine devenea surprinzător. Ar fi trebuit să-l asculţi.

— Dar nu aveai intenţia să-l târăşti şi pe el în povestea asta. Dacă ai fi spus la poliţie ce-ai văzut, l-ai fi implicat şi pe Tim?

Fielding confirmă cu o mişcare a capului.

— Nu iubeam altceva în Carne.

— Era vorba de iubire? întrebă Smiley

— Pentru numele lui Dumnezeu, rosti Fielding cu o voce pierită, de ce nu?

*

— Părinţii lui voiau ca el să meargă la Sandhurst; eu nu eram de acord. M-am gândit că, dacă l-aş fi putut ţine aici încă un semestru sau două, aş fi reuşit să-i obţin o bursă pentru studii muzicale. Din cauza asta l-am făcut şeful clasei:

voiam ca părinţii lui, crezând că merge bine cu şcoala, să-l mai ţină.

Făcu o pauză.

— Era un şef de clasă lamentabil, adăugă el.

— Şi ce anume era în servietă, întrebă Smiley, când ai deschis-o în seara aceea ca să te uiţi la lucrarea lui Tim?

— O foaie de plastic transparent… ar fi putut fi o chestie din alea cu glugă pe care le strângi şi le pui în geantă - o pereche de mănuşi vechi şi o pereche de galoşi făcuţi de mână.

— Făcuţi de mână?

— Da. Aş zice că erau tăiaţi dintr-o pereche de cizme Wellington.

— Asta-i tot?

— Nu. Mai era o bucată de cablu greu, mi-am imaginat că-l folosise ca să demonstreze ceva la orele de ştiinţe. Şi, fiind iarnă, părea perfect normal să poarte la el îmbrăcăminte şi încălţăminte impermeabile. Apoi, după crimă, mi-am dat seama cum o făcuse.

— Dar ştiai, îl întrebă Smiley, de ce a făcut-o?

Fielding păru să şovăie.

— Rode este un cobai, începu el, primul profesor pe care-l avem care provine dintr-o şcoală de stat. Cei mai mulţi dintre noi sunt tot absolvenţi la Carne. Din start, asta ne e menirea. Dar Rode era un intrus şi Carne îl electriza. Numele însuşi al şcolii de la Carne e sinonim cu calitatea, iar Rode e pasionat de calitate. Nevasta lui nu era făcută din acelaşi aluat. Avea standardele ei, diferite de ale lui, dar la fel de valabile. Uneori îl urmăream pe Rode în catedrală, în dimineţile de duminică. Ştii, profesorii îndrumători stau la capetele rândurilor de strane, spre culoar. Îi studiam faţa când treceau pe lângă el băieţii din cor, înveşmântaţi în alb şi purpuriu, iar directorul în robă, cu pedagogii şi stareţii în spatele lui. Rode era beat - beat de mândrie că aparţinea şcolii de la Carne. E firesc ca atunci când vii aici de la o şcoală de stat să ţi se pară că ţi-a pus Dumnezeu mâna în cap. Cred că îl durea cumplit refuzul Stellei de a împărtăşi bucuria asta. Citeai lucrul ăsta pe faţa lui. În seara când au

venit la mine la cină, în seara când a murit ea, s-au certat. N-am spus nimănui, dar aşa s-a întâmplat. Directorul ţinuse o predică în seara aceea, la ultima slujbă: „Nu vă abateţi de la legea binelui”. La cină, Rode a început să comenteze; nu rezista la băutură, nu era obişnuit. Era copleşit de predică şi de elocinţa directorului. Soţia lui nu venea niciodată la catedrală - ea frecventa casa aia anostă de rugăciuni de lângă gară. El a continuat să peroreze despre măreţia slujbelor oficiate în catedrală, ţinuta, pioşenia de acolo. Ea n-a scos o vorbă până când el a terminat, apoi a râs şi a zis: „Sărmane Stan, orice ai face, tot Stan al meu o să rămâi”. N-am văzut pe nimeni vreodată atât de mânios cum era el atunci. Se făcuse alb ca varul.

Fielding îşi mătură şuviţele de păr alb care-i cădeau pe ochi şi continuă, în stilul lui de odinioară, plin de emfază:

— O urmăream şi pe ea, la masă. Nu numai aici, ci şi la petreceri în alte case, unde eram invitaţi amândoi. O studiam când făcea lucruri banale - ca de pildă, când mânca un măr. Îl curăţa cu o singură mişcare, rotundă şi continuă, fără să rupă coaja. Pe urmă tăia mărul, îl scobea de cotor şi-l pregătea înainte să-l mănânce. Ca o nevastă de miner pentru bărbatul ei. În mod sigur a văzut cum se comportă oamenii aici, dar nu i-a trecut niciodată prin minte că ar fi cazul să procedeze şi ea la fel. Eu admir nonconformismul ăsta. Cred că şi dumneata. Dar Carne nu - şi nici Rode; mai ales Rode. O privea şi cred că ajunsese s-o urască pentru că nu se integra. Începuse s-o considere un obstacol în calea succesului lui, singurul motiv care îl frustra de o carieră măreaţă. Odată trasă această concluzie, ce-ar fi putut face? Nu putea să divorţeze - asta i-ar fi cauzat daune mai mari decât dacă rămânea căsătorit cu ea. Rode era conştient cum ar fi privit cei din Carne un divorţ: nu uita că suntem o fundaţie religioasă. Aşa că nu i-a rămas decât s-o ucidă. A pus la cale o crimă meschină şi, cu mintea lui inventivă de om al ştiinţelor exacte, a născocit toate indiciile de care era nevoie. Indicii fabricate. Indicii care duceau la un criminal care nu exista. Dar ceva n-a funcţionat; Tim Perkins a primit un punctaj de 61. Asta însemna pentru el o notă imposibilă -

prin urmare, a copiat cumva. Rode şi-a pus mintea la contribuţie ca să priceapă cum s-ar fi putut întâmpla aşa ceva şi a ajuns la concluzia că Tim a deschis servieta şi a văzut pelerina, cizmele şi mănuşile. Şi cablul. În consecinţă, Rode l-a omorât şi pe el.

Cu o energie surprinzătoare, Fielding se ridică şi-şi mai turnă coniac. Era îmbujorat la faţă, aproape exaltat.

Se ridică şi Smiley.

— Când ziceai că vii la Londra? Joi, parcă?

— Da. Am aranjat să iau masa de prânz cu omul de la firma de mediatori, la unul din cluburile alea groaznice din Pall Mall. Mereu le încurc, dumneata nu? Deşi mă tem că acum nu prea mai are rost să mă întâlnesc cu el, dacă iese la iveală povestea asta. Nu mai am şanse să fiu primit nici măcar ca mediator.

Smiley şovăi.

— Vino la mine la cină în seara aia. Dacă vrei, poţi să rămâi peste noapte. Mai invit vreo doi amici. Facem o mică petrecere. Până atunci o să-ţi mai revii. Putem să stăm de vorbă. Aş putea eventual să te ajut… în memoria lui Adrian.

— Îţi mulţumesc. Mi-ar face plăcere. În afară de întrevederea pentru post, mai am oricum şi alte afaceri de pus la punct la Londra.

— Bun. Atunci la opt fără un sfert. Adresa e Bywater Street, Chelsea, numărul 9A.

Fielding îşi notă în agendă. Mâna nu-i tremura.

— În ţinută de gală? întrebă el, balansându-şi pixul, şi un drăcuşor îl împinse pe Smiley să răspundă:

— De obicei aşa e regula, dar n-are importanţă.

Urmă un moment de tăcere.

— Bănuiesc, tatonă Fielding, că toată povestea asta cu Tim şi cu mine va fi dezvăluită la proces. Îţi dai seama că, dacă se întâmplă asta, sunt un om ruinat.

— Nu cred că poate fi trecută sub tăcere.

— Oricum, acum mă simt mai bine, zise Fielding. Mult mai bine.

Smiley îşi luă un bun rămas fugar şi-l lăsă singur. Iuţi pasul către secţia de poliţie, absolut convins că Terence

Fielding era cel mai rafinat mincinos pe care îl întâlnise vreodată.

Capitolul 17

FUGA IEPURELUI

Bătu la uşa lui Rigby şi intră direct.

— Tare mă tem că va trebui să-l arestaţi pe Stanley Rode, începu el şi relată întrevederea cu Fielding.

— Va trebui să-l informez pe şef, zise Rigby cu îndoială. Aţi vrea să repetaţi tot ce mi-aţi spus şi în faţa lui? În caz că vom fi nevoiţi să arestăm un profesor de la Carne, cred că e mai înţelept ca mai întâi să fie înştiinţat şeful. Abia s-a întors. Aşteptaţi un minut.

Ridică receptorul telefonului de pe birou şi-l ceru pe şeful de post. Câteva minte mai târziu, parcurgeau amândoi în tăcere un coridor mochetat. Pe ambii pereţi atârnau fotografiile unor echipe de rugby şi crichet, unele îngălbenite şi şterse de soarele indian, altele într-o nuanţă sepia foarte agreată de fotografii din Carne din prima jumătate a secolului. Din loc în loc, pe coridor erau găleţi goale, de un roşu strălucitor, pe care scria cu alb, distinct, FOC. La capătul îndepărtat al coridorului era o uşă de stejar închisă la culoare. Rigby ciocăni şi aşteptă. Nu se auzi nimic. Ciocăni din nou şi dinăuntru cineva strigă: „Intră!“

Doi prepelicari foarte mari le supraveghează intrarea. În spatele câinilor, la un birou uriaş, precum un şobolan de apă pe o plută, şedea brigadierul Havelock, O.B.E.[16], şef de post la Carne.

Cele câteva şuviţe răzleţe de păr alb care-i traversau chelia erau aranjate cu multe eforturi, ca să acopere o zonă cât mai extinsă. Lucrul ăsta îi dădea un ciudat aspect umed, ca şi cum tocmai ieşise la suprafaţă dintr-un râu. Mustaţa lui, care compensa din belşug lipsa de păr de pe cap, era

16 Officer of the British Empire - Ofiţer al Imperiului Britanic (n.tr.).

galbenă şi părea compactă şi solidă. Era un bărbat foarte scund, purta un costum maro şi un guler alb, scrobit, cu colţurile rotunjite.

— Domnule, începu Rigby, îmi permiteţi să vi-l prezint pe domnul Smiley, de la Londra?

Şeful ieşi de după birou, ca şi cum s-ar fi predat, fără convingere, dar resemnat. Întinse o palmă mică şi noduroasă şi zise:

— De la Londra, ai? îmi pare bine, domnule.

Vorbise dintr-o suflare, ca şi cum ar fi învăţat cuvintele pe de rost.

— Domnul Smiley face o vizită particulară, continuă Rigby. Este o cunoştinţă a domnului Fielding.

— Un om deosebit, Fielding, deosebit, se răsti şeful de post.

— Da, domnule, întocmai, zise Rigby şi continuă: Domnul Smiley tocmai a trecut pe la domnul Fielding, domnule, ca să-şi ia la revedere înainte de a se întoarce la Londra.

Havelock îi aruncă lui Smiley o uitătură scrutătoare, ca şi cum s-ar fi îndoit că acesta era apt să suporte călătoria.

— Domnul Fielding a făcut un fel de declaraţie pe care a probat-o cu dovezi noi. În legătură cu crima, domnule.

— Da, Rigby, şi? întrebă Havelock provocator.

Smiley interveni:

— El spune că soţul a comis crima, Stanley Rode. Fielding spune că, atunci când şeful clasei lui i-a adus servieta cu lucrările de la examen…

— Ce lucrări?

— Vă amintiţi că în după-amiaza aceea Rode îi supraveghease pe băieţii care dădeau examen. Tot el fusese şi de serviciu la biserică, înainte să meargă la cină acasă la Fielding. Ca să nu piardă timpul, i-a dat lucrările lui Perkins, să le ducă…

— Băiatul care a avut accidentul? întrebă Havelock

— Da.

— Ştiţi o mulţime de amănunte, spuse Havelock posac.

— Fielding mi-a relatat că a deschis mapa pe care i-a adus-o Perkins. Voia să vadă ce a făcut şeful clasei lui la lucrarea

la ştiinţe. Pentru viitorul băiatului era esenţial să promoveze, explică Smiley.

— Da, în zilele noastre numai studiul contează, zise Havelock cu amărăciune. Vă spun eu, nu aşa stăteau lucrurile când eram eu elev.

— Când Fielding a deschis servieta, înăuntru erau lucrările. Dar a mai găsit şi o pelerină de plastic, o pereche veche de mănuşi din piele şi o pereche de galoşi de cauciuc, decupaţi din nişte cizme Wellington.

Urmă un interval de tăcere.

— Fantastic! Extraordinar! Ai auzit, Rigby? Exact lucrurile găsite în pachet la Londra. Fantastic!

— Ultimul lucru găsit era o bucată de cablu, un cablu masiv. Vă amintiţi că Rode s-a întors să ia această servietă în noaptea crimei, conchise Smiley.

Era ca şi cum ar fi hrănit un copil - nu putea să ia prea mult deodată în lingură.

Într-adevăr, urmă o tăcere şi mai îndelungată. Apoi Rigby, care părea că ştia la ce trebuia să se aştepte, spuse:

— Motivul îl constituie avansarea în carieră, domnule. Doamna Rode nu era dornică să urce pe scara socială, se îmbrăca neglijent şi nu participa la viaţa religioasă a şcolii.

— Stai puţin, zise Havelock. Rode a premeditat crima, corect?

— Da, domnule.

— După ce-şi ia servieta, se întoarce la North Fields. Şi pe urmă ce face?

— Îşi pune pelerina de plastic cu glugă, galoşii şi mănuşile. Se înarmează. Intră pe poarta grădinii, traversează curtea din spate, merge la uşa din faţă a casei şi sună, domnule. Soţia lui vine la uşă. El o loveşte, o doboară, o târăşte în seră şi o ucide. Clăteşte pelerina la cişmea şi o pune în pachet. După ce sigilează pachetul, porneşte pe cărare, de data asta spre poarta din faţă, domnule, ştiind că urmele paşilor lui vor fi în curând amestecate cu ale altora. După ce ajunge în stradă, unde zăpada era îngheţată şi nu rămâneau urme, se întoarce şi intră din nou în casă, jucând rolul soţului disperat şi având grijă, când descoperă cadavrul, domnule, să-şi pună

amprentele peste semnele lăsate de mănuşi. Numai un articol era prea primejdios de trimis la pachet, domnule. Arma.

— În regulă, Rigby. Arestează-l. Dacă ai nevoie de mandat, domnul Borrow o să ţi-l elibereze; dacă nu, îl sun pe Lordul Sawley.

— Bine, domnule. Să-l trimit pe sergentul Low la domnul Fielding ca să-i ia o declaraţie completă, domnule?

— De ce naiba n-a vorbit mai demult, Rigby?

— Asta va trebui să-l întrebaţi pe el, domnule, zise Rigby fără intonaţie şi părăsi încăperea.

*

— Aţi urmat şcoala la Carne? întrebă Havelock, împingându-i o tabacheră de argint peste birou.

— Nu. Nu, din păcate nu, răspunse Smiley.

— De unde îl cunoaşteţi pe Fielding?

— Ne-am cunoscut la Oxford, după război.

— Un tip ciudat, Fielding, tare ciudat. Spuneaţi că vă numiţi Smiley?

— Da.

— Ann Sercombe, verişoara lordului Sawley, s-a măritat cu un Smiley. Ann era tare frumuşică, nu te-ai fi aşteptat să-l ia pe tipul ăsta. Un caraghios din serviciul guvernamental, cu ceas de aur şi decorat cu Ordinul Imperiului Britanic. Sawley a fost tare supărat.

Smiley nu răspunse.

— Ştiaţi că Sawley are un băiat la Carne?

— Cred că am citit în ziar.

— Spuneţi-mi despre tipul ăsta, Rode. Absolvent de şcoală de stat, nu-i aşa?

— Cred că da.

— Afurisită tărăşenie. Niciodată nu e bine să faci experimente de-astea. Tradiţiile sunt tradiţii.

— Aşa este.

— Asta-i buba în ziua de azi. Ca şi cu Africa. Nimeni nu pare să priceapă că nu poţi construi o civilizaţie peste noapte. Un gentleman se formează în decursul a câteva secole.

Havelock se încruntă şi îşi făcu de lucru cu cuţitul pentru hârtii de pe biroul său.

— Mă întreb cum a ajuns cablul ăla al lui în şanţ, obiectul cu care a omorât-o. A fost pus sub observaţie la patruzeci şi opt de ore după crimă.

— Asta, spuse Smiley, mă nedumireşte şi pe mine. La fel ca şi Jane Lyn.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Nu cred că Rode ar fi avut curajul să se întoarcă acasă după ce şi-a ucis soţia, ştiind că Jane Lyn a fost martoră la crimă. Presupunând, bineînţeles, că ştia, ceea ce pare verosimil. Ar însemna să fi fost mult prea stăpân pe sine.

— Ciudat, al naibii de ciudat, mormăi Havelock.

Îşi privi ceasul, săltându-şi în acelaşi timp cotul, cu o mişcare dibace, de călăreţ, care lui Smiley i se păru comică şi puţin întristătoare. Minutele treceau. Smiley se întrebă dacă n-ar fi fost cazul să plece, dar avea un sentiment vag că Havelock îi dorea compania.

— O să fie un tărăboi grozav, zise Havelock. Nu în fiecare zi e arestat un profesor de la Carne acuzat de crimă.

Dădu brusc drumul cuţitaşului de hârtii pe birou.

— Nemernicii ăştia de ziarişti ar trebui biciuiţi! declară el. Uite ce aiureli publică despre familia regală. O mârşăvie, o mârşăvie!

Se sculă în picioare, traversă încăperea şi se instală într-un fotoliu de piele lângă foc. Unul din câini merse şi se aşeză la picioarele lui.

— Mă întreb ce l-a împins să facă asta. Ce naiba l-a determinat s-o facă? Adică, propria lui nevastă; un om ca ăsta.

Havelock rosti cuvintele fără subînţelesuri, cerând pur şi simplu să i se explice.

— Eu nu cred, spuse Smiley rar, că putem vreodată să înţelegem pe deplin ce-l determină pe un seamăn să acţioneze în vreun fel.

— Doamne, câtă dreptate ai… Cu ce vă ocupaţi, domnule Smiley?

— După război, am fost o vreme la Oxford. La catedrală şi

în cercetare. Acum stau la Londra.

— Un tip cu doxă, nu?

Smiley se întrebă când avea de gând să se întoarcă Rigby.

— Ştiţi ceva despre familia individului ăsta? Are părinţi, ceva?

— Cred că sunt morţi amândoi.

Chiar atunci telefonul de pe biroul lui Havelock sună ascuţit. Era Rigby. Stanley Rode dispăruse.

Capitolul 18

SFÂRŞITUL PETRECERII

Se urcă în trenul de 1:30 spre Londra. Abia reuşi să-l prindă, după ce se certase cu cei de la hotel în legătură cu nota de plată. Lăsase un bilet pentru Rigby, dându-şi adresa şi numărul de telefon din Londra şi rugându-l să-l sune în seara aceea, după ce primea rezultatele testelor de laborator. Nu mai avea nimic altceva de făcut la Carne.

Trenul se urni încet din gară şi decorul de acum familiar se estompă în negura rece de februarie, iar George Smiley încercă un profund sentiment de uşurare. Nu venise aici din proprie iniţiativă şi nici nu dorise să vină. Îi fusese teamă de locurile unde soţia lui îşi petrecuse copilăria, teamă să vadă oraşul în care locuise. Dar nu găsise nimic, nici cea mai vagă reminiscenţă, nici în contururile fără viaţă ale castelului Sawley, nici în aşezarea învecinată, care să-i amintească de ea. Numai bârfele persistau şi aveau să persiste atâta timp cât cei asemenea lui Hecht şi Havelock rămâneau să facă paradă de relaţia lor cu familia cea mai de vază din Carne.

*

Luă un taxi până în Chelsea, îşi cară geamantanul sus şi despachetă meticulos, ca orice bărbat obişnuit să trăiască singur. Se gândi să facă o baie, dar hotărî s-o sune pe Ailsa Brimley mai întâi. Telefonul era lângă pat. Se aşeză pe margine şi formă numărul. O voce metalică scandă:

„Unipress, bună ziua“, iar el o ceru pe domnişoara Brimley. Urmă o lungă aşteptare, apoi vocea rosti:

— Mă tem că domnişoara Brimley e într-o şedinţă. Ar putea altcineva să vă dea referinţe?

Referinţe, îşi zise Smiley. Ce naiba! De unde până unde referinţe - de ce nu informaţii, sau lămuriri?

— Nu, răspunse el. Spuneţi-i doar că a sunat domnul Smiley.

Închise telefonul, merse în baie şi deschise robinetul de apă caldă. Tocmai se moşmondea cu butonii de la manşetă când sună telefonul. Era Ailsa Brimley.

— George? Cred că trebuie să vii încoace numaidecât. Avem un vizitator. Domnul Rode de la Carne. Vrea să stea de vorbă cu noi.

Smiley îşi trase pe el o haină şi fugi în stradă, unde chemă din nou un taxi.

Capitolul 19

O AUREOLĂ CARE PĂLEŞTE

Scara rulantă care cobora era înţesată cu salariaţii de la Unipress care plecau acasă, cu oboseala întipărită pe chipuri. Apariţia unui domn în vârstă, gras, care se sălta pe scara alăturată, oferea un spectacol inedit, aşa că Smiley fu petrecut de remarcile în zeflemea ale curierilor şi de chicotele dactilografelor. La etajul întâi, zăbovi în faţa unui panou enorm, care conţinea titlurile unui sfert din cotidienele din ţară. În sfârşit, la rubrica „tehnice şi diverse” depistă *Christian Voice*, la camera 619. Liftul părea că suie cu încetinitorul. De dincolo de pereţii capitonaţi venea un zvon de muzică şi un băiat în uniformă de liftier se bâţâia în ritmul ei. Apoi uşile aurii se deschiseră cu un şuier, băiatul anunţă „şase!“ şi Smiley ieşi iute pe coridor. O clipă mai târziu bătea la uşa camerei 619. Ailsa Brimley îi deschise.

*

— Ce bine că ai venit, George, îi zise ea cu însufleţire. Domnul Rode o să se bucure tare mult să te vadă.

Şi, fără altă introducere, îl conduse în biroul ei. Într-un fotoliu lângă fereastră şedea Stanley Rode, profesor îndrumător la Carne, îmbrăcat într-un palton negru şi elegant. Când Smiley intră, se ridică şi-i întinse mâna.

— Sunteţi foarte amabil că aţi venit, domnule, zise el pe un ton sec. Vă mulţumesc.

Acelaşi compliment ţeapăn, aceeaşi voce prudentă.

— Pot să vă fiu de vreun ajutor? întrebă Smiley.

Se aşezară. Smiley îi oferi domnişoarei Brimley o ţigară şi i-o aprinse.

— E vorba de articolul pe care doreaţi să-l scrieţi despre Stella, începu el. Mă simt grozav de stânjenit, pentru că dumneavoastră aţi fost atât de amabil şi aţi vrut să faceţi un lucru lăudabil în memoria ei, înţelegeţi ce vreau să spun. Ştiu că intenţia dumneavoastră e admirabilă, dar vreau să nu scrieţi acest articol.

Smiley nu zise nimic, iar Ailsa avu tactul să nu intervină. De aici încolo întâlnirea îi aparţinea lui Smiley. Pe el tăcerea nu-l deranja, dar se părea că pe Rode da.

— N-ar fi corect. Ar fi o greşeală. Domnul Glaston a fost de acord cu mine; am vorbit cu el ieri înainte să plece şi mi-a dat dreptate. Pur şi simplu n-am putut să vă las să scrieţi acest articol.

— De ce nu?

— Vedeţi, sunt prea mulţi oameni care ştiu. I-am cerut şi părerea domnului Cardew, săracul om. El ştie o mulţime de lucruri; şi despre Stella ştie o grămadă, aşa că l-am întrebat. Şi el a înţeles de ce am renunţat la biserica protestantă; nu mai suportam s-o văd mergând acolo în fiecare duminică şi rugându-se în genunchi.

Clătină din cap.

— Nu era cinstit. Îşi bătea joc de credinţă.

— Şi ce a spus domnul Cardew?

— A spus că nu se cade să judecăm noi. Trebuie să-l lăsăm pe Dumnezeu să judece. Dar eu i-am răspuns că n-ar fi cinstit, lumea o cunoştea şi ştia ce făcea, aşa că ce-ar fi zis să

citească lucrurile acelea în *Christian Voice*? Ar fi considerat că era o mârşăvie. El n-a părut să-mi dea dreptate şi mi-a spus să lăsăm problema asta în grija Domnului. Dar eu nu pot, domnule Smiley.

Din nou nimeni nu vorbi un timp. Rode stătea nemişcat şi doar dădea uşor din cap din când în când. Apoi prinse din nou grai:

— La început n-am vrut să-l cred pe domnul Glaston. Mi-a spus că era o fiinţă rea, dar n-am crezut. Locuiau atunci pe deal, pe Gorse Hill, la doi paşi de casa de rugăciuni; numai ei doi, Stella şi tatăl ei. Niciun servitor nu rămânea cu ei prea mult timp, aşa că se ocupa ea de casă. Eu mă duceam pe la ei uneori duminica, după slujbă. Stella avea grijă de tatăl ei, îi gătea şi tot restul, iar eu mă frământam cum să fac să prind curaj şi să-i cer domnului Glaston mâna ei. Familia Glaston era foarte importantă în Branxome. Pe atunci, eu predam la şcoala de stat. Aveam o jumătate de normă şi în paralel mă pregăteam pentru grad, aşa că am luat hotărârea că, dacă treceam examenul, o ceream de nevastă.

Am aflat rezultatul şi în duminica următoare m-am înfiinţat la ei, după slujba de dimineaţă. Chiar domnul Glaston mi-a deschis uşa. M-a dus direct în birou. De la fereastră se vedeau jumătate din atelierele ceramice din Poole şi, dincolo de ele, marea. M-a invitat să iau loc şi mi-a spus: „Ştiu de ce ai venit, Stanley. Vrei să te însori cu Stella. Dar tu n-o cunoşti şi nu ştii ce-i poate pielea.” „De doi ani îi fac curte, domnule Glaston”, i-am răspuns, „şi ştiu ce vreau.” Am început să vorbim despre ea. Niciodată nu mi-am imaginat că un om poate să vorbească în felul acela despre propriul lui copil. Mi-a spus că era rea, că avea un suflet hain. Că era plină de ranchiună. Că ăsta era motivul pentru care niciun servitor nu rezista la ei. Mi-a povestit cum îi amăgea pe oameni, arătându-se plină de amabilitate şi înţelegere, până când îi atrăgea să i se confeseze în legătură cu cele mai intime lucruri, şi atunci îi lovea unde îi durea mai tare, spunând lucruri urâte, pline de răutate, pe jumătate adevărate, pe jumătate minciuni. Mi-a mai spus o mulţime de lucruri, dar n-am crezut o iotă. Cred că mi-am pierdut capul; i-am spus

că e un bătrân gelos, care nu vrea să-şi piardă menajera, un bătrân mincinos şi egoist, care voia să-şi ţină fata lângă el, numai ca să-l îngrijească până la moarte. I-am spus că el era cel rău, nu Stella, şi i-am strigat: eşti un mincinos, un mincinos. Parcă nici nu m-ar fi auzit; a dat din cap, iar eu am ieşit valvârtej în hol şi am strigat-o pe Stella. Cred că era în bucătărie; a venit, m-a îmbrăţişat şi m-a sărutat.

O lună mai târziu ne-am căsătorit, iar tatăl ei a condus-o la altar. La nuntă mi-a strâns mâna şi mi-a spus că sunt un om de ispravă, iar eu mi-am zis: „ce bătrân ipocrit”. Ne-a dat bani - mie, nu ei - două mii de lire sterline. Am crezut că vrea să se recompenseze pentru mizeriile pe care mi le îndrugase, aşa că peste câtva timp i-am scris că-l iert. Nu mi-a răspuns şi după aceea ne-am văzut foarte rar.

Timp de un an, doi, am fost destul de fericiţi la Branxome. Stella era aşa cum îmi imaginasem, simplă şi îngrijită. Îi plăcea să se plimbe şi să mă sărute în pragul casei; uneori făcea pe marea doamnă şi se îmbrăca de gală când mergeam la cină la Dolphin. Trebuie să recunosc că, la vremea respectivă, pentru mine însemna foarte mult să ies în lume cu fiica domnului Glaston. Era membru al Clubului Rotary şi în consiliul orăşenesc, adică o persoană cu greutate în Branxome. Stella mă cam tachina în privinţa asta, chiar şi de faţă cu alţii, ceea ce mă cam irita. Îmi amintesc odată când am fost la Dolphin, era acolo un ospătar, un tip pe nume Johnnie Raglan. Fuseserăm colegi de şcoală. Johnnie era cam pierde-vară şi, de când terminase şcoala, nu făcuse mare lucru, umblase când cu o fată, când cu alta, şi tot intra în diverse încurcături. Stella îl cunoştea, nu ştiu de unde, şi cum ne-am aşezat la masă i-a făcut semn cu mâna. Johnnie a venit şi Stella l-a pus să-şi aducă un scaun şi să se aşeze cu noi la masă. Şeful de sală făcea feţe-feţe, dar n-a îndrăznit să zică nimic, era vorba doar de fiica lui Samuel Glaston. Johnnie a mâncat cu noi şi Stella a sporovăit cu el despre şcoală, despre mine. Lui Johnnie chestia asta i-a mers la inimă şi s-a obrăznicit, a-nceput să facă tot felul de remarci, ce tip de gaşcă şi ce băiat bun eram eu, lucruri de felul ăsta, cum mă bătea el pe vremuri - mai toate minciuni, iar ea îl

îmboldea să continue. Mai târziu, am luat-o din scurt şi i-am spus că n-aveam chef să plătesc un sac de bani la Dolphin ca să-l ascult pe Johnnie Raglan că-mi îndrugă palavre, la care ea a sărit ca arsă. Erau banii ei, mi-a spus, iar eu nu eram cu nimic mai bun decât Johnnie. Apoi i-a părut rău şi m-a sărutat ca să mă împace, iar eu m-am prefăcut că o iert.

Broboane de sudoare îi apăruseră pe faţă; vorbea repede, învălmăşind cuvintele. Era ca cineva care îşi povesteşte un coşmar pe care nu şi-l poate scoate din minte şi e încă sub imperiul spaimei. Se opri şi se uită fix la Smiley, aşteptându-l parcă să vorbească, dar Smiley păru că priveşte prin el, cu o faţă impasibilă, împietrită.

— Apoi am plecat la Carne. Citeam odată The Times şi mi-au căzut ochii pe un anunţ. Voiau un îndrumător pentru ştiinţe exacte şi am solicitat postul. Domnul D’Arcy m-a chemat la un interviu şi am primit slujba. Abia când am ajuns la Carne mi-am dat seama că ce-mi spusese tatăl ei era adevărat. Înainte nu se omorâse cu mersul la biserică, dar, de îndată ce ne-am stabilit acolo, a început s-o frecventeze cu asiduitate. Ştia că asta avea să facă o impresie defavorabilă, că o să mă pună într-o lumină proastă. Vedeţi, comunitatea protestantă din Branxome era mai respectată; nimănui nu i se părea ieşit din comun să meargă la casa de rugăciuni din Branxome. La Carne însă era altă poveste: casa de rugăciuni din Carne e o clădire mică, cu acoperiş de tablă, situată la periferie. Ea voia să iasă cu orice preţ în evidenţă, să desfidă şi şcoala şi pe mine, făcând pe mironosiţa. N-aş fi avut nimic împotrivă dacă ar fi fost sinceră, dar nu era şi domnul Cardew ştia. Domnul Cardew a cunoscut-o pe Stella aşa cum era ea de-adevăratelea. Cred că tatăl ei i-a spus; în orice caz, domnul Cardew locuise înainte în nord şi cunoscuse bine familia. După câte ştiu, i-a scris domnului Glaston, s-a dus să-l viziteze, sau mai ştiu eu ce.

La început s-a purtat destul de bine. Lumea din oraş era încântată s-o vadă acolo - soţia unui profesor în casa de rugăciuni, aşa ceva nu se mai întâmplase niciodată. Apoi s-a apucat să organizeze strângerea de ajutoare pentru refugiaţi

- aduna haine şi alte lucruri de genul ăsta. Domnişoara D'Arcy, sora domnului D'Arcy, făcea treaba asta în cadrul şcolii, iar Stella şi-a pus în cap s-o învingă pe teren propriu - să strângă mai multe lucruri de la comunitatea protestantă decât domnişoara D'Arcy de la şcoală. Dar eu ştiam ce urmărea ea, ştia şi domnul Cardew, şi în final au aflat şi cei din oraş. Ea trăgea cu urechea. Înregistra orice bârfă, orice calomnie, şi le băga la dosar. Uneori venea seara acasă - miercurea şi vinerea era de serviciu la casa de rugăciuni - îşi arunca paltonul şi începea să râdă, de-ai fi zis că o luase razna.

„Sunt toţi la mâna mea! Toţi sunt la mâna mea, " zicea, „le-am aflat secretele şi acum pot să-i joc cum vreau eu, Stan." Aşa spunea. Iar cei care-şi dădeau seama de asta începeau să se teamă de ea. Toţi bârfeau, e de la sine înţeles, dar nu căutau să profite din asta, nu ca Stella. Stella era perfidă; murdărea orice lucru bun şi cinstit. Erau vreo douăzeci de oameni pe care îi şantaja. Mulligan de la firma de mobilă, de pildă fiica lui locuieşte lângă Leamington şi are un copil. Nu ştiu cum, a aflat că fata nu era măritată - o trimiseseră la o mătuşă, ca să nască acolo şi să înceapă o viaţă nouă. L-a sunat imediat pe Mulligan, era ceva în legătură cu o factură pentru mutatul mobilei lui Simon Snow, şi i-a spus: „Salutări din staţiunea Leamington, domnule Mulligan. Am vrea să ne sprijiniţi într-o problemă". Ea mi-a povestit - a venit acasă râzând cu gura până la urechi şi mi-a povestit. Dar până la urmă i-au venit de hac, nu-i aşa? Şi-au luat revanşa.

Smiley încuviinţă încet din cap, privindu-l în faţă pe Rode.

— Da, zise el într-un târziu, şi-au luat revanşa.

— Au crezut că Janie nebuna e criminala, dar eu ştiam că nu-i aşa. Janie mai degrabă şi-ar fi ucis propria soră decât pe Stella. Erau apropiate ca luna cu stelele, aşa zicea Stella. Serile stăteau de vorbă cu orele, când eu eram la întruniri sau aveam meditaţii. Stella îi făcea de mâncare, îi dădea haine şi bani. Încerca o senzaţie de putere când o ajuta pe biata fiinţă care se gudura pe lângă ea. Nu că ar fi avut un suflet milos, ci dimpotrivă.

Adusese un căţel cu ea de la Branxome, un maidanez. Într-o zi, acum câteva luni, am venit acasă şi l-am găsit zăcând în garaj, scheunând înfricoşat. Şchiopăta şi avea dâre de sânge pe spinare. Îl bătuse. Cred că-şi ieşise din minţi. O văzusem şi altădată că-l bătea, dar niciodată în halul ăsta, niciodată. Şi atunci nu m-am mai putut stăpâni - am ţipat la ea, ea a râs şi eu am pocnit-o. Nu foarte rău, dar destul. Peste faţa. I-am pus în vedere că, dacă nu scapă de câine în douăzeci şi patru de ore, mă duc şi o reclam la poliţie. A început să zbiere la mine - că era câinele ei şi îl trata cum avea ea chef - dar a doua zi şi-a pus pălărioara neagră şi a dus câinele la veterinar. Bănuiesc că i-a îndrugat vreo istorie. Se pricepea să inventeze tot felul de poveşti. Juca teatru foarte convingător când voia. Ca atunci cu ungurii. Odată, domnişoara D’Arcy a găzduit nişte refugiaţi de la Londra, iar Stella le-a înşirat nişte grozăvii că oamenii au dat bir cu fugiţii şi au trebuit să-i ducă înapoi la Londra. Domnişoara D’Arcy le-a plătit călătoria, tot, l-a chemat chiar şi pe lucrătorul de la protecţia socială, ca să stea de vorbă cu ei şi să calmeze situaţia. Cred că domnişoara D’Arcy n-a aflat niciodată cine i-a montat, dar eu ştiu - Stella însăşi mi-a spus. A râs, întotdeauna se distra pe socoteala altora: „Ce zici, Stan, i-am copt-o cucoanei. Să mai facă pe caritabila”.

După episodul cu câinele, a început să pretindă că eu aş fi fost violent, se ferea de câte ori mă apropiam de ea, îşi ridica mâinile să se apere, ca şi cum aş fi fost pe cale s-o lovesc din nou. I s-a năzărit chiar că plănuiam s-o omor: s-a dus la domnul Cardew şi i-a spus lucrul ăsta. Nici ea nu credea: uneori vorbea despre asta în bătaie de joc. Îmi spunea: „N-are sens să mă omori acum, Stan; toţi au să ştie că tu ai făcut-o“. Dar alteori se tânguia şi mă mângâia, implorându-mă să n-o omor: „Ai să mă ucizi în nopţile lungi!“ Striga cât o ţinea gura, iar cuvintele puneau stăpânire pe ea, cum li se întâmpla actorilor. Nopţile lungi, îi plăcea expresia şi ţesea o istorie întreagă în jurul ei. „Vai, Stan“, obişnuia să-mi spună, „să nu-mi faci rău în nopţile cele lungi.” Ştiţi cum este când cineva te tot roagă să nu faci un lucru care nici nu ţi-a trecut prin gând să-l faci? Până la urmă începi să crezi că ai putea

s-o faci, devine ceva posibil.

Domnişoara Brimley respira precipitat. Smiley se ridică şi se duse la Rode.

— Haideţi la mine acasă, să mâncăm ceva, zise el. Putem sta de vorbă în linişte. Ca între prieteni.

Luară un taxi până în Bywater Street. Rode se aşeză lângă Ailsa Brimley, mai relaxat acum, iar Smiley în faţa lui, pe un scaun pliant, îl privea şi analiza situaţia. Îi veni în gând că cel mai important lucru pe care îl ştia despre Rode era că acesta n-avea niciun prieten. Smiley îşi aminti de basmul lui Büchner despre copilul rămas singur într-o lume pustie şi care, neavând pe nimeni cu care să vorbească, s-a dus la lună, pentru că aceasta îi zâmbea, dar luna era făcută din lemn putred. Iar când din soare, lună şi stele n-a mai rămas nimic, a încercat să se întoarcă pe pământ, însă şi pământul dispăruse.

Poate din cauză că era obosit, sau poate pentru că îmbătrânea, Smiley simţi un impuls de milă pentru Rode, aşa cum simt copiii pentru săraci şi părinţii pentru copiii lor. Rode se străduise din răsputeri - folosea limbajul celor din Carne, îşi cumpăra hainele cele mai indicate şi îşi impusese să gândească la fel ca ei; cu toate acestea, rămânea iremediabil marginalizat, iremediabil singur.

*

Aprinse focul în salon, în timp ce Ailsa Brimley merse la magazinul de delicatese din King’s Road după supă şi ouă. Turnă whisky cu sifon şi-i întinse un pahar lui Rode, care-l bău cu înghiţituri mici, fără să scoată un cuvânt.

— Trebuia să spun cuiva, zise el în cele din urmă. Mi s-a părut că dumneavoastră aţi fi persoana indicată. Dar n-am vrut să publicaţi articolul acela. Înţelegeţi, ştia prea multă lume.

— Câţi ştiau, de fapt?

— Numai cei pe care-i atacase, cred. Vreo doisprezece oameni din oraş. Şi, bineînţeles, domnul Cardew. V-am spus, era teribil de abilă. Nu se lăsa atrasă în bârfe. Ştia exact până unde să întindă coarda. Cei care erau la mâna ei ştiau. O, şi D’Arcy, Felix D’Arcy, şi el ştia. Cu el era o relaţie

specială, ceva de care nu mi-a spus niciodată. Uneori, noaptea, îşi punea şalul şi se strecura afară, trepidând ca şi cum ar fi plecat la o petrecere. Uneori foarte târziu, pe la unsprezece sau douăsprezece. N-o întrebam niciodată unde merge, pentru că-mi răspundea în răspăr, dar uneori dădea din cap cu o expresie vicleană şi spunea: „tu habar n-ai, Stan, dar D'Arcy ştie. Numai că degeaba ştie, nu poate să sufle", iar apoi râdea, încercând să pară enigmatică, şi pleca.

Smiley rămase tăcut mult timp, privindu-l pe Rode şi meditând. Apoi întrebă deodată:

— Care era grapa de sânge a Stellei, ştiţi?

— A mea e B. Asta ştiu sigur. La Branxome am fost donator. A ei era diferită.

— De unde ştiţi?

— Înainte să ne căsătorim a făcut nişte analize. Suferea de anemie. Şi am ţinut minte doar că avea altă grapă. Probabil A. Nu-mi amintesc precis. De ce?

— Unde aţi fost înregistrat ca donator?

— La Centrul de Transfuzii North Poole.

— Credeţi că mai aveţi fişă acolo?

— Aşa cred.

Se auzi soneria de la uşa din faţă. Ailsa Brimley se întorsese de la cumpărături. Se retrase în bucătărie, iar Rode şi Smiley rămaseră în salonul cald şi intim.

— Spuneţi-mi altceva, zise Smiley, în legătură cu noaptea crimei. De ce aţi lăsat servieta la Fielding? Aţi uitat-o?

— Nu, nu tocmai. În seara aceea eram de serviciu la biserică, aşa că n-am mers împreună la Fielding. Stella a ajuns înaintea mea şi cred că Fielding i-a dat ei mapa - chiar la începutul serii, să fie sigur că nu o uităm. Mai târziu a şi menţionat asta. Stella o pusese lângă paltonul ei, în hol. Nu era mare, treizeci şi cinci de centimetri pe douăzeci şi doi. Aş fi putut jura că, la plecare, când ne luam rămas-bun, o avea în mână, dar sigur m-am înşelat. Abia când am ajuns acasă m-a întrebat ce am făcut cu ea.

— Ea v-a întrebat pe dumneavoastră ce-aţi făcut cu mapa?

— Da. Apoi s-a enervat şi mi-a aruncat că sigur, ea trebuia mereu să-şi amintească de toate. Nu ţineam neapărat să mă

întorc, aş fi putut să-l sun pe Fielding şi să mă duc s-o recuperez a doua zi la prima oră, dar Stella nici n-a vrut să audă. M-a obligat să mă întorc. Nu prea am vrut să povestesc poliţiei despre certurile noastre, nu mi s-a părut corect.

Smiley aprobă.

— Când aţi ajuns la Fielding, aţi sunat la uşă?

— Da. Are o uşă în exterior, apoi una din sticlă, un soi de fereastră lungă, ca să nu tragă curentul. Uşa din faţă era încă deschisă şi lumina aprinsă în hol. Am sunat şi am luat mapa de la Fielding.

*

Când sună telefonul, terminaseră deja masa.

— Aici Rigby, domnule Smiley. Am rezultatele de laborator. Mă cam intrigă.

— Mai întâi lucrarea de la examen; nu se potriveşte?

— Nu. Experţii de aici spun că toate cifrele şi textul au fost scrise cu acelaşi pix. Nu sunt siguri în ceea ce priveşte schemele, dar spun că explicaţiile de la toate schemele sunt scrise de aceeaşi mână ca şi textul din lucrare.

— Adică toate sunt scrise de mâna băiatului?

— Da. Am adus, pentru comparaţie, mostre din scrisul lui. Toate se potrivesc perfect cu lucrarea. E cert că Fielding nu şi-a băgat nasul.

— Bun. Şi îmbrăcămintea? Nici acolo nimic?

— Urme de sânge, atâta tot. Nicio amprentă pe plastic.

— Apropo, care este grupa ei de sânge?

— Grupa A.

Smiley se aşeză pe marginea patului. Lipind receptorul de ureche, prinse să vorbească încet. Zece minute mai târziu, coborî calm scările. Vânătoarea luase sfârşit şi îi era deja silă de lovitura de graţie.

Rigby sosi după aproape o oră.

Capitolul 20

GUNOAIE DUSE DE RÂU

Albert Bridge arăta la fel de absurd ca întotdeauna; structura scheletică de oţel, cu o arhitectură wagneriană, se profila pe cerul londonez liniştit. Tamisa se târa pe sub el cu resemnare, cărându-şi pe margini gunoaiele, spre danele din Battersea, şi luneca mai departe, învăluită în neguri.

Ceaţa era deasă. Smiley urmărea resturile de lemne purtate de şuvoi, care se estompau în pete de praf alburiu, păreau că se înalţă şi apoi se dizolvau şi piereau.

Aşa avea să se sfârşească totul, într-o dimineaţă apăsătoare ca aceasta: criminalul avea să fie târât văicărindu-se din celula lui şi gâtul avea să-i fie vârât într-un ştreang de cânepă. Smiley se întrebă dacă peste două luni de zile va mai avea curajul să privească înapoi, să-şi amintească de întâmplarea asta în vreo altă dimineaţă când se vor ivi zorile la fereastra lui şi pendula va marca scurgerea timpului. Ce altceva decât un gunoi dus de râu era şi viaţa unui om al cărui cap e vârât în ştreang pe eşafod?

O luă pe Beaumont Street, spre King's Road. Maşina cu lapte trecu zdrăngănind pe lângă el. O să ia micul dejun undeva, apoi o să ia un taxi până în Curzon Street şi o să facă o rezervare pentru cină, alegând un vin bun. Fielding va fi mulţumit.

*

Fielding închise ochii şi bău, cu mâna stângă la piept.

— Divin, spuse el, divin.

Iar Ailsa Brimley, aflată în faţa lui la masă, zâmbi blând.

— Cum o să vă petreceţi timpul după ce ieşiţi la pensie, domnule Fielding? întrebă ea. Cu vinurile franţuzeşti?

Cu paharul încă la buze, Fielding privi flăcăruia lumânărilor. Argintăria era de prima calitate, mai bună decât a lui. Se întrebă de ce nu erau decât ei trei la masă.

— În linişte şi pace, răspunse el în cele din urmă. De curând am făcut o descoperire.

— Ce anume?

— Că până acum am recitat în faţa unei săli goale. Dar mă consolează gândul că nu-şi aminteşte nimeni când am uitat cuvintele sau n-am dat replica la timp. Atâţia dintre noi

aşteaptă cu răbdare să le moară publicul. La Carne nu-şi va mai aminti nimeni, peste un semestru sau două, cum mi-am bătut joc de viaţa mea. Până nu demult am fost prea vanitos ca să-mi dau seama de asta.

Puse paharul pe masă, în faţa lui, şi-i zâmbi brusc Ailsei Brimley.

— La acest fel de pace mă refer. Să nu mai exist decât pentru mine însumi; să fiu un eremit laic, uitat şi în siguranţă.

Smiley îi mai turnă vin şi spuse:

— Domnişoara Brimley l-a cunoscut bine pe fratele dumitale, pe Adrian, în timpul războiului. Am lucrat toţi în acelaşi departament. O perioadă, ea a fost secretara lui Adrian. Nu-i aşa, Brim?

— Este deprimant să vezi cum cei răi supravieţuiesc, declară Fielding. Jenant. Pentru cei răi, desigur.

Un uşor suspin gastronomic îi scăpă de pe buze şi zise:

— Momentul adevărului după o masă bună. *Ubergangsperiode*[17], de la *entrements*[18] şi până la desert.

Râseră toţi, apoi se instală liniştea. Smiley îşi puse paharul pe masă şi zise:

— Povestea pe care mi-ai spus-o joi, când am venit la dumneata…

— Ce-i cu ea?

Vocea lui Fielding suna iritat.

— Despre cum ai copiat pentru Tim Perkins… cum i-ai scos lucrarea din mapă şi ai modificat-o…

— Da?

— Nu e adevărată.

Cu acelaşi ton ar fi putut vorbi şi despre vreme.

— Au făcut teste, şi nu se potriveşte. Scrisul aparţine unei singure persoane… băiatul. Dacă cineva a copiat, acela a fost băiatul.

Urmă o lungă tăcere. Fielding ridică din umeri.

— Dragă amice, să nu-ţi închipui că am să cred asta. Tipii ăia sunt nişte reduşi mintal.

---

17 În tot timpul (în germană în original) (n.tr.).

18 Gustări (în franceză în original) (n.tr.).

— Sigur, lucrul ăsta poate să nu aibă nicio semnificaţie. Cred că de fapt vrei să-l protejezi pe băiat, nu? Şi minţi pentru el, în memoria onestităţii lui, ca să zic aşa. Asta este explicaţia?

— Ţi-am spus adevărul, replică Fielding scurt. Crezi ce vrei.

— Eu mă gândesc că aţi fi putut fi complici; dumneata ai fost mişcat de disperarea băiatului când acesta ţi-a adus lucrările, ai cedat impulsului de moment şi ai deschis mapa, ai scos lucrarea lui şi i-ai spus ce să scrie.

— Ascultă, se răsti Fielding furios, de ce te amesteci în chestii care nu te privesc?

Smiley îi răspunse cu o bruscă vehemenţă:

— Încerc să te ajut, Fielding. Te conjur să mă crezi că mă străduiesc să te ajut. De dragul memoriei lui Adrian. Nu vreau să se complice inutil lucrurile, nu vreau suferinţe inutile. Vreau să ştiu exact cum s-a întâmplat, înainte să apară Rigby. Au retras acuzaţia împotriva lui Janie. Ştii asta, presupun. Acum cred că Rode e făptaşul, dar nu l-au arestat. Ar fi putut să-l reţină, dar n-au făcut-o. I-au luat numai depoziţii suplimentare. Aşa că, vezi tu, servieta aia e teribil de importantă. Cheia cazului stă în răspunsul la întrebarea dacă dumneata ai văzut ceva într-adevăr în ea, sau dacă Perkins a fost cel care a văzut ceva. Nu înţelegi? Dacă în realitate Perkins a copiat, dacă numai băiatul a deschis mapa şi nu dumneata, poliţia o să vrea să afle răspunsul la o întrebare capitală: *vor vrea să ştie de unde ştiai dumneata ce era înăuntru.*

— Ce vrei să spui?

— Ştii, poliţiştii nu sunt chiar reduşi mintal. Să punem puţin problema invers. Să presupunem că dumneata ai ucis-o pe Stella Rode, să presupunem că ai avut un motiv, un motiv foarte întemeiat, şi că ei ştiu care ar putea fi acest motiv; să presupunem că dumneata ai luat-o înaintea lui Rode după ce i-ai dat servieta în noaptea aceea - de pildă, cu bicicleta, aşa cum a zis Janie, călărind pe vânt. Dacă aşa stau lucrurile, niciunul din obiectele pe care zici că le-ai văzut nu ar fi fost de fapt în servietă. Ar însemna că ai inventat. Şi când, după

aceea, au apărat notele la examen şi ţi-ai dat seama că Perkins a copiat, atunci te-ai gândit că el s-a uitat în servietă şi a văzut că nu conţinea nimic, nimic altceva decât lucrările de la examen. Ce vreau să spun este că aşa s-ar explica de ce ai fost nevoit să-l omori pe băiat.

Se opri şi îi aruncă o privire lui Fielding.

— Şi într-un fel, adăugă el, aproape împotriva propriei voinţe, aşa s-ar explica toate mai bine, nu?

— Şi care ar fi, dacă îmi pot permite să întreb, motivul despre care vorbeşti?

— Probabil că te şantaja. În mod cert ştia despre condamnarea dumitale, încă de pe când locuia în nord. Tatăl ei fusese magistrat, n-am dreptate? Înţeleg că poliţia a studiat dosarele. Tatăl ei a judecat cazul. Ea ştia că eşti falit şi că ai nevoie de o altă slujbă, şi te juca după cum avea chef. Se pare că şi D'Arcy era la curent. Ea îi spusese. N-avea nimic de pierdut; el cunoştea istoria asta din start, el fusese cel care împiedicase accesul presei la ea; ea ştia şi asta, ştia şi cu cine avea de-a face. I-ai spus şi dumneata lui D'Arcy, Fielding? Posibil. Când Stella a venit la dumneata şi ţi-a spus că-ţi cunoştea secretul şi ţi-a râs în faţă, te-ai dus la D'Arcy şi i-ai povestit. L-ai întrebat ce era de făcut. Iar el ţi-a răspuns - ce-ar fi putut să-ţi răspundă? - probabil că te-a sfătuit să afli ce vrea. Dar ea nu voia nimic; cel puţin nu bani, ci ceva mai pe placul ei, ceva care să-i satisfacă mintea perversă. Voia să te stăpânească, să te sucească după pofta ei. Se dădea în vânt după conspiraţii, te soma să te întâlneşti cu ea la ore şi în locuri aberante: în pădure, în biserici părăsite şi în special noaptea. Şi nu cerea nimic altceva decât libertatea dumitale, te obliga s-o asculţi fălindu-se şi povestind despre intrigile ei maladive, te constrângea să te guduri şi să te înjoseşti, apoi îţi dădea liber până la următoarea întâlnire. Vezi tu, urmă el, privind din nou spre Fielding, aşa vor raţiona şi poliţiştii. De aceea trebuie să ştim cine s-a uitat în servietă. Şi cine a copiat la examen.

Îl priveau amândoi. Ailsa îngrozită, iar Fielding nemişcat şi imperturbabil.

— Dacă aşa raţionează, întrebă Fielding într-un târziu,

cum îşi închipuie că eu ştiam că Rode se va întoarce după servietă în noaptea aceea?

— A, se ştie că trebuia să te întâlneşti cu ea în noaptea respectivă, după masa de la dumneata.

Smiley aruncă remarca de parcă ar fi fost un amănunt plicticos, şi adăugă:

— Făcea parte din regulile jocului ei.

— De unde ştiu ei lucrul ăsta?

— Din declaraţia lui Rode, continuă Smiley, se ştie că Stella avea servieta în hol, o ducea chiar în mână. Când au ajuns la North Fields, n-o mai avea; s-a înfuriat şi l-a acuzat pe el că a uitat-o. L-a obligat să se întoarcă s-o ia. Înţelegi cum am dedus?

— O, absolut, zise Fielding, iar Smiley o auzi pe Ailsa Brimley şoptindu-i numele îngrozită.

— Cu alte cuvinte, când Stella a pus la cale trucul ăsta ca să-şi satisfacă dorinţele stranii, dumneata ai sesizat prilejul care ţi se oferea ca s-o omori, aruncând vina pe un vagabond inexistent sau, în cazul în care asta ar fi dat greş, pe Rode, ca variantă de rezervă. Să presupunem că intenţionai să o ucizi. Bănuiesc că ai plănuit să te duci acasă la ea cu bicicleta, într-o seară în care Rode avea cursuri până târziu. Aveai cizmele şi pelerina, chiar şi cablul sustras din dulapul lui Rode, şi aveai de gând să laşi urme care să inducă în eroare. Dar ce ocazie nemaipomenită când Perkins a apărut cu servieta! Stella te convocase - mapa uitată urma să fie pretextul care ar fi făcut posibilă întâlnirea. Mă tem că aşa vor gândi poliţiştii. Şi vezi, ei ştiu sigur că nu a fost Rode.

— De unde ştiu? Cum ar putea să ştie? Nu are niciun alibi.

Smiley păru că nu-l aude. Se uită spre fereastră şi la draperiile grele de catifea care tresăltau neliniştite.

— Ce e? La ce te uiţi? întrebă Fielding cu o tensiune bruscă în voce, dar Smiley nu-i răspunse.

— Vezi dumneata, Fielding, zise el într-un târziu, noi nu ne putem cunoaşte cu adevărat semenii; nu există vreo axiomă referitoare la fiinţele umane şi nicio formulă care să li se aplice tuturor. Iar unii dintre noi - am dreptate? - n-avem pic de consistenţă, suntem atât de labili, încât ne uluim şi pe noi

înşine; suntem cameleoni. Odată am citit o poveste despre un poet care făcea baie în apă rece doar ca să poată lua act de existenţa lui prin contrastul de temperatură. Avea nevoie să se asigure, înţelegi, ca un copil răzvrătit împotriva părinţilor. Ai putea zice că avea nevoie ca soarele să strălucească deasupra lui ca să-şi vadă umbra şi să fie sigur că e viu.

Fielding făcu un gest nerăbdător cu mâna.

— De unde ştii că nu a fost Rode?

— Ştii care e secretul oamenilor de felul ăsta? Şi să ştii, Fielding, ei există. Nu au nicio trăire interioară, nu simt nicio plăcere, nici durerea, nici dragostea, nici ura; sunt copleşiţi de ruşine şi de spaima că nu au niciun fel de sentiment. Iar ruşinea, Fielding, această ruşine îi împinge spre extravaganţe şi stridenţe. Îşi impun să simtă apa rece, în absenţa căreia nu mai sunt nimic. Lumea îi etichetează drept exhibiţionişti, oameni cu capul în nori, mincinoşi, poate obsedaţi, dar nu drept ceea ce sunt în realitate: morţi vii.

— De unde ştii? De unde ştii că nu a fost Rode? strigă Fielding cu furie în voce, iar Smiley îi răspunse:

— Îţi spun imediat.

*

— Dacă Rode şi-ar fi omorât soţia, n-ar fi plănuit crima cu mult înainte, explică Smiley. Pelerina de plastic, cizmele, arma, calcularea amănunţită a intervalelor, folosirea lui Perkins ca să-i ducă servieta la dumneata acasă - acestea sunt dovezi ale unei îndelungi premeditări. Bineînţeles, s-ar pune întrebarea: dacă aşa stau lucrurile, de ce s-a mai încurcat cu Perkins, de ce nu a dus el însuşi servieta? Dar să lăsăm asta. Să vedem cum ar fi procedat ucigaşul. Pleacă acasă pe jos după cină, cu nevastă-sa, uitând mapa în mod deliberat. După ce o lasă pe Stella acasă, se întoarce la dumneata ca s-o recupereze. Între noi fie vorba, era riscant să lase mapa din mână. Lăsând la o parte faptul că în mod firesc ar fi încuiat-o, soţia lui ar fi putut remarca lipsa ei la plecare, sau dumneata, sau domnişoara Truebody - dar, printr-un noroc, nu a observat nimeni. Deci, îşi ia servieta, se întoarce grăbit acasă, o ucide şi aranjează indiciile false care

induc în eroare poliţia. Vâră pelerina, cizmele şi mănuşile în coletul pentru refugiaţi, îl leagă şi se pregăteşte să-şi ia tălpăşiţa. Probabil că se alarmează la vederea lui Janie nebuna, dar ajunge pe potecă şi reintră în casă ca Stanley Rode. Cinci minute mai târziu se află la cei doi D'Arcy. Din acel moment, timp de patruzeci şi opt de ore, se găseşte sub supraveghere continuă. Poate n-ai ştiut, Fielding, dar poliţia a găsit arma crimei la patru mile distanţă, într-un şanţ de pe marginea drumului. Au găsit-o în mai puţin de zece ore după descoperirea crimei, mult înainte de Rode să fi avut prilejul s-o azvârle acolo.

Aici însă este buba, Fielding. Aici s-au împotmolit ei. Bănuiesc că se poate aranja o falsă armă a crimei. Rode ar fi putut să ia fire de păr de-ale Stellei din pieptenii ei, să le lipească cu sânge de om pe o bucată de cablu coaxial şi să pună obiectul în şanţ înainte să fi comis crima. Dar n-ar fi putut folosi decât propriul său sânge - care are altă grupă. Sângele de pe arma pe care a găsit-o poliţia avea grupa Stellei. Nu el este făptaşul. Mai există o altă dovadă, mai concretă, având de-a face cu coletul. Ieri Rigby a stat puţin de vorbă cu domnişoara Truebody. Se pare că ea a dat telefon la Stella Rode în dimineaţa zilei în care a fost omorâtă. A telefonat la solicitarea dumitale, Fielding, ca să-i spună că joi dimineaţa o să vină un băiat cu nişte haine vechi la North Fields - să aibă grijă să nu sigileze coletul până atunci... Cu ce te-a ameninţat Stella, Fielding? Cu o scrisoare anonimă la şcoala unde urma să predai?

Apoi Smiley puse mâna pe braţul lui Fielding.

— Pleacă acum, pentru numele lui Dumnezeu. Ai foarte puţin timp, în memoria lui Adrian, du-te, rosti el, iar Ailsa Brimley şopti ceva inaudibil.

Fielding nu păru să audă. Capul lui mare era împins spre spate, ochii pe jumătate închişi, paharul de vin încă prizonier între degetele lui masive.

Atunci clopoţelul de la intrare sună strident, ca ţipătul unei femei într-o casă părăsită.

Smiley nu-şi mai aminti niciodată ce făcuse zgomotul acela, mâinile lui Fielding pe masă, în momentul în care se

ridicase în picioare, sau scaunul lui care cădea în spate. Poate că nici nu fusese vreun zgomot, ci numai şocul mişcării violente când nimeni nu se aştepta, sau imaginea lui Fielding, care cu o clipă mai devreme stătuse letargic în scaun, iar acum ţâşnise spre ieşire. Apoi Rigby pusese mâna pe el, îi apucase braţul drept şi-i făcea ceva, căci Fielding ţipa de durere şi spaimă, răsucindu-se să se uite la ei, captiv în strâmtoarea lui Rigby. Pe urmă Rigby rostise cuvintele obişnuite, iar privirea înspăimântată a lui Fielding căzuse asupra lui Smiley.

— Opreşte-l, opreşte-l, Smiley, pentru numele lui Dumnezeu! Au să mă spânzure.

Şi strigă ultimele cuvinte de câteva ori: „Au să mă spânzure, au să mă spânzure“, până când intrară detectivii şi-l împinseră fără nicio formalitate în maşina.

Smiley urmări maşina care se îndepărta. Nu accelera, ci doar îşi croia drum pe strada umedă. Rămase pe loc mult timp după aceea, privind spre capătul străzii şi stârnind mirarea trecătorilor care se holbau la el sau încercau să ghicească încotro se uita. Dar nu era nimic de văzut. Numai strada luminată slab şi umbrele care alunecau de-a lungul ei.